

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

KA220-ADU - Bendradarbiavimo partnerystės suaugusiųjų švietimo srityje

"Skaitmeninė švietimo platforma minkštiesiems įgūdžiams ir darbo rinkos kultūrai - DEPS-Skills"

Nr. 2022-1-LT01-KA220-ADU-000085928

„MINKŠTŲJŲ ĮGŪDŽIŲ, KULTŪROS TAPATUMO IR INTEGRACIJOS Į DARBO RINKĄ ANALIZĖ“

PROJEKTO PARTNERIAI

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Šis kūrinys atspindi tik autoriaus nuomonę, todėl Nacionalinė agentūra ir Europos Komisija negali būti laikomos atsakingomis už jame pateiktą informaciją.

[Creative Commons Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

ERASMUS+ KA2 projektas

"Skaitmeninė švietimo platforma minkštiesiems
įgūdžiams ir darbo rinkos kultūrai"

Nr. 2022-1-LT01-KA220-ADU-000085928

"Skaitmeninė švietimo platforma minkštiesiems įgūdžiams ir darbo rinkos kultūrai"/DEPS-Skills/ - projekto iniciatorius ir koordinatorius - Alytaus verslo konsultacinis centras (LT), www.avkc.lt

Projekto partneriai:

- Alytaus kolegija (LT), <https://alytauskolegija.lt/> ;
- Asociacija "Euroregionas Nemunas" (PL), www.niemen.org.pl ;
- Rogalando Lietuvių Bendrija (NO);
- L.A.B.A.S - Lietuvių asmenų ir bendruomenių Airijoje sąjunga (IRL).

"Minkštųjų įgūdžių analizė kultūrinės tapatybės integracijai į darbo rinką" parengta:

- Algimanta Ščiglinskienė, Alytaus verslo konsultacinio centro direktorė, tyrėja, (LT)
- Prof. Genutė Gedvilienė, Alytaus verslo konsultacinis centras, tyrėja, (LT)
- Rokas Masionis, Alytaus verslo konsultacinio centro, Skaitmeninio marketingo specialistas, technikas, (LT)
- Inga Neciunskaitė-Khangura, Alytaus kolegija, technikė, (LT)
- Rozalija Radlinskaitė, Alytaus kolegija, tyrėja-dėstytoja, (LT)
- Kristina Janulienė, Alytaus kolegija, tyrėja-dėstytoja, (LT)
- Malgorzata Dudzinska, tyrėja, vadybininkė, Asociacija "Euroregionas Nemunas", (PL)
- Cezary Cieslukowski, tyrėjas, Asociacija "Euroregionas Nemunas", (PL)
- Julia Kosciuch, tyrėja, Asociacija "Euroregionas Nemunas", (PL)
- Saulius Trepekūnas, Rogalando lietuvių bendrijos valdybos pirmininkas, tyrėjas, (NO)
- Lina Mikšyte, projekto technikė, tyrėja, Rogalando lietuvių bendrija, (NO)
- Zenonas Mačiulaitis, tyrėjas/mokytojas, Rogalando lietuvių bendrija, (NO)
- Ruth Tipple Trepekuniene, technikė, tyrėja/mokytoja, Rogalando lietuvių bendrija, (NO)
- Dainius Čepaitis, projekto vadybininkas, tyrėjas, L.A.B.A.S - Lietuvių asmenų ir bendruomenių Airijoje sąjunga, (IRL)
- Darius Puidokas, projekto vadybininkas, tyrėjas, L.A.B.A.S - Lietuvių asmenų ir bendruomenių Airijoje sąjunga, (IRL)
- Lina Puidokey, tyrėja, L.A.B.A.S - Lietuvių asmenų ir bendruomenių Airijoje sąjunga, (IRL)

"Minkštųjų įgūdžių analizė kultūrinio identiteto integracijai į darbo rinką", parengta įgyvendinant ERASMUS + KA2 programos projektą "Skaitmeninė švietimo platforma minkštiesiems įgūdžiams ir darbo rinkos kultūrai" /DEPS-Skills/ Nr. 2022-1-LT01-KA220-ADU-000085928.

Parengta projekto partnerių:

- Alytaus verslo konsultacinis centras, (LT)
- Alytaus kolegija, (LT)
- Asociacija "Euroregionas Nemunas", (PL)
- Rogalando lietuvių bendrija, (NO)
- L.A.B.A.S - Lietuvos žmonių ir bendruomenių sąjunga Airijoje (IRL).

Projekto trukmė: 2022/ 12/ 31 – 2025/ 04/30.

Projektą finansuoja Europos Sąjungos programa ERASMUS + KA2.

Patvirtinimas

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Šis kūrinys atspindi tik autoriaus nuomonę, todėl Nacionalinė agentūra ir Europos Komisija negali būti laikomos atsakingomis už jame pateiktą informaciją.

Turinys

IVADAS	8
1. Minkštųjų įgūdžių analizės tikslas kultūrinio identiteto integracijai į darbo rinką	8
2. Dokumento koncepcija	9
3. Darbo metodai	9
4. Suaugusiųjų švietimo paslaugų sektoriaus sąsajos su "minkštaisiais" įgūdžiais, skirtais kultūrinės tapatybės integracijai į darbo rinką	9
4.1. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo programos šiandien LT, PL, NO, IRL	11
4.2. Valstybinė švietimo strategija 2024-2030	16
4.3. Darbo rinkos problemos ir minkštieji integracijos įgūdžiai	18
4.4. Verslo kūrimas ir vieno langelio principas Lietuvoje	23
II. GEOGRAFINIAI DUOMENYS	27
1. Trumpas aprašymas apie partnerių organizacijų veiklą ir istoriją	27
2. PARTNERIŲ REGIONO KULTŪRINIO SPECIFIŠKUMO APRAŠYMAS	30
3. EKONOMIKOS DUOMENŲ ANALIZĖ (Augimas; BVP; Nedarbo lygis; Asmens pajamų vidurkis; Minimalus darbo užmokestis; Migracijos lygis 2023-2026 m. laikotarpiu)	31
III. ŠVIETIMO PASLAUGOS SUAUGUSIESIEMS LIETUVOJE, LENKIJOJE, NORVEGIJOJE IR AIRIJOJE	35
1. Organizacijų partnerystė ir tinklų kūrimas.	35
2. Kitų tinklo organizacijų PASLAUGOS /Suaugusiųjų mokymo centrai; kultūros, ekonomikos, sporto ir kitų individualių švietimo paslaugų teikėjų NVO; formalios ir neformalios programos	37
3. POPULIARIAUSIOS ŠVIETIMO PASLAUGOS LIETUVOJE, LENKIJOJE, NORVEGIJOJE IR AIRIJOJE (Neformaliojo švietimo programos)	39
4. APIBRĖŽIMAS. MINKŠTŲJŲ ĮGŪDŽIŲ SVARBA IR PAVYZDŽIAI.	42
IV. APKLAUSOS REZULTATAI	44
1. DEMOGRAFINIAI DUOMENYS	45
2. MANO POŽIŪRIS IR SUPRATIMAS APIE MINKŠTUOSIUS ĮGŪDŽIUS	50
1. Kaip manote, kurie iš toliau išvardytų įgūdžių yra labiausiai pageidaujami darbdavių?	50
2. Minkštųjų įgūdžių ugdymą skatina įvairūs aplinkos veiksniai. Įvertinkite, kiek svarbūs Jums yra šie veiksniai, ugdant minkštuosius įgūdžius?	51
3. Kaip dažnai susiduriate su šiomis minkštųjų įgūdžių mokymo kliūtimis?	52
3. APIE MINKŠTUOSIUS ĮGŪDŽIUS	52
10.1. Kuriuos iš šių derybinių ir verslumo įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei įmanoma?	52
Respondentų /darbuotojų/ nuomone svarbiausią vietą užima:	52
10.2. Kuriuos iš šių emocinio intelekto įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei tai įmanoma?	54
Toliau išvardyti emocinio intelekto įgūdžiai:	54
10.3. Kuriuos iš šių profesinės etikos įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei įmanoma?	57

10.4. Kuriuos iš šių karjeros valdymo įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei įmanoma?	59
10.5. Kuriuos iš šių laiko valdymo įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei įmanoma?	60
10.6. Kuriuos iš toliau išvardytų skaitmeninio raštingumo įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei įmanoma? ..	62
10.7. Kuriuos iš toliau išvardytų kritinio mąstymo įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei tai įmanoma?	64
10.8. Kuriuos iš toliau išvardytų kūrybiško problemų sprendimo įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei įmanoma?65	
10.9. Kuriuos iš šių bendravimo įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei įmanoma?	66
10.10. Kuriuos iš šių kultūrinio intelekto ir komandinio darbo įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei įmanoma?68	
V. IŠVADOS. REKOMENDACIJOS. Prof. Genutė Gedvilienė	69
Išvados	69
Rekomendacijos	70
Nuorodos.....	72

TERMINŲ ŽODYNĖLIS

Minkštieji įgūdžiai - tai charakterio bruožai ir tarpasmeniniai įgūdžiai, apibūdinantys asmens gebėjimą veiksmingai bendrauti su kitais. Darbo vietoje minkštieji įgūdžiai papildo kietuosius įgūdžius, kurie susiję su asmens žiniomis ir profesiniais įgūdžiais.

Migracija - bendromis aplinkybėmis - asmens judėjimas kertant tarptautinę sieną (tarptautinė migracija) arba valstybės viduje (vidinė migracija), kai išvykstama ilgesniam nei vienerių metų laikotarpiui, neatsižvelgiant į tai, ar asmuo išvyko savo noru, ar ne, teisėtai, ar ne.

Imigracija - apskritai atvykimas į šalį, ketinant joje pasilikti ilgiau nei vienerius metus.

Emigracija - bendromis aplinkybėmis - išvykimas iš šalies, ketinant užsienyje pasilikti ilgiau nei vienerius metus.

Integracija - ES kontekste - dinamiškas, abipusis visų imigrantų ir valstybių narių gyventojų abipusio prisitaikymo procesas.

Reintegracija - veiksmas arba procesas, kurio metu asmuo grįžta į visuomenę, šiuo atveju į savo gimtąją šalį.

Emigrantas - asmuo, persikėlęs į kitą šalį.

Grįžtamoji migracija - grįžimas į kilmės šalį iš emigracijos.

TMO - Tarptautinė migracijos organizacija.

Neformalusis suaugusiųjų švietimas - asmens ir visuomenės interesus atitinkantis švietimas pagal įvairias neformaliojo suaugusiųjų švietimo poreikių tenkinimo, kvalifikacijos tobulinimo, papildomų kompetencijų įgijimo programas, teikiamas ne jaunesniems kaip 18 metų asmenims.

Kompetencija - gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą.

Andragogas - asmuo, įgijęs valstybės nustatytą išsilavinimą ir kompetencijas, patvirtinančias galimybę mokyti suaugusiuosius.

Mokymasis visą gyvenimą - visa mokymosi veikla bet kuriame amžiuje, skirta asmeninėms, pilietinėms, socialinėms ir profesinėms kompetencijoms tobulinti.

Neformaliojo suaugusiųjų švietimo dalyviai - ne jaunesni kaip 18 metų asmenys, dalyvaujantys neformaliojo suaugusiųjų švietimo programose.

Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi teikėjas - mokykla, laisvasis mokytojas ar kitas švietimo teikėjas (biblioteka, muziejus, trečiojo amžiaus universitetas, švietimo centras ir kita įstaiga, įmonė, organizacija, taip pat valstybėje narėje įsteigtas juridinis asmuo ar kita organizacija arba Lietuvos Respublikoje įsteigti padaliniai, kuriems švietimas nėra pagrindinė veikla), teisės aktų nustatyta tvarka turintys teisę vykdyti neformalųjį suaugusiųjų švietimą ir tęstinį mokymą.

Savišvieta - tai savarankiškas mokymasis, grindžiamas asmens žiniomis iš įvairių šaltinių ir jo praktine patirtimi.

Tęstinis mokymasis - tai mokymosi visą gyvenimą dalis, apimanti formalųjį, neformalųjį ir savaiminį mokymąsi, kai asmens įgyta kompetencija gali būti pripažinta kaip baigta formaliojo švietimo programos dalis.

ERASMUS+ - tai Europos Sąjungos paramos programa, kuri suteikia mokymosi ir tobulėjimo galimybes įvairaus amžiaus, statuso, profesijų žmonėms, taip pat galimybę įvairioms organizacijoms ir institucijoms įgyvendinti programos kriterijus atitinkančius projektus.

EPALE - tai Europos elektroninė suaugusiųjų mokymosi platforma.

Skaitmeninis klajoklis (skaitmeninis) - skaitmeniniai klajokliai - tai žmonės, kurie naudojami telekomunikacijų technologijomis pragyvenimui ir apskritai gyvena klajokliškai. Tokie darbuotojai dažnai dirba nuotoliniu būdu užsienio šalyse, kavinėse, viešosiose bibliotekose, bendruomenių darbo vietose ar poilsio transporto priemonėse.

Tinklaveika - keitimasis informacija ir idėjomis tarp organizacijų ar asmenų, turinčių bendrų specialių interesų.

Kūrybinės industrijos - tai meno, kultūros, verslo ir technologijų sritys, apimančios prekių ir paslaugų kūrimą, gamybą ir platinimą. Individo kūrybiniais gebėjimais ir talentais pagrįsta veikla, kurios tikslas ir rezultatas yra intelektualinė nuosavybė, galimai sukurianti pridėtinę vertę.

IVADAS

1. Minkštųjų įgūdžių analizės tikslas kultūrinio identiteto integracijai į darbo rinką

ANALIZĖS KULTŪRINIO IDENTITETO INTEGRAVIMO Į DARBO RINKĄ DOKUMENTO tikslas:

- Apibrėžti darbo rinką, kurioje vyrauja minkštieji įgūdžiai kultūros kontekste;
- Ištirti minkštuosius įgūdžius, kurių darbdaviai reikalauja iš vietinių darbuotojų, žvelgiant iš migrantų perspektyvos;
- Nustatyti minkštųjų įgūdžių metodinės medžiagos poreikį švietimo požiūriu;
- Pateikti gerosios praktikos pavyzdžių, kaip suderinti migrantų minkštųjų įgūdžių ir darbo rinkos reikalavimus;
- Apibendrinti pagrindines tendencijas ir reikalavimus, keliamus suaugusiųjų švietimui minkštųjų įgūdžių srityje partnerių darbo rinkose.

Analizė svarbi siekiant pirmojo projekto tikslo - nustatyti tinkamas skaitmenines priemones, skirtas minkštųjų įgūdžių mokymo ir mokymosi procesui, ir tai, kas svarbu migrantų integracijai į darbo rinką.

Galiausiai - analizė apibendrina pagrindines tendencijas ir reikalavimus, keliamus suaugusiųjų minkštųjų įgūdžių ugdymui partnerių darbo rinkose.

Čia pagal projekto perspektyvą pritaikėme dalyvių profilį švietimo organizacijų darbuotojai ir savanoriai dalyvavo apklausoje: Darbuotojai; Darbdaviai; Personalo vadovai; Darbuotojai - buvę migrantai; Migrantai; Pabėgėliai.

Pagrindinės projekto veiklos:

1. "Minkštųjų įgūdžių analizė kultūrinio identiteto integracijai į darbo rinką" (LT, PL, EN).
2. "Skaitmeninės edukacinės dėžutės": 1) Emocinis intelektas; 2) Derybų ir verslumo įgūdžiai; 3) Bendravimo įgūdžiai; 4) Profesinė etika; 5) Karjeros valdymas; 6) Laiko valdymas; 7) Skaitmeninis raštingumas; 8) Kritinis mąstymas; 9) Kūrybiškas problemų sprendimas; 10) Kultūrinis intelektas ir komandinis darbas, kurį sudarys: a) Mokymosi / mokymo medžiaga (NOTEBOOKS), b) IT priemonė, pritaikyta su žaidimo elementais, c) Savęs vertinimo testai.
3. "Skaitmeniniai minkštieji įgūdžiai darbo rinkos kultūroms" mokymo programos -10 vienetų po 40 ak.v. (LT, PL, EN).
4. "Skaitmeninis atviras internetinis kursas" - DOOC - 160 akademinių valandų, skirtų minkštiesiems įgūdžiams ugdyti: Emocinis intelektas; Derybų ir verslumo įgūdžiai; Bendravimo įgūdžiai; Profesinė etika; Karjeros valdymas; Laiko valdymas; Skaitmeninis raštingumas; Kritinis mąstymas; Kūrybiškas problemų sprendimas; Kultūrinis intelektas; Darbas komandoje.
5. "Skaitmeninės edukacinės laboratorijos" - Lietuvoje, Lenkijoje, Airijoje ir Norvegijoje surengti 5 forumai, skirti 10 minkštųjų kompetencijų ir karjeros galimybių plėtrai bei sklaidai.

Projekto rezultatai:

1. Naujos suaugusiųjų švietimo paslaugos regionuose;
2. Patobulintos suaugusiųjų švietėjų kompetencijos teikti skaitmeninio raštingumo paslaugas labiau pažeidžiamoms grupėms (migrantams, pabėgėliams, marginalizuotiems suaugusiems besimokantiejiems);
3. BENDRA SKAITMENINIO ŠVIETIMO PLATFORMA /www.deps-skills.eu/ tobulinti minkštuosius įgūdžius ir darbo rinkos kultūrą /MOODLE/ aplinkoje.

2. Dokumento koncepcija

"Kultūrinio tapatumo analizė su minkštaisiais įgūdžiais ir integracija į darbo rinką" - tyrimas apie pabėgėlių, migrantų, susijusių su šalimis partnerėmis - PL, IRL, NO, LT, įgūdžius. Čia bus labai svarbi savanorių ir Airijos, Lenkijos, Norvegijos ir Lietuvos bendruomenių narių nuomonė ir dalyvavimas. Skirtingos kultūros ir skirtingas migrantų mentalitetas bei standartai profesinė etika darbo rinkose yra svarbus aspektas kiekvienoje šalyje, kai ieškote naujo darbo arba norite kurti savo privatų verslą.

Esamų darbuotojų įgūdžiai ir priimančiosios šalies ekonomikos ypatumai yra labai svarbūs veiksniai, darantys įtaką bet kurios šalies darbo rinkai.

Mūsų užduotis - Nustatyti minkštųjų įgūdžių poreikį specialioms LT, PL, IRL ir Norvegijos darbo rinkoms, siekiant sėkmingos migrantų ir pabėgėlių integracijos.

DOKUMENTAS Suaugusiųjų švietimo paslaugų sektoriaus reintegracijai į darbo rinką stiprinti - bus pirmasis dokumentas, parengtas regioninėms valdžios institucijoms, kaip bandomasis dokumentas, kuriuo nustatomi patraukliausi suaugusiųjų švietimo sektoriai ir lyderiai (paslaugų teikėjai) formuojant politiką ir plėtojant suaugusiųjų švietimo sektorių naujų švietimo paslaugų plėtrai.

3. Darbo metodai

Dokumentas "Kultūros tapatumo su minkštaisiais įgūdžiais ir integracijos į darbo rinką analizė" buvo parengtas taikant kelis skirtingus metodus:

- aiškiu neformaliojo suaugusiųjų švietimo sektoriaus atskyrimu ir sąveikos analize;
- kiekvienos partnerystės šalies (LT, NO, JK, IT) ekonominės padėties analizė;
- ryšys tarp suaugusiųjų švietimo paslaugų sektoriaus ir "minkštųjų" įgūdžių, skirtų kultūrinio identiteto integravimo į darbo rinką problemoms spręsti.
- pagrindinių įgūdžių ir pareigybių analizė;
- dalyvių apklausa ir atvejo studijos.

Visi duomenys buvo renkami naudojant šių rūšių šaltinius:

- atviri tiesioginiai ir netiesioginiai internetiniai šaltiniai;
- klausimynų;
- interviu;
- analizuojant statistinius duomenis.

4. Suaugusiųjų švietimo paslaugų sektoriaus sąsajos su "minkštaisiais" įgūdžiais, skirtais kultūrinės tapatybės integracijai į darbo rinką

Integracija ir įtrauktis - tai aspektai, kurie yra labai svarbūs naujai atvykusiems asmenims, vietos bendruomenėms, ilgalaikiai mūsų visuomenės gerovei ir ekonominiam stabilumui. Veiksmingos migrantų integracijos ir įtraukties užtikrinimas šalyje - tai socialinė ir ekonominė investicija, kuri prisideda prie socialinės sanglaudos, atsparumo ir klestėjimo. Tačiau tam, kad integracija ir įtrauktis būtų sėkmingos, jos turi būti abipusis procesas: migrantams, tiek užsieniečiams, tiek atvykėliams, turėtų būti siūloma integracinė pagalba ir jie turėtų aktyviai stengtis integruotis. Integracijos procese taip pat dalyvauja priimančioji visuomenė, kuri turėtų sudaryti sąlygas imigrantams visapusiškai dalyvauti ekonominiame, socialiniame, kultūriniame ir politiniame gyvenime. Jis taip pat apima migrantų prisitaikymą, nes visi jie turi teisių ir pareigų naujoje gyvenamojoje šalyje.

Kai kurie migrantai yra labai išsilavinę. Jie turi išteklių, didelių siekių ir motyvacijos. Kita vertus, daugelis migrantų turi tik pradinį išsilavinimą ir jiems reikia papildomos paramos. Naujai atvykę migrantai dažnai susiduria su keliais sunkumais integruodamiesi į šalies visuomenę dėl tokių veiksnių, kaip atvykimo būdas, įgūdžių lygis, kalbos mokėjimas ir kilmė. Tokiais atvejais reikėtų sukurti tikslines ir specialiai pritaikytas paramos priemones, kurios padėtų naujai atvykusiems imigrantams greitai integruotis. Vienas iš pavyzdžių - papildomi kursai, skirti padėti jiems kuo geriau panaudoti savo įgūdžius naujame darbe.

Pilietinės visuomenės organizacijos, švietimo įstaigos, darbdaviai ir socialiniai bei ekonominiai partneriai, socialinės ekonomikos organizacijos ir patys migrantai - visi jie turi atlikti svarbų vaidmenį užtikrinant tikrai veiksmingą ir visapusišką integracijos politiką. Suaugusiųjų švietimas ir neformalusis švietimas yra sėkmingo dalyvavimo visuomenėje pagrindas ir viena veiksmingiausių priemonių, kuriant įtraukesnę visuomenę.

Siekiant greičiau ir teisingiau integruoti migrantus į darbo rinką, turėtų būti sudarytos sąlygos visapusiškai išnaudoti jų kompetencijas ir įgūdžius, siūlant kursus trūkstamoms žinioms įgyti. Tai taip pat gali padėti migrantams tęsti studijas priimančiojoje šalyje, taip padidinant jų dalyvavimą aukštojo mokslo ir mokymosi visą gyvenimą programose.

Į Lietuvą atvykstančių užsieniečių skaičius kasmet didėja. Integracijos iššūkiai ir kliūtys įsidarbinant tampa vis akivaizdesni. Viena iš jų - **nepakankamos lietuvių kalbos** žinios. Šią problemą dar labiau išryškino sunkumai, su kuriais susiduria ukrainiečiai, gausiai atvykę į šalies darbo rinką. Sėkmingai integracijai būtina išmokti kalbą.

Tačiau kalbos mokymasis neturėtų būti nutrauktas praėjus keliems mėnesiams po atvykimo. Taip pat turėtų būti remiami vidutinio ir pažengusio lygio kalbos kursai, kurie turėtų būti pritaikyti įvairių grupių poreikiams. Įrodyta, kad kalbų mokymąsi derinant su kitų įgūdžių ugdymu arba darbo patirtimi, ypač veiksmingai didėja galimybės mokytis kalbų ir gerėja kalbų mokymosi rezultatai. Galiausiai, siekiant užtikrinti, kad migrantai galėtų visapusiškai dalyvauti priimančiosios visuomenės gyvenime, labai svarbu, kad jie kuo anksčiau pradėtų **suprasti priimančiosios visuomenės įstatymus, kultūrines normas ir vertybes**.

2023 m. gruodžio mėn. duomenimis, šalyje dirba daugiau kaip 140 000 užsieniečių, įskaitant 45 000 ukrainiečių, tačiau vis dar trūksta sprendimų, kaip efektyviai mokytis lietuvių kalbos ir gauti tokių paslaugų. Kalbos barjerų problema yra viešosios politikos formavimo klausimas. Priemonių yra, tačiau labai trūksta ir motyvacijos mokytis. Tačiau 2023 m. rodo, kad motyvacija ir noras integruotis tiek į socialinį gyvenimą, tiek į darbo rinką didėja. Užimtumo tarnybos duomenimis, šiais metais lietuvių kalbos mokymo programose dalyvavo daugiau kaip 3 000 užsieniečių, o 2022 m. - tik 100.

Dabar pabrėžiama minkštųjų įgūdžių - **bendravimo, bendradarbiavimo, pozityvios atmosferos kūrimo** - svarba, siekiant padidinti žmonių įsidarbinimo galimybes ir sustiprinti jų pozicijas darbo rinkoje. Kiekvienoje srityje, kiekvienoje darbo srityje reikalingi skirtingi minkštieji įgūdžiai. Viskas priklauso nuo veiklos, jos specifikos, tačiau daugumoje darbų reikalingas intensyvus ar intensyvesnis bendravimas su žmonėmis. Svarbiausiais ir universaliausiais minkštaisiais įgūdžiais dažnai įvardijami laiko planavimas, darbas komandoje, tarpkultūrinis bendravimas ir konfliktų valdymas. Todėl minkštieji įgūdžiai aktualūs daugeliui darbdavių. Darbdaviai domisi asmens minkštaisiais įgūdžiais, nes šie įgūdžiai yra labai lengvai pritaikomi. Tarptautinis Stanfordo tyrimų institutas nustatė, kad net 75 proc. ilgalaikės sėkmės darbe lemia minkštųjų įgūdžių įvaldymas ir tik apie 25 proc. sėkmės lemia techniniai arba kieti įgūdžiai. Minkštųjų įgūdžių turėjimas paprastai rodo asmens gebėjimą mokytis, išsiugdyti kietąsias kompetencijas ar jų rinkinį, reikalingą konkrečiam darbui.

Kaip ir kitos šalys, Lietuva pertvarkė daugumą darbo vietų ir suteikė joms kietųjų įgūdžių. Tačiau tapo aišku, kad darbo vietose trūksta ne tik sisteminių ir sprendimų priėmimo įgūdžių, administracinių ir vadybinių žinių, bet ir susijusių minkštųjų kompetencijų, tokių kaip **kritinis mąstymas, problemų**

sprendimas, kūrybiškumas, bendradarbiavimas, lyderystė ir kt. Aukštojo mokslo (AŠ) ir profesinio mokymo (PMĮ) institucijos turėtų skatinti vartotojus daugiau dėmesio skirti mokymo metodams, kurie padeda ugdyti mokinių minkštuosius gebėjimus. Suaugusiųjų perkvalifikavimo ir mokymo programos turėtų būti papildytos veikla, specialiai skirta minkštosioms kompetencijoms ugdyti.

Darbdaviai galėtų skatinti darbuotojus ugdyti minkštasias kompetencijas tiek per savišvietos galimybes, tiek per mokymą darbo vietoje: **galėtų būti plečiama mentorystės ir priežiūros praktika**. Lietuvos aukštųjų mokyklų studentai ir profesinio mokymo įstaigų mokiniai minkštasias kompetencijas laiko tokiais pat svarbiomis, kaip ir kietąsias kompetencijas. Ši tendencija pastebima ir kitose šalyse. Tai patvirtina minkštųjų kompetencijų ugdymo svarbą ir būtinybę daugiau dėmesio skirti šiai sričiai ugdymo procese. Nuolatinis specialistų poreikio stebėjimas ir prognozavimas yra būtinas, kad būtų galima mokymo įstaigoms greičiau reaguoti į besikeičiančius rinkos poreikius ir atitinkamai koreguoti siūlomų programų skaičių ir kontekstą. Tam reikia mokymo įstaigų, valdžios institucijų, įmonių ir analitinių centrų bendradarbiavimo.

4.1. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo programos šiandien LT, PL, NO, IRL

4.1.1. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo programos šiandien Lietuvoje

Neformaliojo suaugusiųjų švietimo tikslas - prisidėti prie visuomenės raidos - užtikrinti suaugusiems galimybes įgyti tinkamą kvalifikaciją ir įgūdžius, kurie būtų naudingi profesinei karjerai, ugdymo procese, kultūrinių, socialinių, ekonominių interesų tenkinimui. Lietuvoje egzistuoja šios suaugusiųjų švietimo rūšys:

- formalusis bendrasis suaugusiųjų švietimas,
- suaugusiųjų profesinis mokymas,
- tęstinės studijos kolegijose ir universitetuose,
- neformalusis suaugusiųjų švietimas.

Lietuvoje neformaliojo švietimo paslaugas teisės aktų nustatyta tvarka gali teikti juridiniai ar fiziniai asmenys (laisvieji mokytojai), parengę atitinkamas programas ir turintys joms įgyvendinti reikalingus žmogiškuosius ir materialinius išteklius.

Neformalusis suaugusiųjų švietimas įgyvendinamas pagal programas. Jis gali būti teikiamas kontaktiniu, nuotoliniu ar mišriu būdu. Programų rūšys: Programos, kurių metu įgyvendinami suaugusiųjų neformaliojo švietimo projektai:

Bendrosios kompetencijos - skirtos mokymuisi visą gyvenimą:

- raštingumas (bendravimas gimtąja kalba),
- užsienio kalbos,
- matematika, gamtos mokslai, technologijos ir inžinerija,
- gebėjimas naudotis skaitmeninėmis technologijomis,
- asmeniniai, socialiniai ir mokymosi,
- pilietiškumas,
- verslumas,
- kultūrinis sąmoningumas ir saviraiška.

Kvalifikacijos tobulinimas - programos, skirtos konkrečios profesijos (specialiosioms) kompetencijoms ugdyti, kad būtų galima lanksčiai įsiliesti į besikeičiančią darbo rinką ir (arba) planuoti profesinę karjerą; saviraiška - programos, skirtos asmens kūrybinėms galioms ir gebėjimams ugdyti, prasmingam laisvalaikiui ir (arba) savanorystės projektams įgyvendinti;

Tikslinės (užsakomosios) - programos, skirtos šviesti visuomenę strateginiais visuomenės ir valstybės raidos klausimais (pavyzdžiui, sveikos gyvensenos, smurto prevencijos, energijos taupymo, ekosistemų apsaugos ir t. t.), skatinti visuomenės solidarumą, aktyvų pilietiškumą ir dalyvavimą.

Šiandien nuo 2024 m. Lietuvoje suaugusieji kviečiami mokytis ir tobulinti savo kompetencijas šiose srityse www.KURSUOK.lt, nauja vieno langelio principu veikianti skaitmeninė švietimo platforma. Tai pirmoji suaugusiųjų švietimo platforma Lietuvoje, kurioje galite pasirinkti norimą mokymą ir gauti valstybės finansavimą.

Šioje platformoje besimokantieji gali turėti savo individualias paskyras ir gauti finansavimą mokymuisi valstybės prioritetinėse srityse. Skaitmeniniai įgūdžiai yra viena iš prioritetinių sričių, kurios programoms bus skiriama net 50 proc. valstybės finansavimo.

Valstybės lėšomis taip pat bus remiamos suaugusiųjų skaitmeninių, raštingumo, daugiakalbystės, matematikos ir gamtos mokslų, technologijų ir inžinerijos kompetencijų, asmeninių, socialinių ir mokėjimo mokytis kompetencijų, taip pat pilietiškumo, verslumo, kultūrinio sąmoningumo ir saviraiškos kompetencijų tobulinimo programos.

Suaugusieji, pasirinkę šias prioritetines programas, galės gauti iki 500 eurų valstybės finansavimą. Finansavimą galės gauti 18-65 metų dirbantys asmenys, kurie jau yra įgiję profesinę kvalifikaciją arba aukštąjį išsilavinimą. Dėl finansavimo gali kreiptis ir Lietuvoje gyvenantys užsieniečiai.

4.1.2. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo programos šiandien Lenkijoje

Mokymosi visą gyvenimą idėja yra vienas iš svarbiausių Lenkijos valstybės veiksmų prioritetų, o švietimo sistema palaipsniui atveriamą neformaliajam švietimui ir savišvietai. Nuo 2012 m. rugsėjo mėn. išoriniai profesiniai egzaminai leidžia asmenims įgyti kvalifikaciją, grindžiamą profesinėmis žiniomis ir įgūdžiais, įgytais ne formaliojo švietimo sistemoje. 2016 m. Lenkija įgyvendino integruotą kvalifikacijų sistemą, įskaitant Lenkijos kvalifikacijų sąrangą ir integruotą kvalifikacijų registrą (ZRK), leidžiančią patvirtinti mokymosi rezultatus iš įvairių šaltinių, įskaitant neformalųjį švietimą ir savišvietą.

Nepaisant šios pažangos, vis dar palyginti trumpa pagrindinių įgūdžių ir bendrųjų kompetencijų vertinimo už švietimo sistemos ribų tradicija. Galimybė kreiptis į patyrusius specialistus dėl įgūdžių pripažinimo ir konsultacijų tebėra ribota. Nemokamas paslaugas, skirtas pagrindiniams įgūdžiams ir bendrosioms kompetencijoms tobulinti, suaugusiesiems, įskaitant bedarbius ir darbo ieškančius asmenis, teikia apskričių darbo biržos (PUP) ir provincijų darbo biržos (WUP).

Atsakingos plėtros strategijoje numatyti strateginiai prioritetai - suaugusiųjų įgūdžių tobulinimas ir vyresnių nei 50 metų amžiaus asmenų ekonominis ir socialinis aktyvumas. Tokie projektai kaip "Vietos žinių ir švietimo centrai" (angl. LOWE) skirti žemos kvalifikacijos suaugusiesiems nepalankioje padėtyje esančiose vietovėse. Tačiau suaugusiųjų dalyvavimas neformaliojo švietimo veiklose tebėra menkas - EUROSTATO tyrimų duomenimis, 2021 m. tik 39 proc. suaugusiųjų Lenkijos gyventojų dalyvaus tokioje veikloje.

Neformaliojo švietimo plėtra labai priklauso nuo darbdavių, ypač mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ), požiūrio. Reikia daugiau investuoti į darbuotojų, ypač ne kvalifikuotų ir žemos kvalifikacijos darbuotojų, ugdymą. 2014 m. įsteigus Nacionalinį mokymo fondą (KFS), kuris sudaro 2 proc. darbo fondo lėšų, siekiama subsidijuoti darbuotojų tęstinį mokymąsi. Darbuotojų ir darbdavių mokymosi visą gyvenimą rėmimo priemonės apima mokymosi visą gyvenimą finansavimą, kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūlymų duomenų bazės teikimą ir trišalių mokymo susitarimų įgyvendinimą.

Dedamos pastangos sukurti į paklausą orientuotą kvalifikacijos tobulinimo paslaugų atrankos ir finansavimo mechanizmą - nuo 2015 m. veikia kvalifikacijos tobulinimo paslaugų duomenų bazė. Joje

pateikiami tokie pasiūlymai kaip mokymas, profesiniai kursai, konsultavimas, antrosios pakopos studijos, mentorystė ir koučingas, kuriais siekiama remti mokymąsi visą gyvenimą ir įgūdžių tobulinimą Lenkijoje.

4.1.3. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo programos šiandien Norvegijoje

Norvegijoje suaugusiųjų švietimą dažnai organizuoja įvairios institucijos, įskaitant liaudies mokyklas (folkehøgskoler), bendruomenės kolegijas, suaugusiųjų švietimo centrus, internetines platformas, profesinio mokymo centrus ir universitetus. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo programos gali apimti daugybę dalykų, įskaitant kultūrinės kompetencijos mokymą, kalbų kursus, profesinį mokymą, kultūrinį praturtinimą, asmeninį tobulėjimą ir kt.

- **Kalbų kursai:** Daugelis suaugusiųjų švietimo programų siūlo kalbų kursus, kurie padeda asmenims tobulinti bendravimo užsienio kalba įgūdžius.

- **Profesinis tobulėjimas:** Kursai ir seminarai, skirti profesiniams įgūdžiams ir žinioms tobulinti: nuo konkrečių su darbu susijusių įgūdžių iki platesnio masto vadovavimo ir vadybos mokymų.

- **Profesinis mokymas:** Programos, kuriose mokoma praktinių įgūdžių konkrečioms profesijoms, padedančios suaugusiesiems įgyti arba patobulinti darbo įgūdžius.

- **Asmeninis praturtėjimas:** Užsiėmimai, skirti asmeniniam tobulėjimui, pomėgiams, menams ir kitiems kūrybiniais užsiėmimams, kuriais siekiama praturtinti žmonių gyvenimą už darbo vietos ribų.

- **Technologijos ir kompiuteriniai įgūdžiai:** Atsižvelgiant į technologijų svarbą šiuolaikiniame pasaulyje, daugelyje suaugusiųjų švietimo programų siūlomi pagrindinių kompiuterinių įgūdžių, skaitmeninio raštingumo ir pažangių techninių įgūdžių kursai.

- **Sveikatos ir sveikatingumo programos:** Sveikatos ir sveikatingumo kursai: kursai, susiję su fizine ir psichine sveikata, įskaitant kūno rengybos, streso valdymo ir mitybos kursus.

Liaudies vidurinės mokyklos, norvegiškai vadinamos "folkehøgskoler", yra unikali ir savita švietimo sistemos dalis keliose šiaurės šalyse, įskaitant Norvegiją. Nusprendėme apžvelgti pagrindinius svarbiausius šios įstaigos bruožus ir aspektus.

- **Filosofija ir tikslas:** Liaudies mokyklos remiasi asmeninio ir socialinio tobulėjimo filosofija. Jos orientuojasi į holistinį ugdymą, pabrėždamos asmeninį augimą, bendruomeniškumą ir mokymąsi dėl savęs.

Pagrindinis tikslas - ne parengti mokinius konkrečioms egzaminams ar karjerai, bet sukurti aplinką, kurioje asmenys galėtų tyrinėti savo interesus, ugdyti gyvenimo įgūdžius ir geriau pažinti visuomenę bei kultūrą.

Trukmė ir struktūra: Liaudies vidurinių mokyklų programos paprastai trunka vienerius mokslo metus, tačiau galima rinktis ir trumpesnius kursus. Akademiniai metai dažnai skirstomi į ketvirčius arba semestrus, kurių kiekvienas yra skirtingos tematikos.

- **Mokymo programa ir kursai:** Liaudies vidurinėse mokyklose siūlomi įvairūs kursai, apimantys įvairius dalykus, įskaitant menų, kultūrą, lauko pramogas, sportą, humanitarinius ir socialinius mokslus.

Kursai yra interaktyvūs, dalyvaujantys ir dažnai grindžiami projektais.

Nėra oficialių egzaminų: Kitaip nei tradicinėse mokyklose ir universitetuose, liaudies vidurinėse mokyklose paprastai nėra oficialių egzaminų ar įvertinimų. Didžiausias dėmesys skiriamas mokymosi patirčiai, o ne vertinimui. Mokiniai skatinami tyrinėti savo interesus, užsiimti kūrybine veikla ir dalyvauti bendruomenės gyvenime.

Gyvenimas bendruomenėje: moksleiviai dažnai gyvena mokyklos teritorijoje arba netoli jos, taip skatindami bendruomeniškumo ir bendros atsakomybės jausmą. Bendro gyvenimo aspektas laikomas neatsiejama mokymosi proceso dalimi, skatinančia socialinę sąveiką ir asmeninį tobulėjimą.

Įvairialypis mokinių kolektyvas: į liaudies vidurines mokyklas atvyksta įvairūs mokiniai, įskaitant neseniai baigusius vidurinę mokyklą, suaugusiuosius, norinčius praleisti laisvus metus, ir įvairaus amžiaus bei išsilavinimo asmenis. Įtrauki aplinka skatina keistis idėjomis ir požiūriais.

Neformalusis ugdymas: Tautinės vidurinės mokyklos priskiriamos neformaliojo švietimo kategorijai. Jos yra alternatyva labiau formalioms ir struktūrizuotoms švietimo įstaigoms, siūlanti unikalią mokymosi patirtį.

Demokratinės vertybės: Daugelis liaudies vidurinių mokyklų veikia remdamosi demokratiniais principais, įtraukdamos mokinius į sprendimų priėmimo procesus ir skatindamos atsakomybės už bendruomenę jausmą.

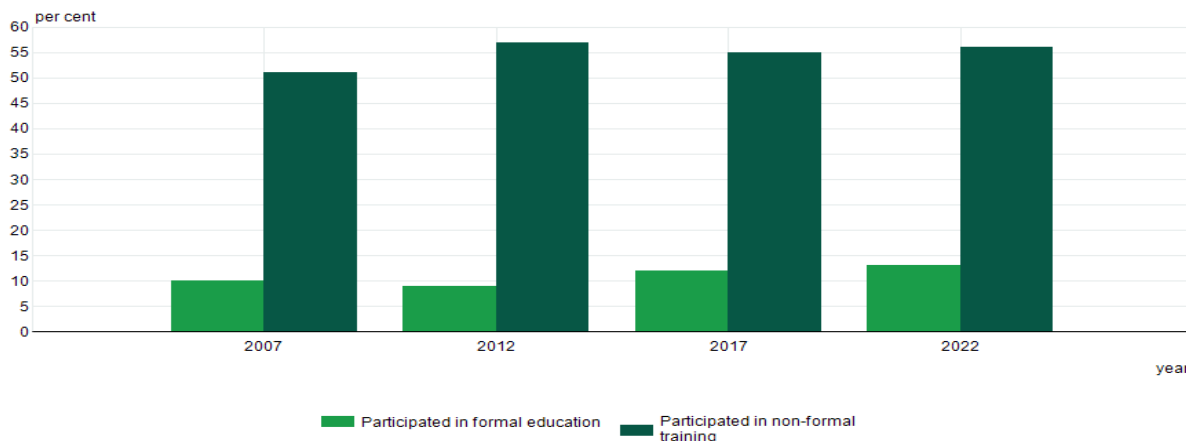
Tarptautiniai mainai: Kai kurios liaudies vidurinės mokyklos siūlo tarptautinių mainų programas, leidžiančias mokiniams susipažinti su skirtingomis kultūromis ir ugdymo metodais.

Liaudies vidurinės mokyklos padeda ugdyti visapusiškai išsilavinusias asmenybes, puoselėja meilę mokymuisi ir bendruomeniškumo jausmą. Jose sudaromos sąlygos asmeniniams ieškojimams ir augimui, o įgyta patirtis dažnai vertinama dėl jos poveikio mokinių gyvenimui ne tik akademinėje aplinkoje.

Be to, suaugusiųjų švietimo centrai ir universitetai gali siūlyti vakarines pamokas, trumpalaikius kursus ar seminarus, pritaikytus suaugusiesiems, norintiems patobulinti savo įgūdžius ar siekti naujų interesų.

Neformaliajame suaugusiųjų švietime aiškiai dominuoja 25-64 metų amžiaus dalyviai, kurie sudaro apie 55 % visų gyventojų. Lentelė 06699.

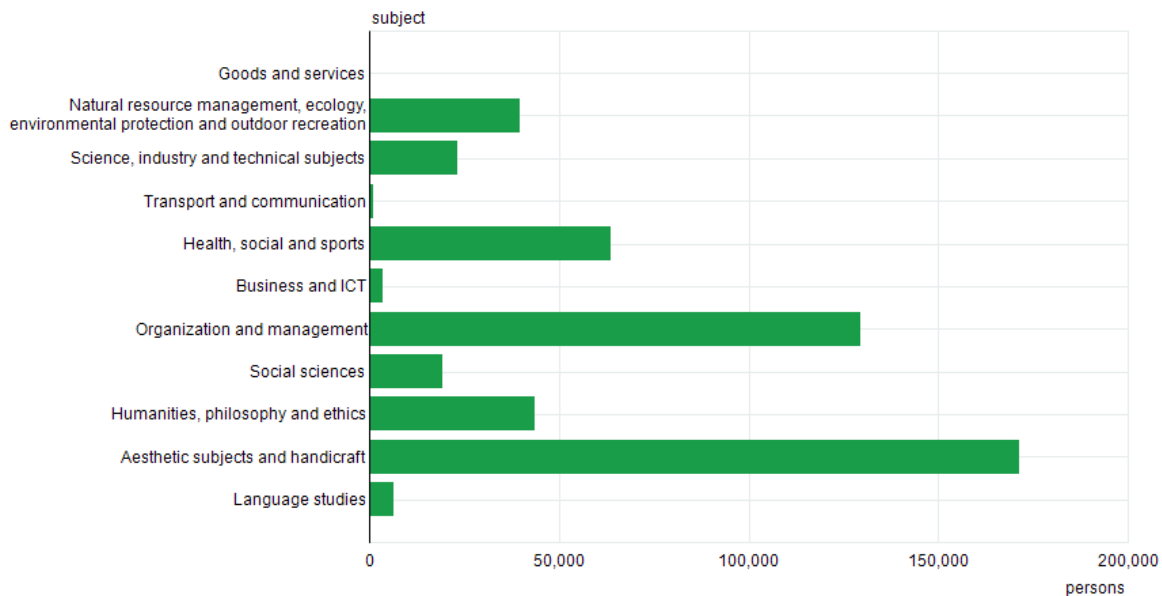
06699: Participation in formal education and non-formal training in the last 12 months amongst the population 25-64 years (per cent), by contents and year. Both sexes, Total.

Source: Statistics Norway

Kokie dalykai yra populiariausi tarp neformaliuosius kursus lankančių žmonių? Iš toliau pateiktos lentelės matyti, kad "Estetiniai dalykai ir rankdarbiai" 2022 m. pritraukė apie 200 000 dalyvių. Daugelis šios kategorijos kursų yra apie dainą, muziką, liaudies kultūrą ir rankdarbius.

07441: Popular education organisations. Participants, by subject. All popular education organisations, Both sexes, Years, total, Participants, Total, 2022.

Source: Statistics Norway

Suaugusiųjų švietimas atlieka svarbų vaidmenį skatinant "minkštuosius" įgūdžius, kurie yra ypač svarbūs integruojant kultūrinę tapatybę į įvairias gyvenimo sritis, įskaitant darbo vietą. Minkštieji įgūdžiai sukuria asmenis, kurie yra ne tik kvalifikuoti specialistai, bet ir kultūriškai kompetentingi bei gebantys kurti įtraukią aplinką. Šie įgūdžiai vis dažniau pripažįstami vertingu turtu globalizuotame ir įvairialypiame pasaulyje.

Norway – the long, small and cold country up north with all the beautiful fjords and the very long coastline ...

Norway – the country with so many resources in the sea – oil, gas and fish ...

Norway – with all its waterfalls and the lights always switched on in every room in every house ...

Norway – a Nordic country well known for its lifelong learning traditions ...

4.1.4. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo programos šiandien Airijoje

Šiuolaikinėje darbo rinkoje minkštųjų įgūdžių svarbos negalima pervertinti. Kadangi organizacijos evoliucionuoja, siekdamos priimti įvairovę, gebėjimas efektyviai orientotis kultūrinėje tapatybėje tampa labai svarbus. Šiame straipsnyje nagrinėjama minkštųjų įgūdžių, kultūrinio identiteto ir neformaliojo suaugusiųjų švietimo programų Airijoje sąsaja.

- **Minkštieji įgūdžiai ir kultūrinė tapatybė:** Minkštieji įgūdžiai, apimantys bendravimą, komandinį darbą ir gebėjimą prisitaikyti, yra sėkmės pagrindas bet kurioje profesinėje aplinkoje. Šie įgūdžiai yra labai svarbūs kuriant įtraukią darbo aplinką, nes skatina veiksmingą sąveiką tarp įvairios kultūrinės kilmės asmenų. Veiksmingas bendravimas padeda įveikti kultūrinius skirtumus, komandinis darbas padeda išnaudoti įvairias perspektyvas, o gebėjimas prisitaikyti užtikrina darnų sambūvį darbo vietoje. Šių įgūdžių ugdymas ne tik skatina asmeninį augimą, bet ir labai prisideda prie karjeros sėkmės.

- **Galimybės:** Kultūrinės tapatybės integravimas į darbo rinką neapsieina be iššūkių. Asmenys dažnai susiduria su tokiomis kliūtimis kaip kultūrinis šališkumas, stereotipai ir bendravimo spragos. Tačiau neformaliojo suaugusiųjų švietimo programos Airijoje suteikia vertingų galimybių spręsti šiuos iššūkius. Šios programos suteikia dinamišką platformą asmenims tobulinti savo minkštuosius įgūdžius, skatinančią

įtraukęs darbo aplinką. Programa "Erasmus+", skatinanti tarptautinį bendradarbiavimą, atlieka svarbų vaidmenį remiant iniciatyvas, kurios mažina kultūrinius skirtumus ir didina įsidarbinimo gebėjimus.

- **Atvejų tyrimai arba pavyzdžiai:** Realių pavyzdžių pavyzdžiai rodo, kad minkštųjų įgūdžių ugdymas turi įtakos asmens profesinei veiklai. Sėkmės istorijos iš neformaliojo suaugusiųjų švietimo programų Airijoje pateikia apčiuopiamų įrodymų apie teigiamus su tokiais iniciatyvomis susijusius rezultatus. Šie pavyzdžiai yra įkvėpimo šaltinis, parodantis, kaip minkštųjų įgūdžių įgijimas gali lemti reikšmingą karjeros pažangą ir sėkmingą integraciją į darbo rinką.

- **Rekomendacijos ir ateities perspektyvos:** Norint toliau tobulinti neformaliojo suaugusiųjų švietimo minkštųjų įgūdžių mokymą, būtina pritaikyti programas prie konkrečių kultūrinių iššūkių. Į mokymo programas įtraukiant kultūriškai jautrų turinį ir skatinant tarpkultūrinį bendradarbiavimą galima gerokai sustiprinti šių iniciatyvų poveikį. Galimybė tobulėti šioje srityje slypi nuolatiniame programų vertinime ir pritaikyme, kad jos atitiktų besikeičiančius globalizuotos darbo jėgos poreikius. Be to, partnerystė su pramonės suinteresuotosiomis šalimis gali palengvinti programų, atitinkančių dabartinius darbo rinkos poreikius, rengimą.

Išvados: Apibendrinant galima teigti, kad minkštųjų įgūdžių, kultūrinės tapatybės ir neformaliojo suaugusiųjų švietimo programų simbiozė yra labai svarbi formuojant darbo jėgą, kurioje klesti įvairovė. Nuolatinės pastangos ugdyti minkštuosius įgūdžius yra būtinos siekiant sukurti įtraukią darbo rinką, kurioje būtų atsižvelgiama į kultūrinius skirtumus. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo programos, remiamos tokiais iniciatyvomis kaip "Erasmus+", atlieka svarbiausią vaidmenį užtikrinant, kad asmenys įgytų įgūdžių, reikalingų norint įveikti sudėtingas šiuolaikinės įvairialypės darbo vietos problemas. Žengiant į priekį būtina pripažinti neatsiejamą minkštųjų įgūdžių vaidmenį kultūrinei integracijai ir neįkainojamą neformaliojo švietimo programų indėlį formuojant dinamišką ir kvalifikuotą darbo jėgą.

4.2. Valstybinė švietimo strategija 2024-2030

4.2.1. Valstybinė mokymosi visą gyvenimą strategija Lietuvoje

2013-2022 m. nacionalinė švietimo strategija atspindi pagrindinius valstybės poreikius. Jie įvardyti Valstybės pažangos strategijoje "Lietuvos pažangos strategija "Lietuva 2030" ("Lietuva 2030"), kurioje išdėstyta sumanios Lietuvos vizija. Visuomenė turi tapti aktyvi, solidari ir nuolat besimokanti. Kiekvienas žmogus turi būti atviras pokyčiams, kūrybingas ir atsakingas. Todėl švietimo politika ir numatomos švietimo kaitos kryptys turi telkti švietimo visuomenę ir visus Lietuvos žmones (solidarumas) nuolat ir nenutrūkstamai tobulėti (švietimas) siekiant asmeninės ir nacionalinės sėkmės (aktyvumas), užtikrinant lygias galimybes.

[Mokymosi visą gyvenimą strategija \(europa.eu\)](https://europa.eu)

Neformalusis suaugusiųjų švietimas aprašytas [XII-1018 Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymo Nr. VIII-822 pakeitimo įstatymas \(lrs.lt\)](#)

Dabartiniai suaugusiųjų švietimo politikos prioritetai nustatyti Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje "Lietuvos pažangos strategija "Lietuva 2030" ir [XII-745 Dėl Valstybinės švietimo 2013-2022 metų strategijos patvirtinimo \(lrs.lt\)](#)

Lietuva siekia, kad iki 2030 m. ji užimtų ne 22 vietą tarp kitų ES valstybių narių (Eurostato duomenys, 2010 m.), o 17 arba aukštesnę.

4.2.2. Valstybinė mokymosi visą gyvenimą strategija Lenkijoje

Pagrindinis veiksnys, padedantis įgyvendinti mokymosi visą gyvenimą principą, yra įgūdžių ugdymas, kuris yra labai svarbus stiprinant socialinį kapitalą, skatinant ekonomikos augimą ir gerinant gyvenimo

kokybę. Lenkijos pasiekimas šioje srityje - priimta Integruota įgūdžių strategija iki 2030 m. - išsamus dokumentas, parengtas bendradarbiaujant su atitinkamomis valdžios institucijomis ir suinteresuotosiomis šalimis, apimantis visą švietimo ir mokymo sistemą.

Nors nėra vieno dokumento, kuriame būtų išdėstytos Lenkijos švietimo plėtros kryptys, Partnerystės susitarimo, skirto ES lėšoms valstybėms narėms pervesti, nuostatose pabrėžiama veikla "Švietimo, mokymo, įgūdžių" srityje. Tai apima iniciatyvas keisti tradicinius mokymo modelius, daugiausia dėmesio skiriant šiuolaikinių technologijų panaudojimui, ir tikimasi tokių rezultatų, kaip mokinių "minkštųjų" ir inovacinių kompetencijų ugdymas, taip pat aktyvesnis suaugusiųjų dalyvavimas mokymosi procese ir įgūdžių tobulinimas.

4.2.3. Valstybinė mokymosi visą gyvenimą strategija Norvegijoje

Mokymasis visą gyvenimą yra Norvegijos vyriausybės politikos dalis, kurią įkvėpė Europos Komisija, EBPO ir kitos tarptautinės organizacijos. Mokymasis visą gyvenimą yra svarbus Norvegijos švietimo politikos principas. Siekiama, kad visi norvegai turėtų galimybę įgyti išsilavinimą ir tobulinti savo įgūdžius visą gyvenimą. Manoma, kad mokymasis visą gyvenimą yra būdas pagerinti asmenų gyvenimo kokybę, sustiprinti jų įgūdžius ir atsparumą darbo rinkoje, taip užtikrinant didesnį ekonomikos augimą ir didesnį lankstumą darbo vietoje.

Norvegija susiduria su daugybe iššūkių. Didėjantis pasaulinis bendradarbiavimas ir konkurencija, pasaulinės aplinkosaugos ir skurdo problemos bei nacionalinės gerovės klausimai reikalauja atnaujintos įrodymų bazės, kad juos būtų galima tinkamai spręsti ir spręsti. Norvegijos ekonomika daugiausia grindžiama pramonės šakomis, kurioms reikia aukštos kvalifikacijos darbo jėgos, ir taip bus ir ateityje. Gebėjimas mokytis ir tinkamų formaliojo, neformaliojo ir savaiminio mokymosi formų prieinamumas yra esminiai dalykai, leidžiantys darbo jėgai reaguoti į darbo rinkos ir apskritai visuomenės poreikius.

2013 m. suaugusiųjų įgūdžių tyrimo (PIAAC) duomenys rodo, kad Norvegijos suaugusieji vidutiniškai geriau nei vidutiniškai visose dalyvaujančiose šalyse moka skaityti, rašyti, skaičiuoti ir spręsti problemas technologijomis grindžiamoje aplinkoje. Tačiau palyginti didelė dalis suaugusių Norvegijos gyventojų turi prastus pagrindų įgūdžius. Tarp suaugusiųjų, turinčių prastus pagrindų įgūdžius, yra daugiau jaunimo, vyresnio amžiaus žmonių ir imigrantų.

2020 m. vyriausybė pristatė baltąją knygą dėl mokymosi visą gyvenimą.

Suaugusiųjų švietimo sritis yra susiskaidžiusi, o Norvegijai skirtoje EBPO įgūdžių strategijos diagnostinėje ataskaitoje atkreiptas dėmesys į galimą institucinio sudėtingumo problemą. Tyrimo ataskaitoje EBPO pateikė rekomendacijas ir ypač atkreipė dėmesį į prioritetines sritis:

- Norvegijos įgūdžių sistemos veiksmingumo didinimas
 - įgūdžių disbalanso mažinimas
 - žemos kvalifikacijos suaugusiųjų švietimo ir mokymo stiprinimas
- Siekiant geriau tobulinti šias tris sritis, buvo pasiūlyti penki pagrindiniai veiksmai:
- parengti "Norvegijos įgūdžių strategiją", apimančią visos vyriausybės požiūrį
 - parengti tęstinio švietimo ir mokymo veiksmų planą
 - Stiprinti ryšį tarp įgūdžių ugdymo ir ekonomikos augimo
 - Sukurti išsamią profesinio orientavimo sistemą
 - Stiprinti paskatas žmonėms pereiti į trūkstamas profesijas.

Suaugusiųjų mokymosi srityje, be pirmiau minėtų dalyvių, veikia keli subjektai, pavyzdžiui, socialiniai partneriai, Suaugusiųjų mokymosi asociacijos (NVO), liaudies mokyklos, Lankstusis švietimas Norvegijoje (organizuoja 40 Norvegijos lankstaus švietimo teikėjų, FuN) ir universitetai bei universitetų kolegijos,

siūlančios tęstinį mokymąsi suaugusiesiems. Norvegijoje yra stiprios bendradarbiavimo šioje srityje tradicijos - trišalis pagrindinių socialinių partnerių ir viešųjų bei privačiųjų subjektų bendradarbiavimas.

"Klestinčios visuomenės gobelene išmintinga valstybinė švietimo strategija yra staklės, kurios audžia žinias, atjautą ir galimybes kiekvieno besimokančiojo ateities audinyje."

4.2.4. Valstybinė mokymosi visą gyvenimą strategija Airijoje

Airijos valstybinė švietimo strategija - tai išsamus planas, kuriuo siekiama pagerinti Airijos švietimo kokybę. Strategijoje, kuri buvo pradėta įgyvendinti 2016 m., išdėstyta Airijos švietimo vizija ateinančiam dešimtmeciui ir vėlesniam laikotarpiui. Pagrindiniai strategijos prioritetai yra šie:

Raštingumo ir skaičiavimo įgūdžių gerinimas: Strategija siekiama užtikrinti, kad visi mokiniai, baigę pradinę mokyklą, turėtų gerus raštingumo ir skaičiavimo įgūdžius.

STEM švietimo skatinimas: Strategija siekiama skatinti gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (angl. STEM) švietimą, kad Airijoje būtų kvalifikuotos darbo jėgos XXI amžiui.

Kūrybiškumo ir inovacijų skatinimas: Strategijoje pripažįstama, kad reikia ugdyti mokinių kūrybiškumą ir inovacijas, kad jie būtų parengti karjerai žinių ekonomikoje.

Parama įtraukčiai ir įvairovei: Strategijoje įsipareigojama užtikrinti, kad visi mokiniai, nepriklausomai nuo jų kilmės ar gebėjimų, turėtų galimybę įgyti jų poreikius atitinkantį aukštos kokybės išsilavinimą.

Investicijos į infrastruktūrą ir išteklius: Strategija siekiama investuoti į modernią infrastruktūrą ir išteklius, kad mokiniams būtų sukurta aukštos kokybės mokymosi aplinka.

Skatinti nuolatinio tobulėjimo kultūrą: Strategijoje skatinama nuolatinio švietimo tobulinimo kultūra, daugiausia dėmesio skiriant mokymo ir mokymosi metodų tobulinimui.

Apskritai Airijos valstybinė švietimo strategija yra pažangus planas, kuriuo siekiama pagerinti Airijos švietimo kokybę ir parengti mokinius XXI a. iššūkiams.

4.3. Darbo rinkos problemos ir minkštieji integracijos įgūdžiai

4.3.1. Darbo rinkos problemos ir minkštieji įgūdžiai integracijai į Lietuvą

Darbo rinkos problemos Lietuvoje apima įvairius iššūkius, darančius įtaką užimtumui, darbo jėgos plėtrai ir ekonominiam stabilumui. Kai kurios iš pagrindinių problemų yra šios:

1. Nedarbas: Lietuvoje, kaip ir daugelyje šalių, nedarbo lygis svyruoja dėl tokių veiksnių, kaip ekonomikos nuosmukis, struktūriniai pramonės šakų pokyčiai ir technologinė pažanga, dėl kurių gali sumažėti darbo vietų. Didelis nedarbo lygis gali apsunkinti socialinės gerovės sistemas ir stabdyti bendrą ekonomikos augimą.

2. Įgūdžių neatitikimas: Dažnai egzistuoja atotrūkis tarp darbo jėgos turimų ir darbdavių reikalaujamų įgūdžių. Šis neatitikimas gali atsirasti dėl sparčių pramonės šakų pokyčių, technologijų pažangos ir kintančių darbo vietų reikalavimų. Todėl asmenims gali būti sunku rasti jų kvalifikaciją atitinkantį darbą, o tai lemia nepakankamą žmogiškojo kapitalo panaudojimą ir darbo rinkos neefektyvumą.

3. Nepakankamas užimtumas: Kai kurie asmenys gali įsidarbinti tokiose pareigose, kuriose jų įgūdžiai, išsilavinimas ar kvalifikacija nėra visiškai išnaudojami. Nepakankamas užimtumas gali atsirasti dėl ribotų darbo galimybių, neatitinkančių įgūdžių arba nestabilių darbo rinkos sąlygų. Tokia situacija ne tik daro įtaką asmens pasitenkinimui darbu, bet ir mažina bendrą produktyvumą ir ekonominį rezultatą.

4. Globalizacija: Didėjanti ekonomikų integracija pasauliniu mastu gali suteikti ir galimybių, ir iššūkių Lietuvos darbo rinkai. Globalizacija atveria naujas rinkas ir investavimo galimybes, tačiau dėl jos šalies

pramonės šakos susiduria su padidėjusia tarptautinių partnerių konkurencija. Ši konkurencija gali lemti darbo vietų perleidimą, rinkos prisotinimą ir tradicinių užimtumo sektorių sutrikimus.

5. Automatizacija ir technologijų pažanga: Automatizacijos ir technologijų pažanga gali pakeisti pramonės šakas ir pertvarkyti darbo rinką. Automatizavimas gali padidinti efektyvumą ir našumą, tačiau dėl jo taip pat gali būti išstumtos tam tikros darbo vietos, o darbuotojai, norėdami išlikti darbingi, turi įgyti naujų įgūdžių. Be tinkamo mokymo ir paramos asmenims gali būti sunku prisitaikyti prie šių pokyčių, todėl gali padidėti nedarbas arba nepakankamas užimtumas.

Šioms darbo rinkos problemoms spręsti reikia visapusiško požiūrio, apimančio vyriausybinių agentūrų, švietimo įstaigų, darbdavių ir kitų suinteresuotųjų šalių bendradarbiavimą. Politinės intervencijos, investicijos į švietimo ir mokymo programas, verslumo skatinimas ir inovacijų diegimas - tai keletas strategijų, kurios gali padėti sušvelninti šias problemas ir sukurti atsparesnę ir įtraukesnę darbo rinką Lietuvoje.

4.3.2 Darbo rinkos problemos ir minkštieji įgūdžiai integracijai Lenkijoje

Pagrindinė problema, su kuria susiduria Lenkijos darbo rinka, yra didėjantis atotrūkis tarp darbuotojų turimų ir darbdavių ieškomų įgūdžių. Šią problemą dar labiau apsunkina šiuolaikinių technologijų pažanga, dėl kurios vis sunkiau įdarbinti reikiamų įgūdžių turinčius specialistus. Šiame kontekste vis svarbesni tampa minkštieji įgūdžiai, nes automatizavimas perima rutines užduotis, todėl norint sėkmingai siekti karjeros reikia tarpasmeninių įgūdžių, kūrybiškumo ir gebėjimo spręsti problemas.

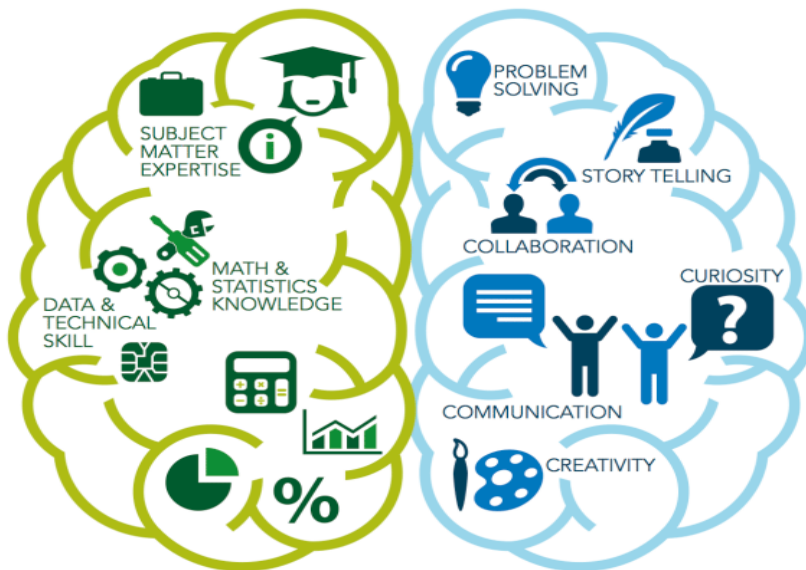
Darbdaviai Lenkijoje, ypač didžiuosiuose miestuose, labai vertina minkštuosius gebėjimus, pavyzdžiui, saviorganizacijos ir tarpasmeninių santykių įgūdžius. Tačiau Lenkijos švietimo sistema nepakankamai dėmesio skiria šių įgūdžių ugdymui, todėl darbuotojams tenka juos įgyti darbo vietoje. Dėl tokio darbo reikalavimų neatitikimo ir minkštųjų įgūdžių trūkumo, nepaisant aukštos techninės kompetencijos, mažėja Lenkijos darbuotojų produktyvumas ir mažėja įmonių konkurencingumas tiek nacionalinėje, tiek tarptautinėje rinkoje.

Tarptautinėje ataskaitoje "Darbo vietų ateitis 2023" pabrėžiama minkštųjų įgūdžių svarba - trys iš penkių pagrindinių kompetencijų yra susijusios su šia sritimi. Darbdaviai vis dažniau ieško kandidatų, pasižyminčių stipriomis minkštosiomis kompetencijomis, pabrėždami tokias savybes kaip saviorganizacija, bendravimas, komandinis darbas ir gebėjimas spręsti konfliktus. Šių įgūdžių tobulinimas yra labai svarbus tiek individualiai karjeros sėkmei, tiek bendrai įmonių sėkmei besikeičiančioje darbo rinkos aplinkoje.

4.3.3 Darbo rinkos problemos ir minkštieji įgūdžiai integracijai Norvegijoje

"Kieti įgūdžiai yra jūsų karjeros picos pagrindas, o minkštieji įgūdžiai - visi skanūs priedai."

Sprendžiant darbo rinkos problemas dažnai reikia ne tik techninių įgūdžių, bet ir minkštųjų įgūdžių, kurie

HARD SKILLS**SOFT SKILLS**

labai svarbūs sėkmingai integracijai į darbo rinką. Apžvelkime keletą dažniausiai pasitaikančių darbo rinkos problemų ir minkštųjų įgūdžių vaidmenį palengvinant integraciją su ir subjektyvias pastabas iš praktinės gyvenimo Norvegijoje patirties:

Ribotos darbo galimybės. Efektyvūs minkštieji įgūdžiai, tokie kaip bendravimas, gebėjimas prisitaikyti ir spręsti problemas, gali padėti išsiskirti konkurencingoje darbo rinkoje. Tinklų kūrimo ir santykių užmezgimo įgūdžiai taip pat yra svarbūs norint pasinaudoti paslėptomis darbo galimybėmis.

Komentarai. Norvegijos švietimo

sistemoje nuo ankstyvo amžiaus dėmesys skiriamas ne pačiam mokiniui, o daug svarbiau formuoti jo nuomonę, skatinant ir motyvuojant jį mokytis, tačiau neverčiant ir nespaudžiant. Kiekvienas sveikos raidos vaikas gali sumaniai išreikšti savo nuomonę vienu ar kitu klausimu. Kitas klausimas, ar ta nuomonė teisinga, ar ne. Taip formuojasi pasitikėjimas savimi, kuris suaugus dažnai tampa kliūtimi ieškantiems darbo.

Įgūdžių neatitikimas. Minkštieji įgūdžiai papildo techninius įgūdžius ir gali užpildyti spragą, kai yra neatitikimas. Gebėjimas prisitaikyti ir noras mokytis gali padėti asmenims įgyti naujų įgūdžių, kad jie atitiktų rinkos poreikius.

Pastabos. Norvegijos visuomenėje įprasta, kad po darbo žmonės turi ne tik pomėgių ar mėgstamos veiklos, bet ir savanoriškos veiklos. Tai įvairi savanoriška veikla Raudonajame kryžiuje, slaugos namuose ir kita socialinė pagalba. Tai ugdo asmenybę, lavina tam tikrus socialinius įgūdžius, plečia tinklo ryšius - o tai dažnai turi įtakos darbo rinkai. Cultural Barriers.

Kultūrinė kompetencija, empatija ir veiksmingas bendravimas yra labai svarbūs norint orientuotis įvairiose darbo aplinkose. Asmenys, gerai išmanantys kultūrinės problemas, gali teigiamai prisidėti prie komandos dinamikos ir organizacinės kultūros.

Komentarai. Turintiems vaikų Norvegijoje ir lankantiems įvairius popamokinius būrelius yra puiki galimybė bendrauti su tėvais ir taip lavinti bendravimo įgūdžius bei daugiau sužinoti apie kultūrinius bendravimo šeimose ir tarp šeimų panašumus ir skirtumus. Ne kritika, o pagarba kitai kultūrai įveikia bet kokią kliūtį.

Nedarbas arba nepakankamas užimtumas. Atsparumas, atkaklumas ir pozityvus nusiteikimas yra labai svarbūs susidūrus su tokiais iššūkiais kaip nedarbas ar nepakankamas užimtumas. Minkštieji įgūdžiai padeda aktyviai ir į sprendimus orientuotai mąstyti.

Komentarai. Atvykusiems į Norvegiją (kaip ir į bet kurią kitą šalį) iš pradžių nelengva susirasti patinkantį darbą, o susirasti nemėgstamą darbą galbūt šiek tiek lengviau ir greičiau. Kantrybė, atkaklumas ir tikėjimas, kad sėkmė neišvengiamai atves prie to, ko jie nori. Tai nereiškia, kad reikia sėdėti ir laukti, NE. Reikia ieškoti priemonių, kurios padės rasti norimą darbą. Trumpai apie vieną sėkmės istoriją. Moteris 4

metus dirbo valytojos darbu, kuris jai nepatiko. Ji turėjo magistro laipsnį, bet nemokėjo norvegų kalbos. Jos kliūtis buvo norvegų kalba. Išmokusi kalbą, ji patobulėjo profesinėje srityje ir dabar dirba mėgstamą darbą.

Kalbos barjerai. Labai svarbūs yra veiksmingi bendravimo įgūdžiai, įskaitant kalbų mokėjimą. Minkštieji įgūdžiai, tokie kaip aktyvus klausymasis ir aiškus bendravimas, padeda įveikti kalbos barjerus ir pagerinti bendradarbiavimą darbo vietoje.

Komentarai. Norvegijoje yra daugybė būdų ir programų, kaip mokytis norvegų kalbos. Viena iš jų, "Språkkafé" norvegų kalba arba kalbų kavinė, yra nemokama. Jas organizuoja vietos bendruomenių bibliotekos. Tai puiki galimybė susirasti draugų, pažinti kultūras, ugdyti bendravimo įgūdžius ir kartu mokytis kalbos.

Taip pat yra keletas savišalpos savanorių grupės kursų, kurie sukuria susitikimo vietą visiems, besidomintiems kalba (-omis), ir kartu palengvina integraciją. Juose daugiausia dėmesio skiriama naujai atvykusiems imigrantams ir skatinama tarpusavio pagalba.

Rogalando lietuvių bendruomenė neseniai gavo pasiūlymą iš mokyklos, kad ji gali mokytis norvegų kalbos Rogalando lietuvių bendruomenės narius, o išlaidas finansuos Norvegijos valstybė. Kursai planuojami 2024 m. pavasarį, susidomėjusių dalyvių skaičius gana didelis.

Profesinio tinklo trūkumas. Tinklų kūrimo ir santykių užmezgimo įgūdžiai yra labai svarbūs norint užmegzti profesinius ryšius. Minkštieji įgūdžiai, tokie kaip tarpasmeninis bendravimas, tinklų kūrimas ir santykių užmezgimas, gali padėti gauti rekomendacijų ir galimybių įsidarbinti.

Komentarai. Kaip jau minėta, savanoriška veikla labai padeda užmegzti asmeninius ryšius ir užmegzti pažintis. Aktyvus dalyvavimas socialinėje platformoje "LinkedIn" taip pat padeda kurti tinklus. Kartais labai netikėtos situacijos lemia pažintis, kurios turi atsaką, kaip ši sėkmės istorija. Nedidelė valymo įmonė padėjo nemokamai sutvarkyti kambarius pabėgėliams, atvykusiems į Norvegiją iš karo Ukrainoje. Patalpų savininkai buvo dėkingi ir pasiūlė didelius daiktus, kas padeda šiai nedidelei įmonei sustiprėti ir augti.

Diskriminacija ir šališkumas. Minkštieji įgūdžiai, susiję su emociniu intelektu ir konfliktų sprendimu, gali padėti žmonėms susidoroti su diskriminacijos ar šališkumo situacijomis. Profesionalumo ir bendradarbiavimo reputacijos kūrimas gali neutralizuoti neigiamus stereotipus.

Komentarai. Norvegijos lietuviai stengiasi užsitarnauti gerą vardą ir reputaciją dirbdami sąžiningai, būdami draugiški ir paslaugūs. Tačiau pasitaiko atvejų, kai nesąžiningi lietuviai daro antirepublikinius dalykus, ir dėl jų būna gėda ir nemalonu. Bendruomenėse stengiamasi rodyti gerą pavyzdį ir drausminti blogai pasielgusius tautiečius. Rogalando lietuvių bendruomenė rodo gerą elgesio pavyzdį, moko ir auklėja savo narius. Organizuojami labdaros renginiai, renkamos aukos nukentėjusiems nuo karo, nelaimių ir pan. Kiekvienas bendruomenės narys prisideda savo asmeniniu neapmokamu darbu - tai padeda suvokti asmenybę ir save kaip individą visuomenėje. Dėl to išnyksta (sumažėja) neigiamumas, priešiškusis ir netolerancija.

Technologijos ir automatizavimas. Didėjant automatizavimui minkštieji įgūdžiai tampa dar vertingesni. Kūrybiškumą, kritinį mąstymą ir emocinį intelektą mašinoms sunku atkartoti, todėl darbo rinkoje jie tampa vis labiau paklausūs.

Komentarai. Mūsų partnerystė "Erasmus" projekte, skirtame minkštiesiems įgūdžiams ir suaugusiųjų švietimui, duos daug naudos kiekvienam dalyviui, nes jis mokosi naujų dalykų, skatina iniciatyvumą, kūrybiškumą ir inovacijas pasitelkiant kritinį mąstymą. Trumpai paminėsime knygą "Emocinis intelektas" - tai populiariausias pasaulyje emocinio intelekto testas. Emocinis intelektas nėra minkštasis įgūdis, tačiau

per jį galime jį atskleisti. Knyga rekomenduojama visiems, kurie nori kūrybiškai valdyti savo emocijas ir panaudoti intelektą.

Minkštųjų įgūdžių mokymo trūkumas. Minkštųjų įgūdžių mokymo programų įgyvendinimas gali padėti asmenims ugdyti ir tobulinti šiuos įgūdžius. Tai gali būti ypač naudinga pradedantiems dirbti arba siekiantiems pagerinti savo įsidarbinimo galimybes.

Komentarai. Norvegijoje vis dažniau renkami internetiniai arba vietoje vykstantys tiesioginiai instruktorių vedami "minkštųjų įgūdžių" (dar vadinamų žmonių įgūdžiais, tarpasmeniniais įgūdžiais, socialiniais įgūdžiais ir perkeliamaisiais įgūdžiais) mokymo kursai, kuriuose diskutuojant ir atliekant pratimus parodoma, kaip suprasti žmoniškųjų santykių dinamiką verslo aplinkoje ir kaip taikyti "minkštųjų įgūdžių" metodus, įpročius ir mąstyseną, kad pagerėtų santykiai ir verslo rezultatai, o darbas ir gyvenimas teiktų daugiau pasitenkinimo.

Darbo ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra ir gerovė. Darbdaviai vertina asmenis, kurie pasižymi geru laiko planavimu, streso valdymu ir darbo bei asmeninio gyvenimo pusiausvyra. Gerą savijautą skatinantys "minkštieji" įgūdžiai prisideda prie pasitenkinimo darbu ir produktyvumo.

*Minkštieji įgūdžiai - mūsų ieškojimų didvyriai,
Gyvenimo kelionėje jie išryškina tai, kas geriausia.
Ne tik įgūdžiai, bet ir širdies manifestas,
egzistencijos simfonijoje, kur aidė emocijos...*

Galiausiai minkštųjų įgūdžių integravimas į švietimo ir mokymo programas, įvairovės ir įtraukties skatinimas darbo vietoje, parama nuolatiniam įgūdžių tobulinimui - visa tai gali padėti spręsti darbo rinkos iššūkius ir palengvinti sėkmingą integraciją.

4.3.4. Darbo rinkos problemos ir minkštieji integracijos įgūdžiai Airijoje:

1. Nedarbas. Priežastis: Struktūriniai pokyčiai, technologijų pažanga ir ekonominiai svyravimai.

Sprendimas: Prisitaikymo gebėjimų, atsparumo ir nuolatinio kvalifikacijos kėlimo ugdymas.

2. Įgūdžių neatitikimas. Priežastis: Priežastis: darbuotojų įgūdžių ir darbdavių reikalavimų neatitikimas.

Sprendimas: Efektyvus bendravimas, problemų sprendimas ir kritinis mąstymas papildo techninius įgūdžius.

3. Nepakankamas užimtumas. Priežastis: Darbuotojai neviseškai išnaudoja savo įgūdžius.

Sprendimas: Tinklų kūrimas, tarpasmeniniai įgūdžiai ir aktyvus požiūris į tinkamų galimybių paiešką.

4. Globalizacija. Priežastis: Didėjanti konkurencija pasaulinėse rinkose.

Sprendimas: Kultūrinis intelektas, tarpkultūrinis bendravimas ir globalus mąstymas.

5. Automatizavimas ir technologinė pažanga. Priežastis: Automatizavimas pakeičia darbo vietas.

Sprendimas: Mokomasi judrumo, kūrybiškumo ir naujovių, kad būtų galima prisitaikyti prie naujų technologijų.

Minkštieji integracijos įgūdžiai:

1. Bendravimo įgūdžiai. Svarbumas: Bendravimo įgūdžiai.

Pritaikymas: Bendravimas: aiški išraiška, aktyvus klausymasis ir įvairiapusis informacijos perteikimas.

2. Prisitaikymas ir atsparumas. Svarbumas: gebėjimas prisitaikyti ir gebėjimas prisitaikyti:

Priklausomybė nuo poreikio prisitaikyti prie naujų vaidmenų ir situacijų.

Pritaikymas: Atsparumas: priimti pokyčius, mokytis iš nesėkmių ir išlaikyti pozityvumą.

3 Kritinis mąstymas ir problemų sprendimas. Svarbumas: Vertinamas analizuojant situacijas ir priimant pagrįstus sprendimus.

Pritaikymas: Loginis mąstymas, duomenų interpretavimas ir kūrybiškas problemų sprendimas.

4.Tarpasmeniniai įgūdžiai. Svarbumas: Bendravimo įgūdžių ugdymas ir tobulinimas: Didina darną darbo vietoje.

Pritaikymas: Bendradarbiavimas komandoje, konfliktų sprendimas ir empatija.

5.Nuolatinis mokymasis. Svarbumas: Svarbus sparčiai besivystančiose pramonės šakose.

Pritaikymas: Ieškoti profesinio tobulėjimo galimybių ir vadovautis augimo mąstysena.

6.Kultūrinė kompetencija. Svarbumas: Būtinas globalizuotoje darbo jėgos aplinkoje.

Pritaikymas: Pagarba kultūriniais skirtumams ir tarpkultūriniam bendravimui.

Švietimo įstaigų, darbdavių ir asmenų bendradarbiavimas, taip pat palanki politika yra labai svarbūs sprendžiant darbo rinkos iššūkius ir ugdant minkštuosius integracijos įgūdžius. Asmenys turėtų laikytis aktyvaus požiūrio, kad nuolat tobulintų savo minkštuosius įgūdžius ir prisitaikytų prie kintančių darbo rinkos poreikių.

4.4. Verslo kūrimas ir vieno langelio principas Lietuvoje

"Startup Lithuania" yra nacionalinis startuolių ekosistemos tarpininkas tarp sparčiai augančio verslo, rizikos kapitalo fondų, akceleratorių, startuoliams palankių įmonių ir valdžios institucijų.

Leidiny [startup ecosystem startup news](#), teikiant [startups database](#), darbų [marketplace](#) ir siųsti savaitinį naujienlaiškį apie ekosistemą;

Organizuojami [startup events](#): Seminarai, "BarCamp", Kūrybinės dirbtuvės ir "Startup Fair" - pagrindinis metų startuolių renginys;

Konsultuojame, patariame, pristatome, užmezgame ryšius - pažįstame visus ekosistemos dalyvius; Ekosistemos ir būsimų verslininkų švietimas.

"Startup Lithuania" teikia [Inovacijų Agentūra](#) kuri yra oficiali viešoji įstaiga, atsakinga už Lietuvos inovacijų ekosistemos plėtrą ir inovacijų skatinimą visuose verslo plėtros etapuose.

1. Verslo idėja - ieškok ir tikrink.

[Inovacijų Agentūra](#)

<https://inovacijuagentura.lt/paslaugu-sarasas/konsultacijos-verslo-pradzios-klausimais.html?lang=lt>

2. Verslo planas. Verslo planas yra labai svarbi verslo idėjos kūrimo dalis, kurios metu išgryninamas verslo modelis, apskaičiuojamas lėšų poreikis, įvertinama rizika ir verslo perspektyvos. **Rekomenduojama verslo plano struktūra:** https://inovacijuagentura.lt/site/binaries/content/gallery/images/verslo-planas_eng-e1535350929289.png

3. Verslo formos pasirinkimas:

[Individuali veikla](#); Šią veiklos formą rekomenduojame rinktis tada, kai esate tikri, kad sugebėsite savarankiškai įgyvendinti savo verslo idėją, ir ypač tada, kai planuojate vykdyti ūkinę-komercinę veiklą ribotą laiką.

[Small partnership \(MB\)](#); Mažoji bendrija yra ribotos atsakomybės privatus juridinis asmuo. Tai reiškia, kad mažosios bendrijos nariai neatsako savo turtu už neįvykdytas mažosios bendrijos prievolės. Mažąją bendriją gali steigti ne daugiau kaip 10 fizinių asmenų (gali būti vienas steigėjas). Mažoji bendrija gali užsiimti bet kokia įstatymų nedraudžiama veikla.

[Individual enterprise \(II\)](#); Individuali įmonė (II) yra neribotos atsakomybės privatus juridinis asmuo. Tai reiškia, kad savininkas už neįvykdytas prievolės atsako savo turtu. Individualios įmonės steigėju ir savininku gali būti tik vienas fizinis asmuo, kuris negali būti kitos individualios įmonės savininkas.

Private limited liability company (UAB). Steigiant uždarąją akcinę bendrovę Lietuvoje, įstatinio kapitalo dydis turi būti 1000 Eur. Norint gauti leidimą gyventi Lietuvoje, Jūsų investicija / įstatinio kapitalo vertė turi būti ne mažesnė kaip 14 000 Eur.

4. Registraciją galima atlikti elektroniniu būdu naudojant pavyzdinius steigimo dokumentus per self-service system of State Enterprise Centre of Registers (tik elektroninio parašo turėtojams). https://www.registrucentras.lt/jar/e-gidas_en/

Užsienietis, pageidaujantis naudotis Lietuvos Respublikoje elektroniniu būdu (nuotoliniu būdu) teikiamomis administracinėmis, viešosiomis ar komercinėmis paslaugomis, gali pateikti prašymą suteikti Lietuvos Respublikos elektroninio gyventojo statusą.

Įmonės registravimas. The setting up of a legal entity apima procesą nuo sprendimo įsteigti pasirinktos teisinės formos juridinį asmenį iki jo įtraukimo į Juridinių asmenų registrą. Galima išskirti kelis bendrovės steigimo etapus, būdingus bet kokios teisinės formos Juridiniam asmeniui:

5. Aiškus verslo tikslų ir uždavinių pasirinkimas.

5.1. Tinkamiausios įmonės teisinės formos pasirinkimas.

5.2. Patalpų parinkimas registruotai buveinei; patalpų savininko sutikimas (patvirtintas notaro) suteikti patalpas LE registruotai buveinei, jei patalpų savininkas yra ne steigėjas.

5.3. LE pavadinimo parinkimas ir įregistravimas. Yra galimybė Juridinių asmenų registro tvarkytojui pateikti prašymą laikinai įregistruoti pavadinimą Juridinių asmenų registre (JAR-5).

5.4. Steigiamųjų dokumentų rengimas.

5.5. Kaupiamosios sąskaitos atidarymas. Steigėjai turi teisę pasirinkti norimą banką. LE įgalioja asmenys, atidarantys banko sąskaitą LE vardu, privalo turėti asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą ir steigimo dokumentą (steigimo sutartį arba steigimo dokumentą). Vėliau, įregistravus LE, kaupiamoji sąskaita pakeičiama į einamąją banko sąskaitą (pateikus LE registravimo pažymėjimą, vadovo paskyrimą patvirtinantį dokumentą, vadovo asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą ir LE antspaudą).

5.6. Reikaujimų pradinių įnašų mokėjimas (jei tokių yra). Pradiniai įnašai gali būti mokami tik grynaisiais pinigais į taupomąją sąskaitą.

5.7. Įstatų ir (arba) nuostatų parengimas. Tai dokumentas, kuriuo LE vadovausis savo veikloje.

5.8. Steigiamojo susirinkimo sušaukimas. Šio susirinkimo metu patvirtinami įstatai, išrenkami valdymo ir priežiūros organai (vadovas, valdyba, stebėtojų taryba ir kt.), suteikiami įgaliojimai atstovauti juridinių asmenų registre. Jei yra vienas steigėjas, parengiamas vienintelio steigėjo sprendimas. Steigiamasis susirinkimas gali būti nešaukiamas, jei steigimo sutartyje ar steigimo dokumente yra nurodyti valdymo organai, įgaliojanti atstovauti asmenys.

5.9. Juridinių asmenų registrui reikalingų JAR formų (JAR-1 ir kitų, priklausomai nuo teisinės formos) pildymas.

5.10. Dokumentų pateikimas notarui ir Juridinių asmenų registrui.

<https://inovacijuagentura.lt/pradek-versla/start-business/starting-and-running-a-business.html?lang=en>

Vieno langelio principu veikiantiems ir būsimiems startuoliams Lenkijoje

Verslo steigimo procesas Lenkijoje prasideda nuo registracijos, kurios metu pateikiamas prašymas **Centriniam verslo veiklos ir informacijos registrui**. Individualios įmonės ir civilinės partnerystės partneriai taip pat turi pateikti prašymą suteikti REGON numerį, įregistruoti mokesčių inspekcijoje ir įregistruoti socialinio draudimo įstaigą (ZUS arba KRUS) pagal vieno langelio procedūrą. Be to, pasirinkus registravimąsi PVM mokėtoju, prieš gaunant pajamas reikia pateikti paraišką dėl PVM-R.

- Registruotis galima savivaldybės biure, paštu su notaro patvirtintu parašu arba internetu savivaldybės interneto svetainėje. Įregistravus paraišką, valdžios institucijos ją persiunčia statistikos tarnybai, ZUS ir mokesčių inspekcijai, kad ši atliktų likusius formalumus.

- Partnerystės arba ribotos atsakomybės bendrovės registruojamos Nacionaliniame teismų registre, naudojant formas, kurias galima gauti apygardos teismuose. Jei individualios įmonės savininkas jau turi NIP (mokesčių mokėtojo identifikacinį numerį), jis lieka nepakeistas. Priešingu atveju jis bus suteiktas po registracijos, būtinas mokesčių, pavyzdžiui, PVM, tikslais. REGON numeris yra būtinas bendraujant su mokesčių institucijomis arba socialinio draudimo įstaiga.

- Verslo pajamos apmokestinamos remiantis pasirinktomis apmokestinimo formomis, kurios gali apimti bendrąjį apmokestinimą pagal mokesčių skalę, fiksuotąjį mokestį arba vienkartinį mokestį nuo registruotų pajamų, priklausomai nuo individualių pageidavimų ir galiojančių teisės aktų.

Vieno langelio principu veikiančios ir būsimos pradedančiosios įmonės Airijoje

2022 m. sausio mėn. Airija siekė supaprastinti ir racionalizuoti verslo kūrimo procesus, įgyvendindama tokias iniciatyvas kaip "vieno langelio" principas. Tačiau svarbu atkreipti dėmesį, kad vyriausybės programų ir taisyklių specifika gali keistis, todėl turėtumėte patikrinti naujausią informaciją iš oficialių šaltinių.

Nuo mano paskutinio atnaujinimo, štai keletas bendrų dalykų, susijusių su verslo kūrimu ir "vieno langelio" principu Airijoje:

Įmonių registravimo tarnyba (CRO). Įmonių registracijos biuras yra centrinė Airijos įmonių steigimo ir registravimo institucija. Jis atlieka labai svarbų vaidmenį palengvinant naujų įmonių steigimą.

Internetinės paslaugos. Siekdama supaprastinti registracijos procesą, Airija skatina teikti internetines paslaugas. CRO teikia internetinę platformą, kurioje įmonės gali pateikti registracijos formas ir kitus būtinus dokumentus.

Verslo registravimo procesas. Vieno langelio principu siekiama sujungti įvairius registracijos procesus į vieną kontaktinį centrą, kad verslininkams būtų patogiau. Tai gali apimti verslo pavadinimų registravimą, įmonės dokumentų pateikimą ir kitą susijusią veiklą.

Paramos agentūros. Airijoje yra įvairių paramos agentūrų ir vyriausybinių institucijų, kurios padeda verslininkams. Šios organizacijos gali teikti informaciją, išteklius ir paramą, padedančią steigti ir plėtoti verslą.

Vietos įmonių biurai (angl.) Visoje Airijoje veikiantys vietos įmonių biurai teikia konsultacijas, informaciją ir paramą pradedant ar plėtojant verslą. Jie dažnai veikia kaip kontaktinis punktas verslininkams, norintiems orientuotis verslo aplinkoje.

Business.gov.ie Airijos vyriausybė teikia centralizuotą svetainę business.gov.ie, kuri yra informacijos verslui šaltinis. Ji sukurta taip, kad verslininkams būtų lengviau rasti reikiamą informaciją ir paslaugas.

Teisinių ir reguliavimo reikalavimų laikymasis. Pradėdami verslą Airijoje, verslininkai turi žinoti ir laikytis įvairių teisinių ir reguliavimo reikalavimų. Vieno langelio principas gali padėti supaprastinti šių įsipareigojimų vykdymo procesą.

Norint gauti naujausią ir tiksliausią informaciją, rekomenduojama patikrinti oficialias atitinkamų Airijos vyriausybinių agentūrų, pavyzdžiui, Įmonių registravimo biuro (CRO), Verslo, įmonių ir inovacijų departamento ir Vietinių įmonių biurų, interneto svetaines. Juose turėtų būti pateikta išsami ir naujausia informacija apie įmonių steigimo procesą ir vieno langelio principo įgyvendinimą.

Vieno langelio principu veikiančios ir būsimos pradedančiosios įmonės Norvegijoje.

Pasirinkome pavyzdį, kad parodytume "vieno langelio" parduotuvės modelį Norvegijoje. Platforma pavadinta ALTINN, kas reiškia ALL INCLUDED.

Verslo ir piliečių vieno langelio principu veikiančių parduotuvių pavyzdžiai

Vieno langelio sprendimas "Altinn" atitinka sudėtingiausią vieno langelio modelį. Tai bendras interneto portalas, skirtas sandoriams ir informacijai, tačiau tai taip pat yra platforma, kurioje valstybinės įstaigos gali kurti ir teikti savo paslaugas.

Paslaugų savininkai "Altinn" platformoje yra sukūrę apie 1 000 formų ir paslaugų.

Šias paslaugas piliečiai ir įmonės gali rasti svetainėje esančioje formų apžvalgoje. Naudotojai, t. y. įmonės ir piliečiai, gali tiek teikti formas, tiek gauti pranešimus iš viešųjų įstaigų į savo Altinn pašto dėžutę, t. y. skaitmeninį dialogą.

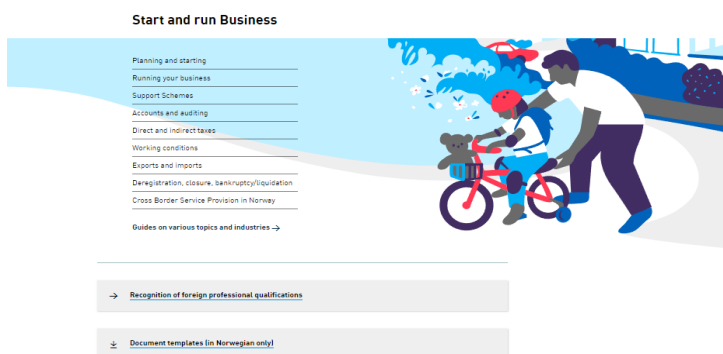
Altinn ypač daug dėmesio skyrė įvairių agentūrų bendradarbiavimui, o bendros ataskaitos ir grįžtamasis ryšys pritaikyti prie naudotojo verslo procesų, peržengiant formalias organizacines ribas tarp vyriausybinių agentūrų ir administracinių lygių. Tai suteikė galimybę skleisti praktiką tarp vyriausybių ir aptarti patirtį, kurią būtų galima integruoti į kitas vyriausybės dalis.

2003 m. pradėta naudoti "Altinn" identifikavimo ir autentiškumo nustatymo mechanizme vartotojai unikaliai identifikuojami pagal jų socialinio draudimo numerius, gautus iš Norvegijos gyventojų registro. Iš pradžių "Altinn" nustatė autentiškumo patvirtinimo mechanizmus, vėliau juos pakeitė nacionalinė tarnyba ID-porten. Norėdama valdyti verslo įmones, "Altinn" remiasi Centrinio koordinuojančiu juridinių asmenų registru.

Altinn naudoja Gyventojų registro ir Centrinio juridinių asmenų koordinavimo registro duomenis, kad iš anksto užpildytų formas ir suteiktų prieigą prie asmens ar įmonės informacijos. Tai padeda stebėti naudotojų demografinius duomenis ir naudojimo modelius, informuoti apie valdymo sprendimus ir paslaugų tobulinimą.

"Altinn" taip pat renka naudotojų atsiliepimus apie patogumą, saugumą ir stabilumą. Vartotojai gali lengvai užregistruoti savo įmones ir atlikti reikiamas procedūras internetu, neišeidami iš namų.

Įgyvendinant vieno langelio principą supaprastinamos administracinės procedūros ir skatinama verslui palanki aplinka, pritraukiant verslininkus ir skatinant ekonomikos augimą. Šis metodas taikomas visame pasaulyje, siekiant pagerinti verslo registravimą ir skatinti ekonomikos konkurencingumą.

"Efektyvumas yra kompasas, o tikslas - vieno langelio principu veikianti parduotuvė"

II. GEOGRAFINIAI DUOMENYS

1. Trumpas aprašymas apie partnerių organizacijų veiklą ir istoriją

Alytaus verslo konsultacinis centras, Lietuva - 1993 m. gegužės 13 d. įkurtas Alytaus verslo konsultacinis centras yra pirmasis Lietuvoje verslo konsultacinis centras, iš pradžių įsteigtas kaip ne pelno siekianti organizacija. Dabar jis veikia kaip komercinis subjektas, teikiantis verslo ir švietimo paslaugas. Įkurtas vietos verslininkų ir Alytaus miesto savivaldybės, remiant ES PHARE programai. Misija - skatinti smulkaus ir vidutinio verslo plėtrą Alytaus regione.

Alytaus verslo konsultacinio centro paslaugos:

- Verslo pradžia;
- Prekės ženklo kūrimas: Logotipo kūrimo darbai; Vizitinių kortelių maketavimas; Firminio blanko maketavimas; Reklaminių banerių maketavimas; Reklaminių skrajučių maketavimas; Reklaminių lankstinukų maketavimas; Įvairių vizualizacijų maketavimas; Tinklų ar interneto svetainių kūrimas;
- Apskaitos paslaugos;
- Projektai, skirti švietimo programų kompetencijos ir verslo plėtrai;
- Eksporto plėtros paslaugos;
- Neformalus suaugusiųjų mokymas: "Verslo pradžia"; vadyba; finansai; rinkodara; komandos formavimas; bendravimas; derybos ir kt;
- Seminarai buhalterinės apskaitos, darbo įstatymų ir kitais įmonių valdymo klausimais;
- Įmonių valdymo dokumentai elektroninėje parduotuvėje:

<https://www.avkc.lt/lt/el-parduotuve/imonės-valdymo-irankiai/>

Alytaus verslo konsultacinis centras koordinuoja:

1. Alytaus miesto savivaldybės "Suaugusiųjų švietimo strateginės partnerystės platformos tarybos" neformaliojo mokymosi veiklą nuo 2014 m. iki dabar (Alytaus miesto savivaldybės AE-SPP);
2. "Alytaus miesto savivaldybės vietos veiklos grupė" (2015 m.);
3. Klasteris "Maisto technologijų skaitmeninimas LT" /FTD LT/, www.ftd.lt (nuo 2019 m.), kurio ašis - metalo ir mašinų pramonės įmonės. Vertės grandinė - su maisto pramone, logistikos, skaitmeninės ir mokslo-švietimo organizacijomis.
4. "Alytaus regiono buhalterijų asociacijos" steigėjas (2008 m.);
5. "Alytaus krašto verslininkų asociacijos"(1995) steigėjas.

Interneto svetainė: www.avkc.lt

Alytaus kolegija, įsteigta 2000 m., yra valstybinis universitetas, orientuotas į praktinį aukštąjį mokslą ir atitinkantis naująjį Lietuvos aukštojo mokslo įstatymą. Jame siūloma 11 tarptautiniu mastu akredituotų studijų programų, iš jų 5 - anglų kalba, akcentuojant kompetencijomis grįstas ir į profesiją orientuotas verslo, viešosios vadybos, informatikos, inžinerijos, technologijų ir sveikatos mokslų studijas.

Pagrindinės savybės:

- Lanksti, internacionalizuota studijų programa;
- Profesinė integracija ir karjeros perspektyvos;
- Glaudūs ryšiai su įmonėmis ir parama verslumui;
- Individualizuota parama studentams;
- "Erasmus+" mobilumas tarptautinei patirčiai įgyti;
- Tarptautinė studijų aplinka ir atvykstantis personalas;
- Bendradarbiavimas taikomųjų mokslinių tyrimų srityje ir tinklų kūrimas;
- Puikios apgyvendinimo sąlygos.

Institucija atlieka svarbų vaidmenį mokslinių tyrimų ir plėtros srityje, prisitaikydama prie sparčių technologinių pokyčių. Ji aktyviai dalyvauja švietimo ES programose, skatindama Europos aukštojo mokslo integraciją. Bendradarbiaudama su universitetais, pramonės įmonėmis ir visuomeninėmis organizacijomis, Alytaus kolegija prisideda prie mokymo programų rengimo ir suaugusiųjų švietimo.

Aktyvus dalyvavimas ES programose taip pat stiprina tarptautinius ryšius, palengvina bendradarbiavimą su užsienio partneriais mokslinių tyrimų, švietimo asociacijų ir verslo srityse, skatina inovacijas ir sudaro palankias sąlygas vystymuisi.

Asociacija "Euroregionas Nemunas" 1997 m. lapkričio 27 d. įsteigta asociacija - tai organizacija, įsteigta tarpvalstybiniam bendradarbiavimui remti. Mūsų pagrindinė prielaida yra ta, kad pasienio regionuose bendradarbiavimas su kaimynais gali būti vienas iš veiksmų, skatinančių socialinę ir ekonominę regiono plėtrą. Šiuo metu Asociacija vienija 30 savivaldybių iš Podlasės ir Varmijos-Mozūrų vaivadijų.

Pagrindinis Asociacijos tikslas - visapusiška pasienio teritorijų, esančių Lenkijos pasienio asociacijos "Euroregionas Nemunas" Lenkijos dalyje, socialinio ir ekonominio vystymosi veikla, įskaitant gyventojų gyvenimo sąlygų gerinimą, visų teisiškai leistinų pasienio ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo su kaimyninių šalių regionais formų klestėjimą. Asociacijos tikslai įgyvendinami visų pirma atsižvelgiant į regiono buvimo Lenkijos, Lietuvos, Baltarusijos ir Rusijos pasienio zonoje specifiką.

Asociacija savo įstatuose numatytų tikslų siekia:

- 1) organizuoja ir koordinuoja visą Lenkijos pusės subjektų tarpvalstybinį bendradarbiavimą su kitų šalių regiono subjektais Nemuno euroregione,
- 2) administruoja Europos Sąjungos lėšas, skirtas tarpvalstybiniam bendradarbiavimui skatinti, Sąjungos lėšos, skirtos tarpvalstybiniam bendradarbiavimui skatinti,
- 3) vadovauja Lenkijos pusės tarpvalstybinės asociacijos "Euroregionas Nemunas" tarybos sekretariatui,
- 4) savo ir partnerių projektų įgyvendinimas pagal paramos programas,
- 5) mokymo ir švietimo veiklos vykdymas,
- 6) leidybinės ir reklaminės veiklos vykdymas,
- 7) veiklos, skirtos euroregiono "Nemunas" teritorijos socialinei ir ekonominei plėtrai, vykdymas:
 - erdvinės ekonomikos,
 - aplinkos apsaugos, įskaitant kovą su klimato kaita, ir veiklos atsinaujinančiosios energijos plėtros srityje,
 - verslumo plėtojimo,
 - turizmo, sporto ir poilsio,
 - transporto ir ryšių,
 - švietimas, mokslas, kultūra, menas,
 - sveikatos apsauga, įskaitant prevencinę sveikatos priežiūrą,
 - darbo rinka, įskaitant veiklą, skirtą neįgaliesiems, socialiai atskirtiems asmenims arba asmenims, kuriems gresia socialinė atskirtis ir pagyvenusiems žmonėms,
 - socialinė ir solidarumo ekonomika,
 - inovacijos, įskaitant informacines ir ryšių technologijas,
 - kaimo atnaujinimas ir žemės ūkis,
 - nusikalstamumo prevencija,
 - savitarpio pagalba nelaimių ir stichinių nelaimių atveju,
- 8) nevyriausybinių organizacijų veiklos inicijavimas ir rėmimas,
- 9) vietos valdžios institucijų ir juridinių bei fizinių asmenų veiklos, atitinkančios asociacijos tikslus, rėmimas,

10) bendradarbiavimą su valdžios institucijomis ir įstaigomis,

11) bendradarbiavimas su susijusiomis nacionalinėmis ir užsienio asociacijomis,

12) Asociacija savo įstatuose numatytus tikslus įgyvendina, be kita ko, įgyvendindama savo projektus pagal pagalbos programas ir vykdydama mokymo ir švietimo veiklą. 1997-2023 m. asociacija "Euroregionas Nemunas" įgyvendino 34 nuosavus projektus, kurie daugiausia buvo finansuojami Europos Sąjungos lėšomis. Iš viso gauta apie 12,8 mln. zlotų paramos.

2001-2014 m. asociacija valdė Europos Sąjungos lėšas, kurių bendra vertė siekė 26,5 mln. eurų, pagal kurias buvo bendrai finansuojami 526 tarpvalstybinio bendradarbiavimo projektai, kuriuos įgyvendino nevyriausybinės organizacijos, vietos savivaldos institucijos ir kiti pelno nesiekiantys subjektai tokiose srityse kaip: socialinė ir ekonominė plėtra, turizmas, aplinkos apsauga, vietos demokratija, socialiniai reikalai.

Įgyvendinant projektus, be kita ko, pasiekti šie rezultatai:

- 1511 partnerių organizacijų ir (arba) institucijų iš įvairių šalių, dalyvavusių projektuose,
- suorganizuoti 727 renginiai,
- 641 928 renginių dalyviai,
- parengtos 152 studijos / analizės / strategijos / duomenų bazės,
- sudaryta 540 tarpvalstybinio bendradarbiavimo susitarimų,
- 452 749 mokymuose dalyvavę asmenys,
- 163 institucijos, dalyvavusios švietimo ir kompetencijos tobulinimo veikloje.

Asociacija turi nuosavą 530 m² ploto pastatą, kuriame yra 5 darbo vietų kabinetai, 70 vietų konferencijų salė, archyvas ir socialinės patalpos.

Rogalando lietuvių bendrija (RLB) buvo įkurta 2012 m. sausio 14 d. Sandnese, Norvegijoje. Tai viena didžiausių lietuvių bendruomenių Norvegijoje, vienijanti apie 260 narių. Kas dvejus metus renkama valdybai vadovauja pirmininkas Saulius Trepekūnas, pirmininko pavaduotojas - Zenonas Mačiulaitis, kasininkė - Dainora Japertaitė, sekretorė - Jurgita Jensen ir kt.

Iš pradžių daugiausia dėmesio skyrusi tokiems komitetams kaip katalikiškasis, labdaros, rankdarbių ir krepšinio, laikui bėgant bendruomenė išplėtė savo veiklą. Aktyviai įsitraukė įvairūs kolektyvai, pavyzdžiui, lietuvių liaudies šokių grupė "Jorė", mišrus choras "Baltija" ir Rogalando lietuvių vokalinis ansamblis "Šeimyna".

Rogalando lituanistinė mokykla, kuriai dabar vadovauja Jurgita Jensen, siūlo edukacinius užsiėmimus. 2022 m. asociacija minėjo savo veiklos dešimtmetį, kuris sutapo su Lietuvių namų renovacija - projektu, kurio iniciatorius buvo Saulius Trepekūnas. Renovacija truko beveik ketverius metus ir pareikalavo didelių žmogiškųjų ir finansinių išteklių.

LABAS (Airijos lietuvių bendruomenių ir narių sąjunga) yra ne pelno siekianti organizacija, įkurta 2015 m. gruodžio mėn. Nuo to laiko įgyvendinome daugybę projektų, kuriais didžiudamiesi atstovaujame Lietuvai Airijoje.

Vienas iš reikšmingų projektų - tai paminklo "Lituanica II" replika Ballinrobe, Co. Mayo, Airijoje, pastatytas 2016 m. rugsėjį, minint 81-ąsias skrydžio metines. Be to, 2016 m. surengėme pirmuosius ir vienintelius Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų debatus Airijoje, taip padidindami užsienio lietuvių aktyvumą rinkimuose ir į renginių rengimą įtraukdami jaunimo savanorius.

Nuosekliai organizuojame kasmetines lietuviškas šventes ir festivalius, tokius kaip LABAS Spring Fest, Baltijos dienos ir Fly Mayo, kuriuose dalyvauja ir jaunimas, ir suaugusieji. Pramoginiai renginiai, kuriuose dalyvavo choras DAGILELIS, tradicinės lietuviškos muzikos grupė RATILAI, ROLANDAS KAZLAS ir LABAS teatro spektakliai, džiugino mūsų bendruomenę.

Mūsų lituanistinė mokykla LABAS atlieka svarbų vaidmenį išsaugant lietuvių kultūrą, kalbą ir paveldą, puoselėjant jaunosios kartos ryšį su mūsų gražia šalimi.

L.A.B.A.S - Lietuvos asmenų ir bendruomenių sąjunga Airijoje

2. PARTNERIŲ REGIONO KULTŪRINIO SPECIFIŠKUMO APRAŠYMAS

Lietuvos kultūriniai akcentai:

Pietryčių Lietuvoje yra Dzūkija, garsėjanti turtingomis dainavimo tradicijomis, aplinkos puoselėjimu ir žolininkystės įgūdžiais. Apsilankę Dzūkijos kaime galėsite žvilgtelėti į praėjusius laikus ir patirti ramų, į gamtą orientuotą gyvenimą miškų ir ežerų apsuptyje.

Pietų Lietuvoje įsikūręs Alytus yra neatsiejama Dzūkijos regiono dalis, galinti pasigirti turtinga 1377 m. istorija. Dėl strategiškai svarbios vietos prie Nemuno jis tapo svarbiu prekybos ir bendravimo centru. 1581 m. Alytus pelnė Magdeburgo teises, kurias simbolizuoja ikoninė balta rožė raudoname fone.

Kultūriškai gyvybingas Alytus 2022 m. buvo paskelbtas Lietuvos kultūros sostine, pagerbiant jo įsipareigojimą saugoti paveldą. Mieste dera istorinės įžymybės, tokios kaip Švento Baltramiejaus bažnyčia, ir šiuolaikinės lankytinos vietos.

Alytaus apskritis, apsupta vaizdingo Dzūkijos nacionalinio parko, yra gamtos mylėtojų rojus. Parko pėsčiųjų takai per vešlius miškus ir ramius ežerus traukia lauko entuziastus.

Alytaus apskrityje vyksta kultūriniai renginiai ir festivaliai, kuriuose puoselėjamos tradicijos ir istorija, pristatomi vietos talentai. Muziejai ir kultūros objektai leidžia susipažinti su regiono praeitimi ir nuolatine kultūros raida.

Šiandien Alytus klesti tarp vešlios žalumos, puoselėdamas savo tradicijas, kultūrą ir šiltą svetingumą. Alytus, kuriame susipina istorija, kultūra ir gamtos grožis, svariai prisideda prie Lietuvos kultūrinio kraštovaizdžio, todėl jį būtina aplankyti kultūros entuziastams.

Lenkų kultūros akcentai:

Projekto teritorija Lenkijoje yra kultūriškai turtinga, o gyventojai glaudžiai susiję su savo "mažąja tėvyne", kas skatina gyventojų integraciją. Per šimtmečius čia susiformavo įvairialypė kultūra, apimanti iš kartos į kartą perduodamus papročius, tradicijas, tikėjimus, legendas, folklorą ir kalbos elementus. Šis kultūros paveldas apima architektūros, liaudies ir technikos paminklus, taip pat tradicines profesijas, tokias kaip audimas, puodininkystė, kalvystė ir liaudies skulptūra.

Vietos virtuvė atspindi tradicijas ir siūlo tokius patiekalus kaip rūkyta seliava, lynas grietinėlės ir krapų padaže, soczewiaki, kartacze ir garsusis sękacze - išskirtinis regiono patiekalas. Suvalkų regione vyksta įvairūs regioninės ir viršregioninės reikšmės kultūriniai renginiai, pavyzdžiui, tarptautinis muzikos festivalis ARS MUSICA, Augustowskie Lato Teatralne (Rugpjūčio teatro vasara), Suvalkų muzikos vasara, Suvalkų bliuzo festivalis ir kt. Šiais renginiais puoselėjamas turtingas regiono kultūros paveldas ir meninė įvairovė.

Norvegijos kultūriniai akcentai:

Kalba: Greta anglų kalbos plačiai paplitusi norvegų kalba, kurios formos yra Bokmål ir Nynorsk.

Norvegų kalbos paveldas: Vikingų palikimas praturtina meną, literatūrą ir šventes, prisotindamas šalį senovės legendomis.

Samių kultūra: Sami kultūra: puoselėjamos vietinės samių tradicijos, ypač šiauriniuose regionuose.

Gyvenimo būdas gamtoje: Norvegai mėgsta gamtą, mėgsta žygius pėsčiomis ir slidinėjimą.

Muzika ir šokiai: Tradiciniai instrumentai ir liaudies šokiai rodo gyvybingą Norvegijos muzikinį paveldą.

Architektūra: Medinės bažnyčios ir spalvingi mediniai namai atspindi Norvegijos istorinę estetiką.

Nacionalinė diena: Nacionalinė diena: "Syttende Mai" švenčiama nepriklausomybės šventė, kurios metu vyksta paradai ir šventės.

Maistas: Jūros gėrybės, uogos ir šiaurinių elnių mėsa yra pagrindiniai kulinariniai patiekalai, kuriuos papildo tradiciniai valgiai.

Folkloras: Mitai apie trolius ir elfus yra įaugę į Norvegijos kultūros audinį.

Lygybė ir gerovė: Norvegija teikia pirmenybę socialinei lygybei ir gerovei, puoselėdama pažangias vertybes.

Airijos kultūriniai aspektai:

Kalba: Nors airių kalba nėra plačiai paplitusi, ji išlieka svarbi ir atspindi oficialiuose ženkluose bei vietovardžiuose.

Tradicinė muzika: Tradicinė airių muzika, atliekama tokiais instrumentais kaip akordeonas ir fleita, įkūnija airių kultūrą ir dažnai pasakoja istorines ir folklorines istorijas.

Literatūra: Džeimsas Džoisas (James Joyce) ir V. B. Jeitsas (W. B. Yeats) prisideda prie turtingos literatūrinės tradicijos ir tradicinio pasakojimo.

Šokis: Airijos kultūros raiškoje svarbią vietą užima airiški žingsniniai šokiai, kuriuos visame pasaulyje išpopuliarino "Riverdance".

Maistas ir gėrimai: Tradiciniai airiški patiekalai: troškinyš, žuvis su bulvytėmis ir sodos duona, prie kurių patiekiamas kultinis "Guinness" stautas.

Sportas: Sporto šakos: airių kultūroje giliai įsišakniję hurlingas ir gėlių futbolas, taip pat populiarūs regbis ir futbolas.

Mitologija: Airijos mitologija, kupina pasakų apie dievus, fėjas ir nykštukus, išliko kaip brangus airių paveldo aspektas.

Šventės ir festivaliai: Patriko diena, Helovinas (kilęs iš Samhain) ir Golvėjaus lenktynės yra Airijos kultūrinio kalendoriaus akcentai.

3. EKONOMIKOS DUOMENŲ ANALIZĖ (Augimas; BVP; Nedarbo lygis; Asmens pajamų vidurkis; Minimalus darbo užmokestis; Migracijos lygis 2023-2026 m. laikotarpiu)

2023 m. antrąjį ketvirtį bendras užimtumas šalyje siekė 1,4 mln. ir, palyginti su tuo pačiu 2022 m. laikotarpiu, padidėjo 0,6 proc. Didžiąją šio augimo dalį lėmė paslaugų sektorius, ypač prekybos, transporto, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugos. Ir atvirkščiai, tokiuose sektoriuose kaip žemės ūkis, miškininkystė, žuvininkystė, viešasis administravimas, švietimas ir sveikatos priežiūra užimtumas mažėjo.

Lėtėjantį užimtumo augimą per pastaruosius metus iš dalies lėmė didelės lyginamosios bazės efektas, atsiradęs dėl karo pabėgėlių integracijos į darbo rinką praėjusiais metais. Be to, tokie veiksniai, kaip ekonomikos nuosmukis, žiemą šoktelėjusios energijos kainos, geopolitinė įtampa, neapibrėžtumas

tarptautinėje aplinkoje, didėjančios palūkanų normos ir griežtesnė pinigų politika, prisidėjo prie sumažėjusio įdarbinimo ir atsargių įmonių veiklos perspektyvų.

Nepaisant ne tokių optimistinių perspektyvų, kasdieniai administraciniai SODROS duomenys rodo, kad užimtųjų skaičius toliau augo - palyginti su praėjusiais metais, jis padidėjo 0,9 %.

Per pirmuosius tris 2023 m. ketvirčius bedarbiais užsiregistravo 61,2 tūkst. jaunų žmonių, t. y. šiek tiek mažiau nei praėjusiais metais. Tačiau jų dalis tarp visų registruotų bedarbių padidėjo 1,4 procentinio punkto. Didžiausią registruotų bedarbių dalį sudarė vidutinio amžiaus (30-49 m.) asmenys - 84 tūkst. asmenų, jų skaičius, palyginti su praėjusiais metais, sumažėjo.

Lietuvos ekonominė prognozė

Metai	Infliacija	Atlyginimai	BVP augimas	Nedarbo lygis
2023	+8.8%	+12.2%	-0.2%	6.7%
2024	+2.5%	+9.4%	+1.8%	6.5%
2025	+2.5%	+8.7%	+3.1%	6.4%
2026	+2.4%	+8.3%	+3.3%	6.3%

Lietuvos ekonomikos prognozė 2023-2026 šaltinis <https://www.lb.lt/lt/mv-ekonomikos-analize-ir-prognozes>

2023 m. spalio 1 d. mažiausias registruotas nedarbas buvo Neringoje (2,7 proc.), Klaipėdos rajone (5,1 proc.), Kretingos rajone (5,8 proc.), Skuodo rajone (6 proc.) ir Birštone (6,2 proc.). Ir atvirkščiai, didžiausi rodikliai užfiksuoti Ignalinoje (12,3 %), Kalvarijoje (12,2 %), Jonavoje (10,7 %), Kazlų Rūdoje ir Zarasuose (po 10,6 %).

Palyginti su 2022 m. spalio 1 d., registruotas nedarbas išaugo 41 iš 60 savivaldybių, 3 savivaldybėse išliko nepakitęs, o 16 savivaldybių sumažėjo. Labiausiai nedarbas padidėjo Varėnoje (2,4 proc.), Kupiškėje (2,3 proc.), Pagėgiuose (2,1 proc.), Kelmėje, Plungėje ir Prienuose (po 1,7 proc.). Labiausiai per metus sumažėjo Akmenės (2,5 %), Palangos, Rokiškio ir Kaišiadorių (0,9 %) bei Neringos (0,8 %) savivaldybėse.

Iš penkių didžiausių šalies miestų mažiausias registruotas nedarbas buvo Šiauliuose (6,6 proc.), didžiausias - Kaune (9,3 proc.). Per metus registruotas nedarbas sumažėjo Vilniuje ir Šiauliuose (po -0,2 proc.), Kaune nepakito, o Klaipėdoje ir Panevėžyje padidėjo (po +0,1 proc.).

Lenkija. Ekonomikos atsigavimas: Lenkijos ir ES ekonomika pamažu atsigauna po sulėtėjimo laikotarpio. 2023 m. Lenkijos BVP padidėjo 0,3 %, t. y. beveik tiek pat, kiek ir ES vidurkis - 0,6 %. Numatoma, kad 2024 m. Lenkijos ekonomikos augimas vėl atsigauna ir sieks apie 2,3 %, palyginti su optimistine ES prognoze - 1,3 %.

Infliacija ir darbo užmokesčio didėjimas: Infliacija turi tendenciją mažėti, o vidutinis infliacijos lygis Lenkijoje sumažės nuo 11,6 % 2023 m. iki 5,1 % kitais metais. Nepaisant to, numatomas dviženklis darbo užmokesčio augimas, kuris 2024 m. sieks 10,3 %.

Nedarbas ir minimalus darbo užmokestis: Nedarbo lygis 2023 m. gruodžio mėn. buvo 5,1 %. Be to, nuo 2024 m. sausio 1 d. minimalus atlygis už darbą padidėjo iki 4242 zlotų, t. y. 752 zlotais, palyginti su praėjusių metų suma (3490 zlotų).

Migracija į užsienį: Centrinės statistikos valdybos (CSO) duomenimis, 2022 m. nuolatinio gyvenimo šalyje balansas sudarys 1,9 tūkst. asmenų: imigracija - 15,6 tūkst., o emigracija - 13,6 tūkst. Deja, 2023 m. duomenų nėra.

Norvegijos ekonomika auga ir yra stabili. Norvegijos ekonomikos rodiklius atspindi kai kurie iš toliau nurodytų veiksnių:

BVP augimas: Norvegijos BVP augimui istoriškai didelę įtaką darė jos naftos ir dujų sektorius. Šalyje veikia didelis valstybės turto fondas - Pasaulinis valstybinis pensijų fondas, kuris finansuojamas iš pajamų už naftą. Tačiau tokios pramonės šakos kaip laivyba, miškininkystė ir žuvininkystė taip pat labai prisideda prie ekonomikos augimo. Norvegijos BVP padidėjo 3,8 proc. 1 045 341 Norvegijos kronos bendrojo nacionalinio produkto vienam gyventojui. Unemployment rate:

Palyginti su daugeliu kitų šalių, Norvegijoje nedarbo lygis yra palyginti žemas. **Darbo rinką veikia tokie veiksniai kaip ekonomikos augimas, naftos kainos ir vyriausybės politika.** Šiuo laikotarpiu nedarbo lygis buvo 3,7 proc.

Vidutinės asmeninės pajamos: Norvegija garsėja aukštu pragyvenimo lygiu ir santykinai didelėmis pajamomis vienam gyventojui. Šalyje veikia aukšto lygio socialinės gerovės sistema ir mokami dideli atlyginimai. Norvegijos statistikos departamento duomenimis, vidutinis darbo užmokestis Norvegijoje yra 637 800 Norvegijos kronų per metus arba 52 150 Norvegijos kronų per mėnesį.

Minimalus darbo užmokestis: Norvegijoje nėra vieno įstatymais nustatyto minimalaus darbo užmokesčio, nes mokesčių sistema yra progresinė. Darbo užmokesčio dydis nustatomas konkrečių ekonomikos sektorių darbdavių atstovų ir profesinių sąjungų derybose. Susitarimai skiriasi priklausomai nuo pramonės šakos ir profesijos.

Migracijos lygis: Į Norvegiją nuolat plūsta daugiau žmonių nei išvyksta, visų pirma dėl tokių veiksnių kaip palankios darbo perspektyvos, aukšta gyvenimo kokybė ir politinis stabilumas. Imigracija ypač išaugo prasidėjus Rusijos ir Ukrainos karui, kai daug ukrainiečių ieškojo prieglobsčio Norvegijoje. Tačiau migracijos statistiniai duomenys kasmet kinta. 2023 m. Norvegijos migracijos rodiklis siekė 5,058 asmens 1000 gyventojų, t. y. 0,84 % mažiau nei 2022 m.

Airija. 2022 m. Airijos bendrasis vidaus produktas (BVP) padidėjo 9,4 %, o bendrasis nacionalinis produktas (BNP) - 3,9 %, remiantis atnaujintais skaičiavimais, palyginti su ankstesniais duomenimis. Iš atnaujintų duomenų matyti, kad prastesni rezultatai tokiuose sektoriuose kaip pramonė, informacija ir ryšiai bei statyba, o juos atsveria geresni rezultatai žemės ūkio, paskirstymo ir viešojo administravimo sektoriuose ir kt. Nepaisant to, kad 2023 m. trečiąjį ketvirtį BVP sumažėjo 1,9 %, modifikuota vidaus paklausa išliko stabili.

Nedarbo lygis Airijoje po ankstesnio padidėjimo 2022 m. sumažėjo iki 4,36 %. Nuo 2023 m. gruodžio mėn. jis šiek tiek padidėjo ir sudarė 4,9 %. Airijoje nedarbo lygis labai sumažėjo nuo 2010 m. pradžios po pasaulinės finansų krizės.

Kalbant apie darbo užmokestį, 2022 m. vyrų metinio darbo užmokesčio mediana yra 45 537 eurai, o moterų - 37 782 eurai, o šalies vidurkis - 41 824 eurai. 1 proc. daugiausiai uždirbančių asmenų vidutinio darbo užmokesčio mediana buvo 285 672 EUR vyrams ir 277 613 EUR moterims. Dublino gyventojai uždirba didžiausią metinio darbo užmokesčio medianą - 46 136 EUR, t. y. 4 313 EUR daugiau nei šalies vidurkis.

Nuo 2022 m. sausio 1 d. iki 2022 m. gruodžio 31 d. taikomi šie tarifai:

Amžius	Amount	% of NMW
Jaunesnis nei 18 metų	€7.35	70%
18 metų	€8.40	80%
19 metų	€9.45	90%
Nacionalinis minimalus darbo užmokestis (20+)	€10.50	100%

Nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d. taikomi šie tarifai:

Amžius	Amount	% of NMW
Jaunesnis nei 18 metų	€7.91	70%
18 metų	€9.04	80%
19 metų	€10.17	90%
Nacionalinis minimalus darbo užmokestis (20+)	€11.30	100%

Per metus iki 2023 m. balandžio mėn. į Airiją atvyko 141 600 žmonių, t. y. 31 proc. daugiau nei ankstesniais metais. Tačiau emigracija taip pat padidėjo: per tą patį laikotarpį iš Airijos išvyko 64 000 asmenų, t. y. 14 % daugiau nei prieš metus. Todėl grynoji vidinė migracija siekė 77 600 asmenų, t. y. 50 % daugiau nei ankstesniais metais. 2023 m. į Airijos Respubliką atvykstančių imigrantų skaičius išaugo iki maždaug 141 600, palyginti su 120 700 praėjusiais metais, o didžiausias skaičius užfiksuotas 2007 m. - 151 100.

III. ŠVIETIMO PASLAUGOS SUAUGUSIESIEMS LIETUVOJE, LENKIJOJE, NORVEGIJOJE IR AIRIJOJE

1. Organizaciju partnerystē ir tinklu kūrimas.

Alytaus verslo konsultacinis centras aktyviai dalyvauja partnerystės ir tinklaveikos iniciatyvose, siekdamas pagerinti savo paslaugų kokybę ir kokybę. Alytaus verslo konsultacinis centras, regione veikiantis jau 30 metų, sukūrė Reintegracijos tinklą REINBRIDGE - 2020, kuris yra neformaliojo švietimo paslaugų tinklo centras ir ašis.

<https://www.facebook.com/ReintegracijaLietuvaPlatform>

Remdamasis naujojo DEPS-Skills projekto turiniu, Alytaus VKC toliau plėtoja šio tinklo stiprinimą, įtraukdamas Lenkijos ir Airijos organizacijas. Tai erdvinis ir daugiausia į švietimą orientuotas reintegracijos tinklas, kaip ir kiti tokio pobūdžio tinklai, kai kur gyvuojantis ir besirūpinantis platforma bei iniciatyvomis.

Tokius neformaliojo švietimo centrus galima steigti bet kur: Airijoje, Suvalkuose, Osle, Romoje, Hommersake ar bet kuriame kitame mažesniame mieste, kur lietuvių bendruomenės gali organizuoti reintegracijos modelį, paremtą Alytaus centro sukurtą platforma, prototipu, organizaciniais įgūdžiais ir projektais. Toks platformos www.deps-skills.eu policentriškumas leidžia Alytaus VKC veikia dinamiškai, bet kurioje tinklo vietoje. Šio Projekto rezultatai peržengė Alytaus miesto galimybes.

Tinklaveika ir bendradarbiavimas atlieka esminį vaidmenį siekiant sėkmės įvairiose srityse, palengvina santykių užmezgimą, dalijimąsi informacija ir galimybių prieinamumą.

Alytaus kolegija aktyviai dalyvauja tarptautinių asociacijų, tokių kaip EAIE, EURASHE ir BMDA, veikloje, puoselėdamas partnerystę su akademinėmis, vyriausybėmis ir verslo struktūromis.

Universitetų partnerystė teikia abipusę naudą, leidžia bendradarbiauti mokslinių tyrimų srityje, gauti finansavimą ir naudotis įvairiais talentais. Alytaus kolegija teikia pirmenybę aukštos kokybės ryšių su partneriais kūrimui, kad padidintų studentų įsidarbinimo galimybes ir suteiktų jiems reikiamų darbo įgūdžių.

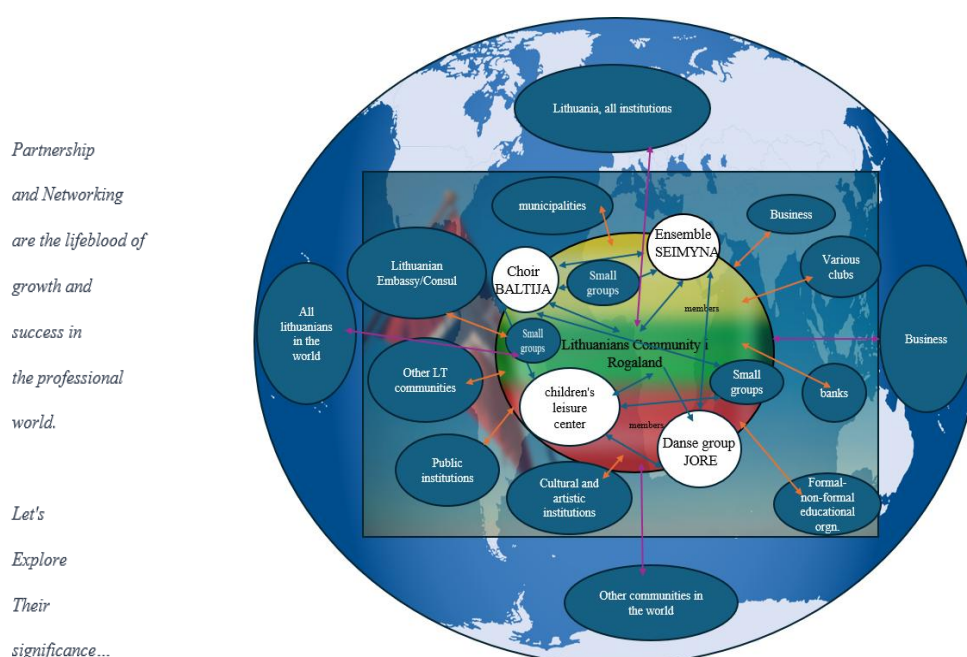
Inovatyvios aukštojo mokslo ir bendruomenės partnerystės turi transformacinį potencialą, didina institucijos reputaciją ir studentų pasitenkinimą. Alytaus kolegija pagal "Erasmus+" programą bendradarbiauja su 55 institucijomis 21 šalyje, skatindama tarptautiškumą ir įgyvendindama daugybę tarptautinių projektų pagal įvairias programas.

Nuo 2020 m. Alytaus kolegija įgyvendino daugybę tarptautinių projektų, įskaitant projektus pagal programą "Europa piliečiams", ES struktūrinių fondų programą, Mokymosi visą gyvenimą programą, ERASMUS+ programą ir kitas programas, taip parodydama savo įsipareigojimą kurti strateginius tinklus ir bendradarbiauti siekiant tvaraus augimo.

Asociacija "Euroregionas Nemunas" tapo šių tinklų-organizacijų nare:

1. Vietos veiklos grupė "Augustavo kanalas";
2. Vietos žuvininkystės grupė "Suvalkų-Augustavo ežerynas";
3. Podlaskie regioninė turizmo organizacija;
4. Lenkijos Respublikos euroregionų konfederacija;
5. Rytų Lenkijos turizmo prekės ženklų klasteris;
6. Metalų apdirbimo klasteris - strateginis partneris;
7. Podlasko nevyriausybinių organizacijų forumas;
8. Europos teritorinio bendradarbiavimo grupė NEMUNAS-NIEMEN.

Mokymai nėra mūsų pagrindinė, o veikiau papildoma veikla. Kasdieniame darbe asociacija bendradarbiauja su daugeliu nevyriausybinių organizacijų, įskaitant tas, kurios specializuojasi suaugusiųjų mokymo srityje. Nuo 2017 m. iki 2020 m. įgyvendinome profesinės kvalifikacijos kėlimo projektą, skirtą 3 500 žmonių, kurių mokymus teikė institucijos iš visos Lenkijos, surinktos į Plėtros paslaugų duomenų bazę.

Rogalando lietuvių bendrija - tokia organizacija, partnerystė tarp narių, grupių Rogalando lietuvių draugijos viduje ir išorėje - tarp Norvegijos institucijų ir likusio pasaulio bei tinklaveika, kaip parodyta schemeje.

Rogalando lietuvių bendruomenė aktyviai dalyvauja įvairiuose Europos lietuvių renginiuose, skatina kultūrinius mainus ir bendradarbiavimą. Įgyvendindami tokius projektus, kaip "Erasmus" programos iniciatyva "Re-In-Bridge", jie palaiko ryšius su Jungtinės Karalystės ir Italijos lietuvių bendruomenėmis, skatindami kultūrinius ryšius ir keitimąsi žiniomis. Atstovai dalyvauja kasmetiniuose susitikimuose, pavyzdžiui, Europos lituanistinių mokyklų "Draugystės tiltas", vyksta į tokias šalis kaip Airija, Italija ir Švedija.

Pavieniai nariai prisideda prie diplomatinės atstovybių ir konsulinės veiklos, dalyvauja Pasaulio lietuvių bendruomenės renginiuose ir sporto varžybose, pavyzdžiui, Pasaulio lietuvių sporto žaidynėse. Sporto kuratorius Remigijus Ratkevičius organizuoja dalyvavimą tokiuose renginiuose kaip XI Pasaulio lietuvių sporto žaidynės, kurių dalyviai pasiekia puikių laimėjimų.

Kultūriniai mainai taip pat yra aktyvūs: lietuvių chorai, šokių grupės ir ansambliai koncertuoja tokiuose miestuose kaip Oslas, Bergenas ir Stokholmas. Šiuose pasirodymuose pristatoma Lietuvos kultūra ir paveldas, skatinamas tarpusavio supratimas ir vertinimas. Be to, bendradarbiaujant su tokiomis institucijomis kaip Stavangerio muziejus, išryškintos lietuviškos tradicijos, eksponuojamos tautinių kostiumų parodoje.

Apskritai Rogalando lietuvių bendruomenė aktyviai prisideda prie kultūros turtinimo ir tarpkultūrinio supratimo tiek lietuvių diasporoje, tiek Norvegijos bendruomenėse.

Airijoje suaugusiųjų mokymą ir mokymąsi visą gyvenimą teikia įvairios institucijos, įskaitant universitetus, profesinio mokymo centrus, suaugusiųjų švietimo centrus ir bendruomenės švietimo centrus. Daugiausia dėmesio skiriama švietimo prieinamumui gerinti ir mokymuisi visą gyvenimą skatinti, ypatingą dėmesį skiriant žemo kvalifikacijos lygio arba nepalankioje padėtyje esantiems asmenims. Vyriausybė skiria finansavimą suaugusiųjų švietimo programoms ir siūlo finansines paskatas darbdaviams, kad šie skatintų darbuotojus mokytis ir kelti kvalifikaciją.

Airijos suaugusiųjų švietimo programose daugiausia dėmesio skiriama švietimo prieinamumui skatinti ir mokymuisi visą gyvenimą visiems suaugusiesiems, ypatingą dėmesį skiriant paramai asmenims iš nepalankios aplinkos ir turintiems žemą įgūdžių lygį. Siekiama sudaryti galimybes tobulinti įgūdžius, kelti kvalifikaciją ir siekti karjeros bei remti socialinę ir ekonominę įtrauktį.

Suaugusiųjų švietimo programos Airijoje apima daugybę dalykų ir gali būti teikiamos universitetuose, profesinio mokymo centruose, suaugusiųjų švietimo centruose ir bendruomenių švietimo centruose. Vyriausybė skiria finansavimą suaugusiųjų švietimo programoms ir siūlo finansines paskatas darbdaviams, kad šie skatintų darbuotojus mokytis ir kelti kvalifikaciją.

2. Kitų tinklo organizacijų PASLAUGOS /Suaugusiųjų mokymo centrai; kultūros, ekonomikos, sporto ir kitų individualių švietimo paslaugų teikėjų NVO; formalios ir neformalios programos

Lietuva turi stiprų suaugusiųjų mokymosi galimybių tinklą, tačiau yra galimybių didinti jų prieinamumą nuotoliniu būdu:

- e. mokymąsi,
- profesinį mokymą ir
- švietimo ir kultūros partnerystę.

Valstybės institucijos teikia pirmenybę neformaliajam suaugusiųjų švietimui, skirdamos dotacijas, orientuodamosi į darbo rinkos poreikius ir skatindamos mokymąsi visą gyvenimą.

Įvairūs subjektai, įskaitant švietimo centrus, universitetus ir NVO, siūlo neformalųjį suaugusiųjų švietimą, o kai kurie darbdaviai siūlo mokymąsi darbo vietoje.

Užimtumo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos remia bedarbius, teikdama nemokamas paslaugas ir finansuodama perkvalifikavimą.

Neformalųjį mokymą taip pat siūlo formaliojo švietimo įstaigos ir ministerijos.

Tačiau dėl regioninių įgyvendinimo skirtumų profesinio mokymo prieinamumas miesto ir kaimo vietovėse skiriasi.

Lenkija. Mokymo paslaugų rinka Lenkijoje yra stipri, jos vertė siekia apie 4 mlrd. zlotų, o vidutinis metinis augimas - 5 %. Nepaisant nedidelio nuosmukio pandemijos metu ir netikrumo, susijusio su karu Ukrainoje, rinka vėl įgauna pagreitį. Šį pagyvėjimą lemia dinamiški mokymo poreikiai ir pageidavimų pokyčiai bei naujos techninės galimybės.

Rinkos struktūra yra įvairi, joje yra daug mažų, vieną ar dvi įmones turinčių bendrovių, kurios konkuruoja arba bendradarbiauja su didesniais rinkos dalyviais. Šios organizacijos dažnai nustato vietos mokymo rinkos standartus. Lenkijos mokymo įmonių rūmai (PIFS) yra pagrindinė profesinė organizacija, vienijanti beveik 400 narių, skatinanti aukštos kokybės standartus, remianti instruktorių ir konsultantų kompetencijos tobulinimą ir atstovaujanti pramonės interesams.

Nepaisant didelės konkurencijos, mokymo pramonė Lenkijoje turi dideles augimo perspektyvas, kurias lemia besikeičiantys organizacijų plėtros poreikiai ir asmenys, ieškantys tinkamų mokymo, konsultavimo ir mentorystės galimybių.

Rogalando lietuvių draugija glaudžiai bendradarbiauja su neformaliojo suaugusiųjų švietimo partneriais, įskaitant Skolert AS, Norvegijos kalbų mokyklą, kuri nuo 2014 m. siūlo kursus visoje šalyje. Skolert AS daugiausia dėmesio skiria užsienio kalbų kursams, pritaikytiems suaugusiesiems, mokantiems užsienio kalbas įvairiose pramonės šakose, bendradarbiaujant su įmonėmis, viešosiomis įstaigomis ir savanoriškomis organizacijomis. Patvirtinta HKDir, daugelis jų kursų finansuojami valstybės lėšomis, todėl dalyviams jie yra nemokami.

Pripažindama prasmingos ir naudingos mokymosi patirties svarbą, "Skolert AS" pabrėžia aktyvaus dalyvavimo ir autentiškumo svarbą. Jie glaudžiai bendradarbiauja su įmonėmis, kad sukurtų autentiškus bendravimo scenarijus, integruojančius pokalbius, gramatiką, skaitymą, rašymą ir problemų sprendimą. Skolert dėstytojai teikia pirmenybę santykių užmezgimui ir palankios mokymosi aplinkos kūrimui, nustatydami kiekvienam dalyviui realius tikslus ir pateikdami konkrečius vertinimus viso mokymosi proceso metu.

"Skolert AS" supranta profesinės kalbos svarbą darbo vietoje, ypač tiems, kuriems norvegų kalba nėra gimtoji. Daugiausia dėmesio skirdami tiek pagrindiniams norvegų kalbos, tiek profesinės kalbos įgūdžiams, jie siekia veiksmingai pagerinti bendravimą darbo vietoje. Pradedant nuo dalyvių gyvenimiškų situacijų, užtikrinama autentiška ir aktuali mokymosi patirtis, pritaikyta jų poreikiams. Skolert AS siūlo šias norvegų kalbos kursų programas:

- norvegų kalbos kursai - tradicinė kalba;
- Profesionalūs norvegų kalbos kursai - pramonės šakų kalba;
- Profesinis mokymas - praktinė kandidatų kalba;

- Lyderystės ugdymas - daugiausia dėmesio skiriama daugiakultūrinių darbo vietų valdymui, tačiau taip pat gali pasiūlyti kursus elgesio, bendravimo, pardavimų ir rinkodaros, santykių, problemų sprendimo ir konfliktų valdymo temomis.

Airija. SOLAS (Tolesnio švietimo ir mokymo tarnyba). Kaip valstybinė agentūra, prižiūrinti tolesnį švietimą ir mokymą Airijoje, SOLAS finansuoja, planuoja ir koordinuoja platų suaugusiesiems skirtų kursų ir paslaugų spektrą, bendradarbiaudama su Švietimo ir mokymo tarybomis (ETB).

Švietimo ir mokymo tarybos (ETB). Vietos lygmeniu veikiančios ETB padeda vykdyti suaugusiųjų švietimo programas, rengti vakarines pamokas ir bendruomenės kursus.

Aukštojo mokslo institucijos. Universitetai ir technologijų institutai siūlo tęstinio mokymo ir profesinio tobulinimosi kursus, dažnai bendradarbiaudami su kitomis įstaigomis, rengdami bendras programas ir mokslinių tyrimų projektus.

Bendruomenių švietimo centrai. Šie centrai teikia švietimo paslaugas vietos lygmeniu, dažnai bendradarbiaudami su vietos organizacijomis ir bendruomenėmis, kad patenkintų konkrečius poreikius.

Užimtumo tarnybos ir organizacijos. Bendradarbiavimas su užimtumo tarnybomis užtikrina suaugusiųjų švietimo programų suderinamumą su darbo rinkos poreikiais, o užmezgus ryšius su verslo įmonėmis ir pramonės asociacijomis sudaromos tinkamos mokymo galimybės.

Skillnet Ireland. Ši nacionalinė agentūra remia įgūdžių tobulinimą Airijos įmonėse, nustatydamas poreikius ir padėdamas kurti mokymo programas bendradarbiaujant su pramonės grupėmis.

Nacionalinė suaugusiųjų raštingumo agentūra (NALA). NALA padeda suaugusiesiems, susiduriantiems su raštingumo problemomis, integruodama raštingumo pagalbą į įvairias švietimo programas, bendradarbiaudama su panašiomis organizacijomis.

Europos socialinis fondas (ESF) ir Europos struktūriniai ir investicijų fondai (ESIF). Šie fondai teikia finansinę paramą švietimo, mokymo ir užimtumo projektams, skatina organizacijų bendradarbiavimą siekiant gauti finansavimą ir įgyvendinti iniciatyvas.

Tinklaveikos renginiai ir konferencijos. Dalyvavimas edukacinėse konferencijose, seminaruose ir tinklaveikos renginiuose palengvina suinteresuotųjų šalių bendradarbiavimą nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu.

Internetinės platformos ir ištekliai. Naudodamosi internetinėmis platformomis organizacijos gali dalytis švietimo turiniu ir bendradarbiauti virtualiuose projektuose, skatindamos suaugusiųjų švietimo ekosistemos sanglaudą ir veiksmingumą.

Šių organizacijų bendradarbiavimas ir tinklų kūrimas prisideda prie Airijos suaugusiųjų švietimo įvairovės, prieinamumo ir gebėjimo reaguoti į besikeičiančius besimokančių suaugusiųjų poreikius.

3. POPULIARIAUSIOS ŠVIETIMO PASLAUGOS LIETUVOJE, LENKIOJE, NORVEGIJOJE IR AIRIOJE (Neformaliojo švietimo programos)

Lietuvoje nuo 2024 m. suaugusiųjų švietimo platformos interneto svetainėje www.Kursuok.lt apsilankė 71 tūkst. žmonių.

Šiuo metu platformoje galima rinktis iš 66 suaugusiųjų mokymo programų.

Populiariausi platformos kursai yra šie:

- Projektų valdymas,
- Anglų kalba,
- Viešasis kalbėjimas,
- Būhalterinė apskaita.

Tai pirmoji platforma Lietuvoje, kurioje galima pasirinkti norimus mokymus ir gauti 500 eurų finansavimą - jis skirtas penkeriems metams. Platformoje taip pat gali dalyvauti visi mokymų teikėjai. Į valstybės paramą gali pretenduoti visi dirbantys Lietuvos gyventojai nuo 18 iki 65 metų, turintys aukštąjį ar profesinį išsilavinimą. Norintieji už mokymus gali mokėti ir asmeninėmis lėšomis.

Lenkijoje švietimo ir mokymo paslaugas teikia įvairūs subjektai, įskaitant privačias įmones, universitetus ir kitas institucijas. Bendrai finansuojamą mokymą galima gauti pasirinkus registruotą mokymo įmonę iš Plėtros paslaugų duomenų bazės (Baza Usług Rozwojowych) - viešosios platformos, kurią administruoja Lenkijos įmonių plėtros agentūra. Šioje duomenų bazėje galima rasti įvairių mokymo ir konsultavimo paslaugų, kurioms teikiamas bendras Europos Sąjungos finansavimas, todėl asmenys gali tęsti mokymąsi, įgyti žinių ir tobulinti savo kompetenciją bei kvalifikaciją. Plėtros paslaugų duomenų bazė, kuria iki šiol pasinaudojo daugiau kaip 670 000 gavėjų, yra didžiausia mokymo platforma šalyje, o mokymo kursus, seminarus, profesinius kursus, konsultacijas, podiplomines studijas ir mentorystę kas mėnesį renka apie 15 000 asmenų.

Įmonėms, norinčioms teikti mokymo paslaugas, būtina užsiregistruoti provincijos darbo biržos mokymo įstaigų registre, kad galėtų teikti paslaugas, finansuojamas iš valstybės lėšų. Šis registras yra viešai prieinamas internete.

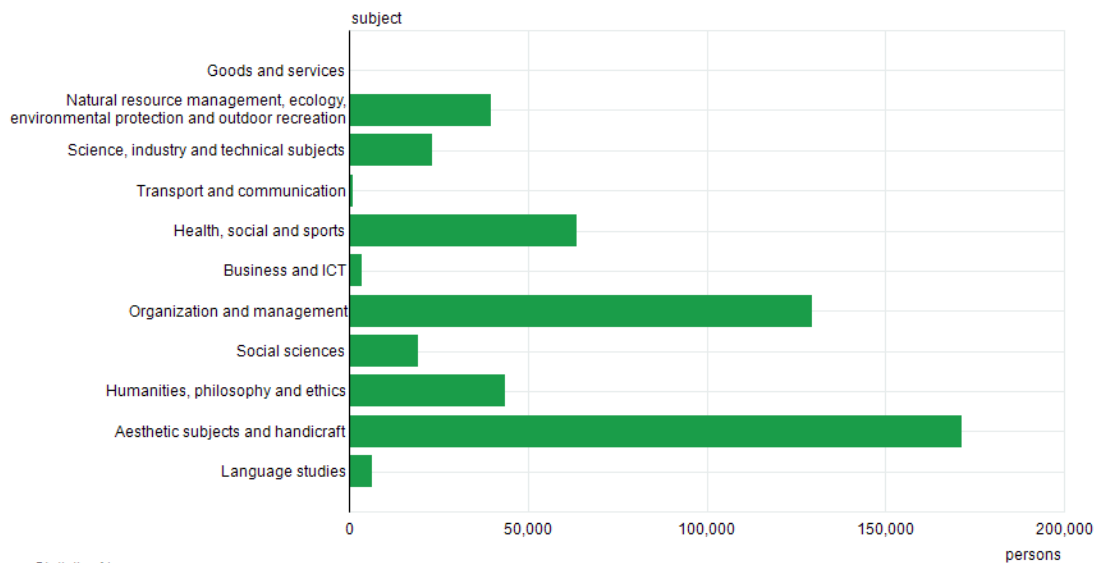
Mokymai ir kursai tampa vis populiariausi, ypač į darbo rinką žengiantiems asmenims, nes didina įsidarbinimo galimybes ir konkurencingumą. Covid-19 pandemija paspartino nuotolinio mokymosi metodų diegimą, o greta tradicinių mokymo klasių formų populiarėja mokymai internetu. Mokymo rinkoje siūlomi įvairūs kursai, apimantys įvairias temas ir atitinkantys skirtingus pageidavimus. Darbo rinkos stebėsenos ataskaitos duomenimis, jaunesni respondentai rodo didelį susidomėjimą mokymais, jaunesni nei 30 metų asmenys pirmenybę teikia internetiniams mokymams, o vyresni nei 50 metų asmenys pirmenybę teikia stacionariams mokymams.

Čia pateikiami populiariausi kursai Lenkijoje 2023 m:

- 1. Duomenų mokslas:** Duomenų analizė, mašininis mokymasis ir dirbtinis intelektas, naudojant tokius įrankius kaip Python, R ar TensorFlow.
- 2. IT saugumas:** Kibernetinių grėsmių didėjant, kursuose daugiausia dėmesio skiriama rizikos valdymui, saugumo auditui ir įsiskverbimo testavimui.
- 3. Dizaino mąstymas:** Šiuose kursuose mokoma inovatyvaus požiūrio į problemų sprendimą, pagrįsto empatija ir kūrybiškumu.
- 4. Asmeniniai finansai:** Mokomasi biudžeto sudarymo, taupymo, investavimo ir skolų valdymo, siekiant finansinio raštingumo.
- 5. Minkštieji įgūdžiai:** Tai labai svarbūs profesinei sėkmei dalykai apie bendravimą, laiko valdymą ir derybas.
- 6. Internetiniai logistikos kursai:** Logistikos kursai: suteikia lankstumo patogiai mokytis logistikos žinių ir įgūdžių.
- 7. Elektriko internetinis kursas:** Elektros inžinerijos, elektronikos, automatikos ir saugos dalykai.
- 8. Viešasis administravimas:** Administracinė teisė: apima administracinės teisės, organizavimo, valdymo ir viešųjų finansų temas.
- 9. Fizioterapijos kursai internetu:** Kineziterapijos kursas: apima fizioterapijos metodus, anatomiją, fiziologiją, diagnostiką ir terapiją.
- 10. Komandų valdymo kursas:** Įgyjama komandinės dinamikos, bendravimo, vadovavimo ir konfliktų sprendimo įgūdžių.

Pagal **Norvegijos statistiką** "Populiaraus švietimo organizacijos pagal dalykus, 2022 m." matyti, kad itin daug dalyvių pritraukia kategorija "Estetiniai dalykai ir amatai". Daugelis šios kategorijos kursų yra susiję su dainomis, muzika, liaudies kultūra ir rankdarbiais..

07441: Popular education organisations. Participants, by subject. All popular education organisations, Both sexes, Years, total, Participants, Total, 2022.

Source: Statistics Norway

Kategorijos kursas "Rankdarbiai" trumpai

Norvegijos liaudies meno ir amatų asociacijos tikslas - išsaugoti amatus kaip Norvegijos kultūrą ir pramonę. 2014 m. UNESCO juos akreditavo kaip tradicinių amatų ekspertinę organizaciją, ir jie labai didžiuojasi visų savo narių darbu, kurį jie atlieka siekdami išsaugoti nematerialųjį kultūros paveldą!

Turi Bunad (tautinio kostiumo) kūrimo, kalvystės, audimo, medžio tekinimo ir dar daugiau užsiėmimų, o daugumai užsiėmimų vadovauja vietiniai skyriai, kuriems kartu priklauso daugiau kaip 23 000 narių. Apskritis ir vietos valdžios institucijos kasmet skiria 65 000 amatų mokymo valandų, kurias organizuoja Kultūros ir tradicijų studijų asociacija

Dailūs Vestfold 1956 m. Vest-Agderio moteriški drabužiai su klostuota prijuoste. Nuotrauka: Anne Marte Før

Norvegijos nacionalinis kostiumas vadinamas "Bunad". Bunad - tai tradicinis ir šventinis drabužis, kuris atspindi Norvegijos kultūros paveldą ir regionų įvairovę. Jis dėvimas ypatingomis progomis, pavyzdžiui, per vestuves, konfirmacijas ir nacionalines šventes.

Daugelis norvegų didžiuojasi "Bunad", o jo dėvimas yra būdas švęsti ir pagerbti savo kultūrinės šaknis. Dėl sudėtingo meistriškumo ir dėmesio detalėms kiekviename drabužyje "Bunad" yra norvegiškos tradicijos ir tapatybės simbolis.

Faktai:

- Kasmet apie 65 000 kursų valandų;
- Iš viso 15 000 kursų dalyvių per metus;
- Pastaraisiais metais pasiūlyta 2 600 skirtingų kursų;
- Tarp šių kursų daugiausia dalyvių buvo bunad kursuose, kuriuose dalyvavo daugiau nei 1 000 dalyvių.

Siuvinėtos pasakos ant audinio išsiskleidžia, Spalvų simfonija, nepapasakotos istorijos. Bunad, Norvegijos širdies kostiumas, kiekviename dygsnyje - kultūros meno kūrinys.

Airijoje teikiamos įvairios suaugusiųjų švietimo paslaugos, įskaitant formaliojo ir neformaliojo švietimo programas. Pagrindinės paslaugos darbo rinkoje yra šios:

- **Suaugusiųjų mokymo centrai:** Siūlomas profesinis ir įgūdžiais pagrįstas mokymas, prie kurio prisideda darbdaviai.
- **Nevyriausybinių organizacijų (NVO):** Nevyriausybinių organizacijų: teikia mokymus įvairiose srityse, pavyzdžiui, kultūros, ekonomikos ir sporto.
- **Kultūros organizacijos:** Siūlo kalbų kursus, meno dirbtuves ir kultūrinės kompetencijos mokymus.
- **Ekonominės organizacijos:** Organizacijos, teikiančios verslumo, finansinio raštingumo ir verslo įgūdžių mokymus.
- **Sporto organizacijos:** Siūlo trenerio sertifikatai, sporto vadybos kursai ir fitneso mokymai.
- **Individualūs švietimo paslaugų teikėjai:** kodavimo stovyklos ir kalbų mokyklos.
- **Oficialios švietimo įstaigos:** Kvalifikacijos kėlimui skirtos vakarinės pamokos, seminarai ir trumpieji kursai.
- **"Skillnet Ireland"** ir konkrečios pramonės šakos tinklai: Įmonių ir mokymo paslaugų teikėjų bendradarbiavimo palengvinimas.
- **Užimtumo tarnybos:** Užimtumo tarnybos: bendradarbiauja su mokymo paslaugų teikėjais, kad patenkintų darbdavių poreikius.
- **Mokymosi internetu platformos:** Siūlomos lanksčios savarankiško mokymosi galimybės.
- **Darbo ieškančiųjų paramos centrai:** Darbo paieškos centrai: rengia seminarus apie gyvenimo aprašymo rašymą, pokalbio įgūdžius ir darbo paieškos strategijas.
- Šių organizacijų partnerystė ir tinklaveika sukuria visapusišką suaugusiųjų švietimo tinklą, užtikrinantį aktualumą ir prieinamumą, kad būtų veiksmingai tenkinami darbo rinkos poreikiai.

4. APIBRĖŽIMAS. MINKŠTŲJŲ ĮGŪDŽIŲ SVARBA IR PAVYZDŽIAI.

Minkštieji įgūdžiai - tai esminės savybės, leidžiančios darbuotojams efektyviai dirbti tiek savarankiškai, tiek komandoje, skatinančios teigiamus rezultatus ir sprendimus. Jie daro įtaką žmonių bendravimui su kitais, palengvina santykių kūrimą, pasitikėjimą ir komandinį darbą. Minkštieji įgūdžiai apima įvairias savybes, tokias kaip ilgaamžiškumas, komandinis darbas, santykių palaikymas, organizaciniai įgūdžiai, pasitikėjimas, augimo skatinimas ir reputacijos kūrimas. Jie yra būtini siekiant sėkmės darbe, prisideda prie individualių ir įmonės pasiekimų.

Minkštieji įgūdžiai yra labai svarbūs įsidarbinant, nes padeda žmonėms užsitikrinti darbą ir teigiamai veikia komandos dinamiką. Jais kasdien naudojamos darbe ir jie yra labai svarbūs siekiant laimėti verslą ir siekti karjeros. Priešingai, minkštųjų įgūdžių trūkumas gali trukdyti asmeniniam augimui ir verslo sėkmei. Stiprių vadovavimo, delegavimo, komandinio darbo ir bendravimo gebėjimų ugdymas gali padėti sklandžiau vykdyti projektus, pasiekti patenkinamų rezultatų ir pagerinti tarpasmeninius santykius, o tai naudinga tiek profesiniame, tiek asmeniniame gyvenime.

Pasaulio ekonomikos forumo ataskaitoje "Darbo vietų ateitis" pabrėžiama didėjanti minkštųjų įgūdžių svarba darbo vietoje: iki 2025 m. sudėtingų problemų sprendimas, kritinis mąstymas, kūrybiškumas, žmonių valdymas ir emocinis intelektas bus vieni iš paklausiausių įgūdžių.

Projektas DEPS-Skills yra nukreiptas į minkštuosius darbo rinkos ir kultūrinės tapatybės įgūdžius, kaip nurodyta toliau:

1. Emocinis intelektas - tai gebėjimas suvokti, interpretuoti, demonstruoti, kontroliuoti, vertinti ir naudoti emocijas, kad būtų galima veiksmingai ir konstruktyviai bendrauti su kitais žmonėmis ir užmegzti su jais santykius. Šis gebėjimas išreikšti ir kontroliuoti emocijas yra labai svarbus, tačiau taip pat svarbus ir gebėjimas suprasti, interpretuoti ir reaguoti į kitų žmonių emocijas. Kai kurie ekspertai teigia, kad emocinis intelektas yra svarbesnis už intelekto koeficientą, siekiant sėkmės gyvenime.

2. Derybų ir verslumo įgūdžiai. "Derybos - tai pokalbis, kurio tikslas - pasiekti susitarimą su žmogumi, kurio interesai ne visiškai sutampa su jūsų interesais."

<https://www.mightycall.com/blog/business-soft-skills-successful-entrepreneurs/#Negotiation>

Verslumo įgūdžiai gali apimti platų įvairių įgūdžių spektrą, pavyzdžiui, techninius įgūdžius, vadovavimo ir verslo valdymo įgūdžius bei kūrybinį mąstymą. Kadangi verslumo įgūdžiai gali būti pritaikomi įvairiose darbo vietose ir pramonės šakose, verslumo įgūdžių ugdymas gali reikšti kelių rūšių įgūdžių rinkinių ugdymą.

3. Bendravimo įgūdžiai - tai gebėjimai, leidžiantys pateikti ir priimti įvairių rūšių informaciją. Kai kurie pavyzdžiai apima idėjų, jausmų ar to, kas vyksta aplink jus, perteikimą. Gebėjimas bendrauti su aplinkiniais yra svarbus, nes tai gali padėti jums dirbti kartu komandoje arba perteikti idėjas, kurių galbūt turite, platesnei grupei.

<https://ca.indeed.com/career-advice/career-development/communication-skills>

4. Profesinė etika. Profesinė etika - tai etikos principai ir standartai, kuriais vadovaujasi konkrečių sričių specialistai, priimdami sprendimus ir elgdami pagal juos. Šie principai ir standartai nustatyti siekiant užtikrinti, kad specialistai, teikdami paslaugas savo klientams, užsakovams ar suinteresuotosioms šalims, elgtųsi sąžiningai, dorai ir atsakingai. Profesinė etika apima daugybę profesijų, įskaitant mediciną, teisę, inžineriją, buhalteriją, apskaitą, mokymą ir kitas. Kiekviena profesija turi savo etikos normų rinkinį, kuriuo siekiama vadovautis jos narių elgesiui.

<https://edukedar.com/what-is-professional-ethics/#gsc.tab=0>

5. Karjeros valdymas. Karjeros valdymas - tai procesas, kurio metu aktyviai dalyvaujama planuojant savo karjeros ateitį, pasitelkiant struktūrizuotus planus ir trumpalaikius bei ilgalaikius tikslus. Karjeros valdymas apima norimų pareigų ir atlygio, pavyzdžiui, didesnio finansinio atlygio ar geresnių išmokų, siekimą. Jis taip pat gali apimti įsidarbinimą įmonėje ar organizacijoje, kuria ypač žavėtės. Šias strategijas ir tikslus galite užfiksuoti dokumentuose, kad galėtumėte jais pasinaudoti ateityje, ir reguliariai juos vertinti, kad įsitikintumėte, jog jie vis dar atitinka jūsų poreikius. Tikslus galite išsamiai aprašyti kompiuteryje, užrašyti ant popieriaus arba įsigyti tikslams planuoti skirtą planuoklį.

<https://www.indeed.com/career-advice/career-development/career-managment>

6. Laiko valdymas. Laiko valdymas - tai sąmoningo laiko planavimo ir kontrolės procesas, kurio metu sąmoningai planuojamas ir kontroliuojamas konkrečioms užduotims atlikti skiriamas laikas, siekiant padidinti savo darbo efektyvumą. Galbūt žinote, kaip nustatyti galutinius terminus, rašyti darbų sąrašus ir skirti sau nedidelius atlygius už tam tikros veiklos atlikimą

<https://www.coursera.org/articles/time-management>

7. Skaitmeninis raštingumas. Skaitmeninis raštingumas - tai gebėjimas saugiai ir atsakingai naudotis technologijomis, kad būtų galima rasti, įvertinti, tvarkyti, kurti ir perduoti informaciją. Ši sąvoka, taikoma asmenims, visuomenėms ir ekonominėms grupėms, apima įgūdžių rinkinius, kurie dar gali būti vadinami kompiuteriniu raštingumu, informacinių ir ryšių technologijų raštingumu, duomenų raštingumu arba duomenų sklandumu.

<https://www.techopedia.com/definition/digital-literacy-digital-fluency>

8. Kritinis mąstymas. Kritinis mąstymas - tai gebėjimas veiksmingai analizuoti informaciją ir priimti sprendimą. Norint mąstyti kritiškai, susidūrus su informacija reikia žinoti savo šališkumą ir prielaidas, o vertinant šaltinius taikyti nuoseklius standartus.

<https://www.scribbr.com/working-with-sources/critical-thinking/>

<https://iep.utm.edu/critical-thinking/>

9. Kūrybiškas problemų sprendimas. Kūrybiškas problemų sprendimas - tai būdas peržengti nuspėjamų ir akivaizdžių problemų sprendimų ribas. Kūrybiškai sprendami problemos, mes išplečiame savo mąstymą iš to, ką jau žinome apie problemą, ir iš sprendimų, kuriuos naudojome praeityje, kad sukurtume naujoviškus ir veiksmingus sprendimus.

Problemų sprendimo įgūdžiai yra labai svarbūs norint suprasti ir kūrybiškai bei analitiškai spręsti problemas.

<https://www.learning-mind.com/creative-problem-solving/>

10. Kultūrinis intelektas ir komandinis darbas. Kultūrinis intelektas - tai gebėjimas veiksmingai bendrauti su skirtingų kultūrų žmonėmis. Jis neapsiriboja vien tik praktikos, kalbų ir papročių išmanymu. Priešingai, jis apima aktyvų kultūrinių skirtumų supratimą ir vertinimą bei atitinkamą savo elgesio ir požiūrio pritaikymą¹.

Kultūrinis intelektas, arba kultūrinis koeficientas (CQ), - tai gebėjimas bendrauti su kitais žmonėmis ir veiksmingai sąveikauti skirtingose kultūrose. Kadangi didelės įmonės dažnai veikia pasauliniu mastu, darbuotojai prisitaiko prie atitinkamų savo kolegų kultūrų

[.https://www.indeed.com/career-advice/career-development/cultural-intelligence](https://www.indeed.com/career-advice/career-development/cultural-intelligence)

Žmonių valdymo įgūdžiai, įskaitant empatiją, bendravimą, aktyvų klausymąsi ir organizacinius gebėjimus, yra labai svarbūs norint veiksmingai vadovauti ir bendradarbiauti su komanda. Emocinis intelektas, apimantis savęs suvokimą, savęs valdymą, socialinį sąmoningumą ir santykių valdymą, padeda geriau suprasti ir valdyti emocijas, skatina teigiamą tarpasmeninį bendravimą ir konfliktų sprendimą.

Apibendrinant galima teigti, kad minkštieji įgūdžiai yra labai svarbūs siekiant sėkmės tiek profesiniame, tiek asmeniniame gyvenime, nes skatina veiksmingą bendravimą, bendradarbiavimą ir problemų sprendimą. Jie yra nepakeičiamas turtas, padedantis orientuotis šiuolaikinėje dinamiškoje darbo aplinkoje, skatinantis asmeninį ir organizacinį augimą ir puoselėjantis teigiamus santykius bei aplinką.

IV. APKLAUSOS REZULTATAI

Vis labiau globalizuotoje ir kultūriškai įvairialypėje darbo rinkoje "Erasmus+" projektas "Skaitmeninė švietimo platforma minkštiesiems įgūdžiams ir darbo rinkos kultūrai" (DEPS-Skills) gilinasi į sudėtingą kultūrinio identiteto ir minkštųjų įgūdžių santykį Lietuvoje, Airijoje, Lenkijoje ir Norvegijoje. Šiame projekte tiriama, kaip kultūrinis identitetas įtakoja esminius minkštuosius įgūdžius, ypač kalbant apie skirtingų demografinių grupių integraciją į besikeičiančią darbo aplinką.

Vadovaujant Alytaus verslo konsultaciniam centrui ir bendradarbiaujant su tokiais partneriais kaip Alytaus kolegija (LT), projekto metu per keturis mėnesius keturiose šalyse buvo atlikta išsami apklausa. Lietuvių, lenkų ir anglų kalbomis atlikta apklausa buvo orientuota į įvairias demografines grupes, įskaitant dirbančius ir nedirbančius suaugusiuosius, migrantus, pabėgėlius, specialistus ir verslininkus.

Apklausa buvo orientuota į dešimt pagrindinių minkštųjų įgūdžių sričių, todėl apklausos metu buvo gauta įžvalgų apie kompetencijas, kurios yra labai svarbios veiksmingai integracijai į darbo rinką. Ji apėmė tokias temas kaip **profesinė etika, karjeros valdymas, derybų įgūdžiai, emocinis intelektas ir kultūrinis intelektas.**

Išvadamis siekiama padėti rengti specializuotus internetinius mokymo kursus, skirtus šiems esminiems minkštiesiems įgūdžiams tobulinti ir palengvinti sklandesnę integraciją į įvairias darbo kultūras.

1. DEMOGRAFINIAI DUOMENYS

Apklausa buvo atlikta anonimiškai, naudojant "Google Forms" platformą, o joje iš viso dalyvavo 356 respondentai: 107 verslininkai ir 249 gyventojai, įskaitant ukrainiečius. Toks būdas sudarė sąlygas platesniam dalyvių ratui, kartu išlaikant respondentų konfidencialumą.

Kaip parodyta diagramoje:

- **Airijos verslininkai** parodė didžiausią susidomėjimą apklausa - 52 atsakymai sudarė 48,60 % visų atsiliepimų.

- **Tuo tarpu Lietuvos ir Lenkijos verslininkų** dalyvavimo lygis buvo žemesnis - jie pateikė atitinkamai 16 (14,95 %) ir 15 (14,02 %) atsakymų.

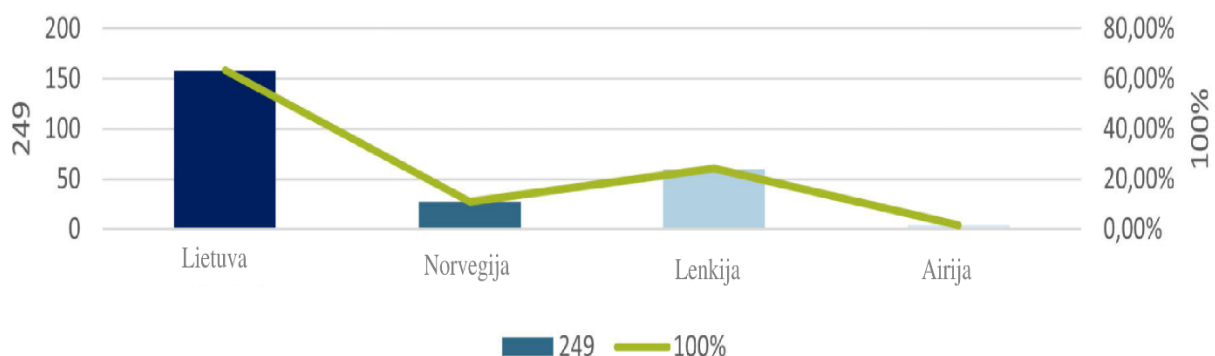
- **Norvegija atsidūrė per vidurį** - iš viso pateikė 24 atsakymus, kurie sudaro 22,43 % atsiliepimų.

Airijos įsitraukimas: Airijos verslininkai parodė didžiausią susidomėjimą apklausa, greičiausiai dėl stiprios šalies verslumo kultūros ir palankios aplinkos startuoliams ir verslo įmonėms. Sparčiai besivystančioje ekonomikoje, ypač technologijų ir inovacijų sektoriuose, labai vertinami tokie galios įgūdžiai kaip bendravimas ir problemų sprendimas.

Lietuva ir Lenkija: Priešingai, Lietuvos ir Lenkijos verslininkai pasižymėjo mažesniais dalyvavimo rodikliais. Tai galima paaiškinti skirtingomis ekonominėmis aplinkybėmis ir verslo prioritetais. Šių šalių verslininkai, dažnai valdantys mažesnes įmones, turinčias ribotus išteklius, pirmenybę teikia veiklos užduotims, o ne dalyvavimui apklausose. Be to, tokios kultūrinės vertybės kaip privatumas ir dalijimasis duomenimis gali turėti įtakos nenorui dalytis nuomonėmis apie verslo poreikius ir darbo jėgos kvalifikaciją.

Norvegijos požiūris: Norvegijoje, kuriai būdingi nusistovėję minkštųjų įgūdžių pagrindai, įsiskaitinę jos įmonių kultūroje, gali būti mažesnis susidomėjimas šią sritį nagrinėjančiomis apklausomis. Taip yra dėl to, kad minkštieji įgūdžiai jau yra gerokai įtraukti į organizacinę praktiką.

Bendras gyventojų skaičius

Lietuvos įsitraukimas: Lietuvos gyventojų atsakymai išsiskiria dideliu 151 įrašo skaičiumi ir rodo aukštą bendruomenės įsitraukimo lygį.

Bendras dalyvavimas: Duomenų diagramoje pavaizduotas įvairus 249 gyventojų iš 4 šalių dalyvavimas, o iš kiekvienos šalies jų skaičius skiriasi. Pažymėtina, kad yra 29 ukrainiečiai (7 iš Lietuvos, 22 iš Lenkijos), 27 norvegai ir 4 airiai.

Indėlis į analizę: Kiekviena grupė, įskaitant 27 gyventojus iš Norvegijos ir 38 gyventojus iš Lenkijos, suteikia analizei vertingo gilumo. Nepaisant to, kad Airijos indėlis yra nedidelis - tik 4 asmenys, jų indėlis išlieka labai svarbus atsakymų grupės įvairovei.

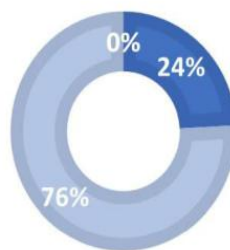
Turtinga perspektyva: Ši gyventojų duomenų grupė kartu su 107 verslininkų atsakymais suteikia turtingą, daugialypę perspektyvą, kuri yra labai svarbi norint nuodugniai suprasti apklausos teminę aprėptį.

Išskirtinis ukrainiečių dalyvavimas: Ukrainiečiai, gyvenantys Lenkijoje ir Lietuvoje, itin aktyviai dalyvavo apklausoje, o tam įtakos greičiausiai turėjo geografinis šių šalių artumas. Į Lenkiją ir Lietuvą pirmiausia atvyko daug ukrainiečių, bėgančių nuo vykstančio konflikto.

Lenkijos atsakymas: Remiantis Eurostato duomenimis, 2022 m. Lenkija suteikė laikiną apsaugą didžiausiam Ukrainos pabėgėlių skaičiui - 2023 m. rugsėjo 3 d. Lenkijoje buvo perkelta apie 968 390 asmenų.

Lietuvos poveikis: Lietuva taip pat patyrė gyventojų skaičiaus padidėjimą dėl atvykusių Ukrainos pabėgėlių. Šalyje gyvena beveik 49 970 pabėgėlių, kurie sudaro apie 1,785 % visų Lietuvos gyventojų. Ši procentinė dalis atspindi didelį poveikį, pabrėžiantį Lietuvos svetingą poziciją Ukrainos pabėgėlių atžvilgiu krizės metu.

■ Ukrainiečiai Lietuvoje ■ Ukrainiečiai Lenkijoje ■ Ukrainiečiai Airijoje ■ Ukrainiečiai Norvegijoje

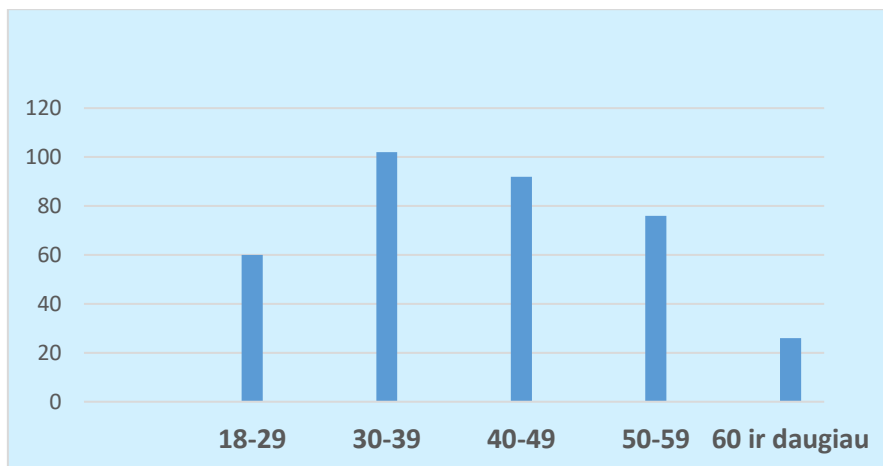
Aktyvus Ukrainos dalyvavimas: Aktyvus Lietuvos ir Lenkijos ukrainiečių dalyvavimas apklausoje rodo jų norą asimiliuotis vietos visuomenėje ir darbo rinkose, nes jie tikriausiai supranta, kad integracijai svarbu ugdyti minkštuosius įgūdžius.

Kultūriniai ryšiai ir imlumas: Istoriniai ir kultūriniai ryšiai tarp šalių gali skatinti ukrainiečių priklausomybės jausmą ir prisidėti prie jų imlumo. Be to, kalbinė aplinka Lenkijoje ir Lietuvoje gali būti palankesnė Ukrainos gyventojams, palyginti su tokia aplinka, kurioje dominuoja anglų kalba, pavyzdžiui, Airijoje ir Norvegijoje.

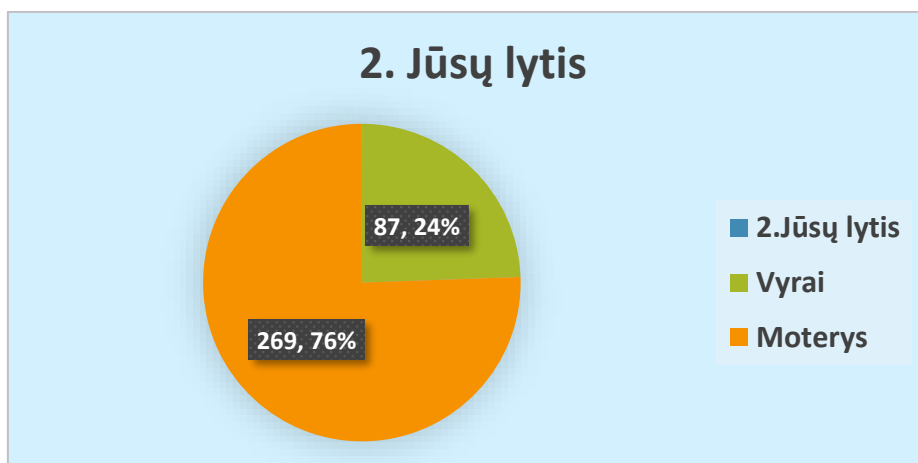
DEPS-Skills projekto vertė: Apklausos rezultatai suteikia vertingų įžvalgų DEPS-Skills projektui, padedančių rengti specialiai pritaikytas mokymo programas, skirtas tobulinti konkrečius minkštuosius įgūdžius, reikalingus sklandesnei integracijai į įvairias darbo rinkas.

Svarbiausių sričių nustatymas: Analizuodami nuomones apie pagrindinius minkštuosius įgūdžius, tokius kaip bendravimas, profesinė etika, laiko valdymas, karjeros valdymas ir skaitmeninis raštingumas, projekto partneriai gali nustatyti sritis, į kurias reikėtų atkreipti dėmesį, kad būtų galima veiksmingai ugdyti šiuos įgūdžius įvairios kilmės asmenų integracijos į darbo rinką metu.

Žemiau galite matyti respondentus pagal amžiaus grupes. Daugiau nei 54,5 proc. respondentų priklausė dviem amžiaus grupėms, t. y. 30-39 metų - 28,65 proc. ir 40-49 metų -25,84 proc.

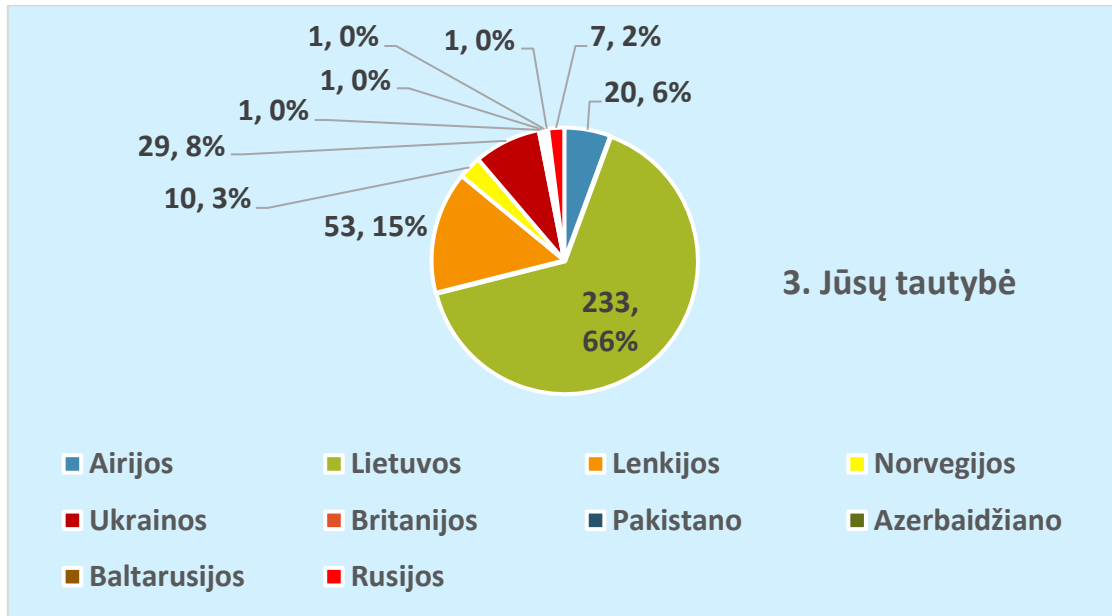

Respondentai pagal lytį: Vyrai - 87,24 %, moterys - 76 %

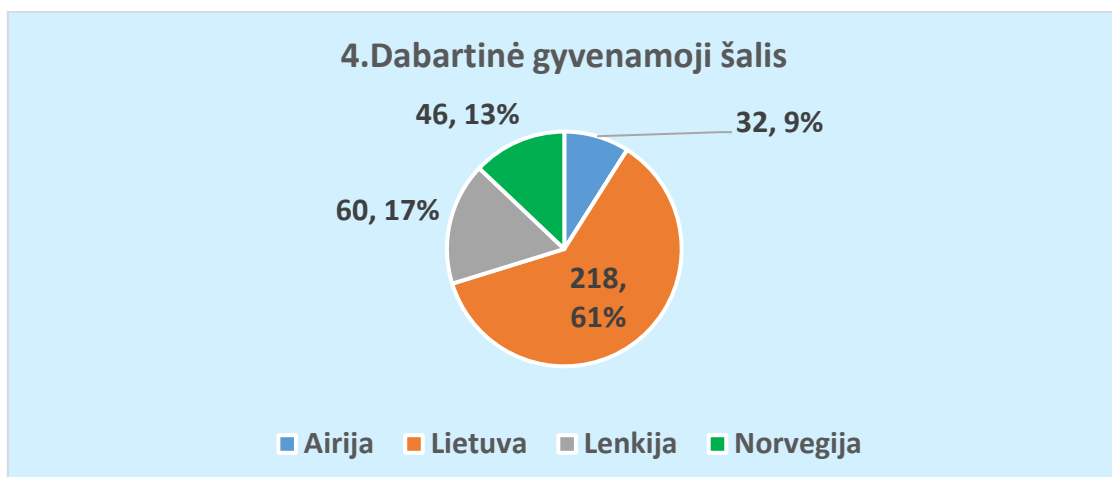
Respondentai pagal tautybę Čia dalyvavo 10 nacionalinių respondentų grupių.

- Didžiausią grupę sudaro lietuviai - 233, t. y. 66 proc;
- lenkai - 53, t. y. 15 %;
- norvegai - 10 resp. 3 %;
- airiai -20, t. y. 6 %;
- ukrainiečiai - 29, t. y. 8 %.

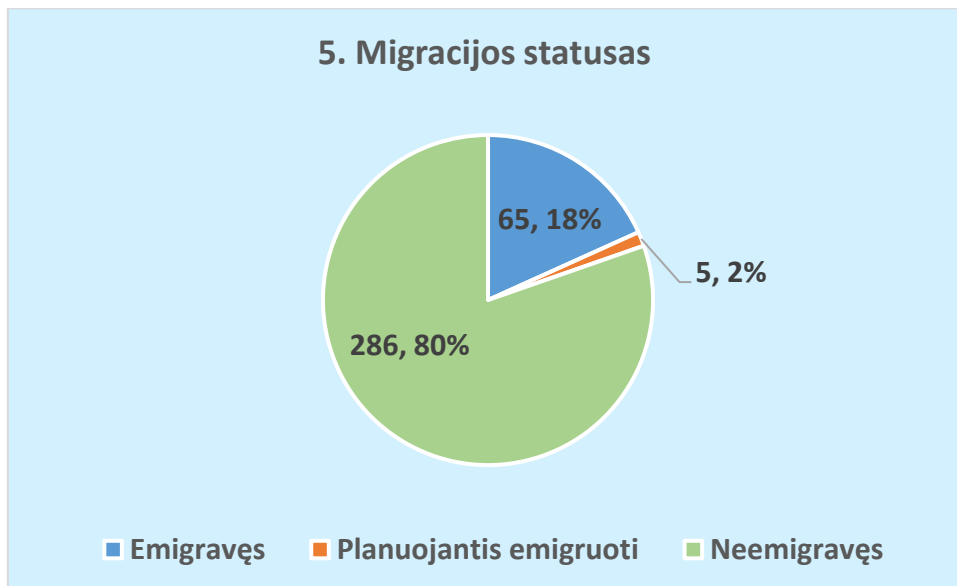
Šiuo metu Lietuvoje gyvenantys - 218 respondentų, t. y. 61 proc. visų apklaustųjų.

- Lenkijoje - 6 resp. t. y. -17 %;
- Norvegijoje - 46, t. y. - 13 %;
- Airijoje - 32 resp. t. y. - 9 %. Žiūrėkite toliau.

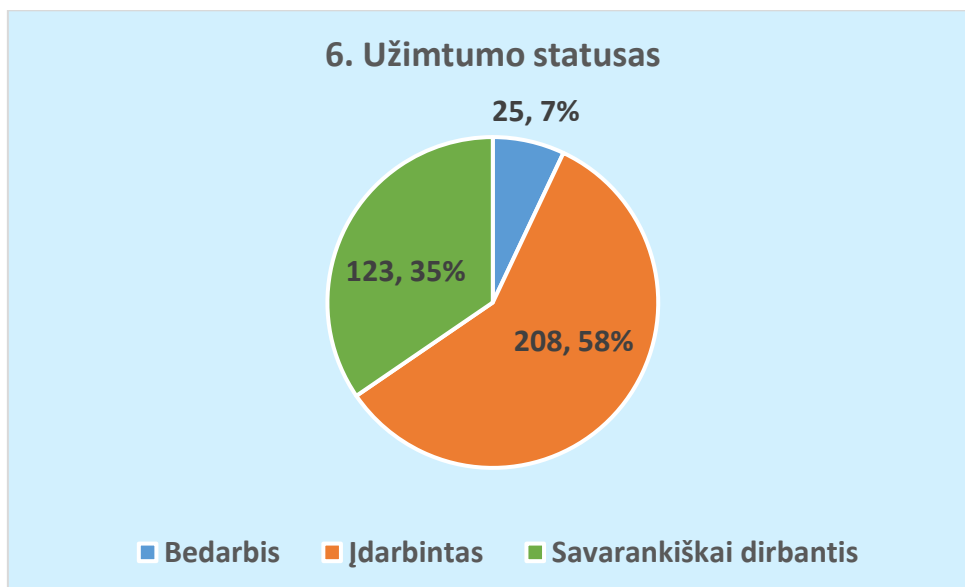

Pagal migracijos statusą čia dalyvavo 286, t. y. 80 % respondentų - neemigravę.

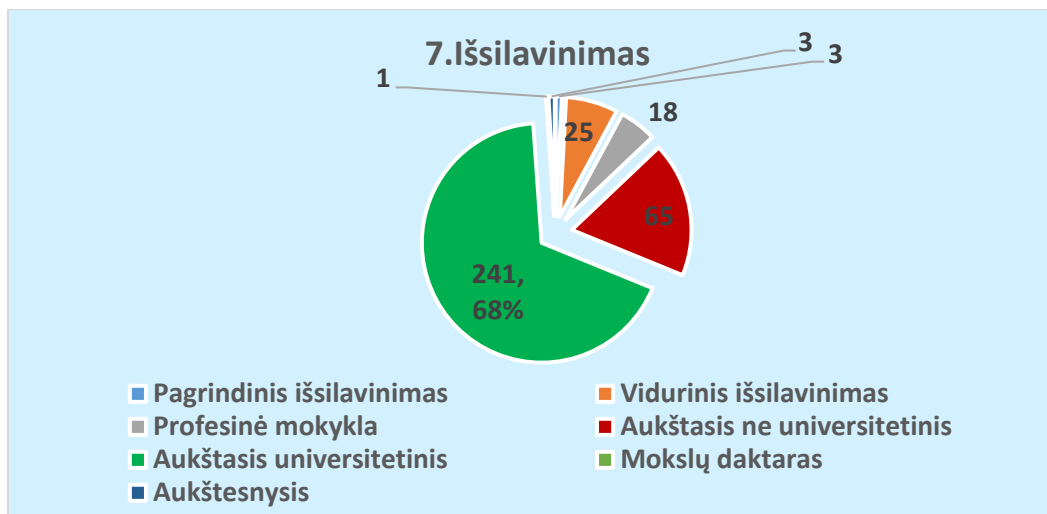
65 respondentai, t. y. 18 %, emigravę iš savo šalies ir tik 2 %, t. y. 5 respondentai, planuojantys migruoti. Žiūrėkite toliau.

Pagal užimtumo statusą - 208 respondentai, t. y. 58 proc., dirba, o 123 respondentai, t. y. 35 proc., turi verslą. Tik 25 respondentai, t. y. 7 %, - bedarbiai.

Pagal išsilavinimą - dauguma jų turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą - 241, t. y. 68 %, ir 65, t. y. 18 %, aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą. Iš viso 86 proc. pagal išsilavinimą turi gerą kompetenciją.

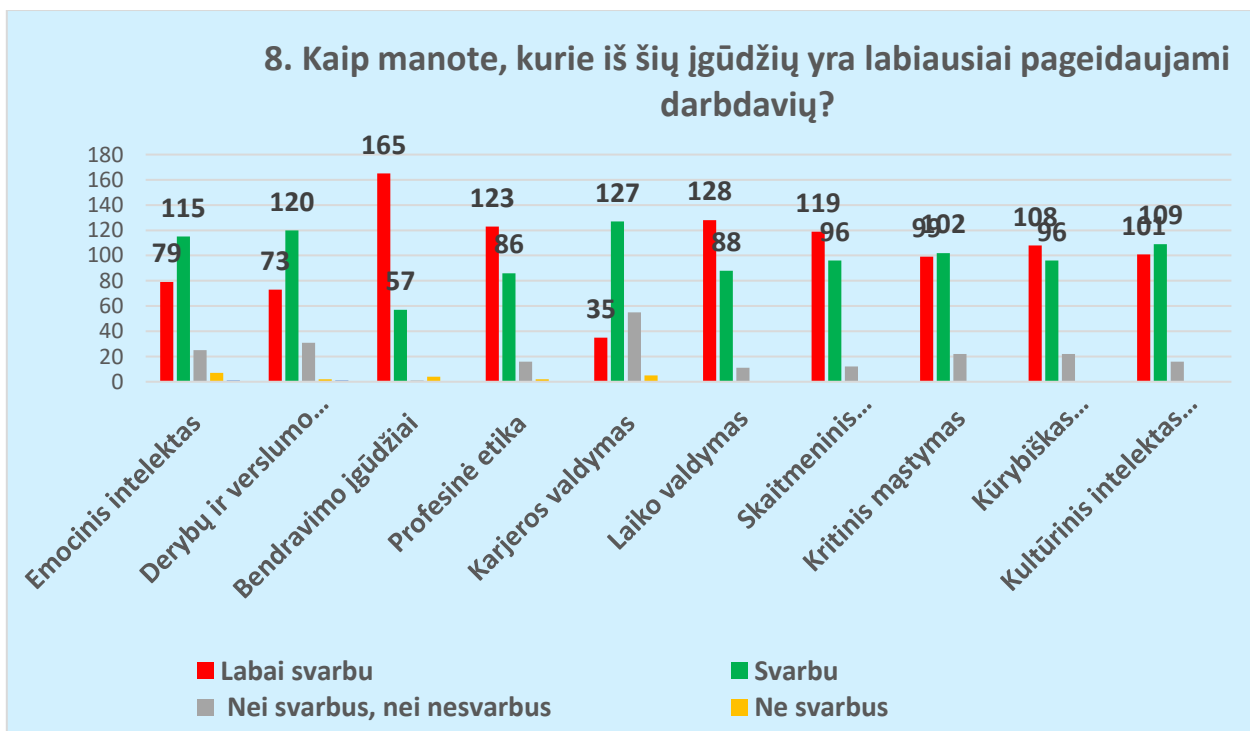

2. MANO POŽIŪRIS IR SUPRATIMAS APIE MINKŠTUOSIUS ĮGŪDŽIUS

1. Kaip manote, kurie iš toliau išvardytų įgūdžių yra labiausiai pageidaujami darbdavių?

Darbdaviai dažnai ieško kandidatų, turinčių įvairių įgūdžių, kurie būtų ne tik būdingi konkrečiam darbui, bet ir pritaikomi įvairiose pareigose ir pramonės šakose. Kai kurie iš darbdavių labiausiai pageidaujamų įgūdžių yra šie:

- **Bendravimo įgūdžiai** -165 respondentų atsakė, kad tai labai svarbu. Gebėjimas aiškiai ir veiksmingai perduoti informaciją žodžiu ir raštu yra labai vertinamas beveik kiekvienoje darbovietėje. Geri bendravimo įgūdžiai palengvina bendradarbiavimą, bendravimą su klientais ir komandos sutelktumą.

- **Laiko valdymas** -128 respondentai teigė, kad tai labai svarbu. Darbdaviai vertina asmenis, kurie moka efektyviai tvarkyti savo laiką, nustatyti užduočių prioritetus ir nuosekliai laikytis terminų. Geri organizaciniai įgūdžiai prisideda prie produktyvumo, efektyvumo ir bendros sėkmės darbe.

- **Profesinė etika** - 123 respondentai teigė, kad šis minkštasis įgūdis yra labai svarbus verslininkams, nes jis lemia jų reputaciją, patikimumą ir ilgalaikę sėkmę verslo pasaulyje.

Skaitmeninis raštingumas - 119 resp. sakė, kad tai labai svarbus įgūdis verslininkams šiuolaikinėje technologijų valdomoje verslo aplinkoje. Nuolatinis mokymasis ir prisitaikymas rinkoje reikalauja nuolatinio mokymosi ir prisitaikymo, kad išliktume aktualūs sparčiai besikeičiančioje skaitmeninėje aplinkoje. Verslininkai, investuojantys į nuolatinį skaitmeninių įgūdžių tobulinimą, mokymo programas ir profesinius sertifikatus, gali užtikrinti savo verslo ateitį ir pasinaudoti skaitmeninėje ekonomikoje atsirandančiomis galimybėmis.

Kūrybiški problemų sprendimo įgūdžiai - 108 resp. Darbdaviai vertina asmenis, gebančius identifikuoti iššūkius, kritiškai juos analizuoti ir kurti kūrybiškus sprendimus. Šie įgūdžiai rodo išradingumą, gebėjimą prisitaikyti ir strategiškai mąstyti.

Kultūrinis intelektas -101 resp. Kultūrinis intelektas, arba CQ, yra labai svarbus verslininkams įvairiose aplinkose. Štai kodėl: Pasaulinės galimybės; Pasitikėjimo kūrimas; Efektyvus bendravimas; Derybos ir konfliktų sprendimas; Kultūrinis jautrumas rinkodaroje; Prisitaikymas ir inovacijos; Pagarba įvairovei; Tarpkultūrinė lyderystė. Kultūrinis intelektas suteikia verslininkams galimybę klestėti globalizuotame pasaulyje, pasinaudoti galimybėmis ir kurti tvarų verslą įvairiose kultūrose.

Kritinis mąstymas - 99 resp. Kritinis mąstymas apima informacijos vertinimą, situacijų analizę ir pagrįstų sprendimų priėmimą remiantis įrodymais ir logika. Darbuotojai, turintys gerus kritinio mąstymo įgūdžius, gali įvertinti sudėtingas problemas, pasverti alternatyvas ir padaryti pagrįstas išvadas.

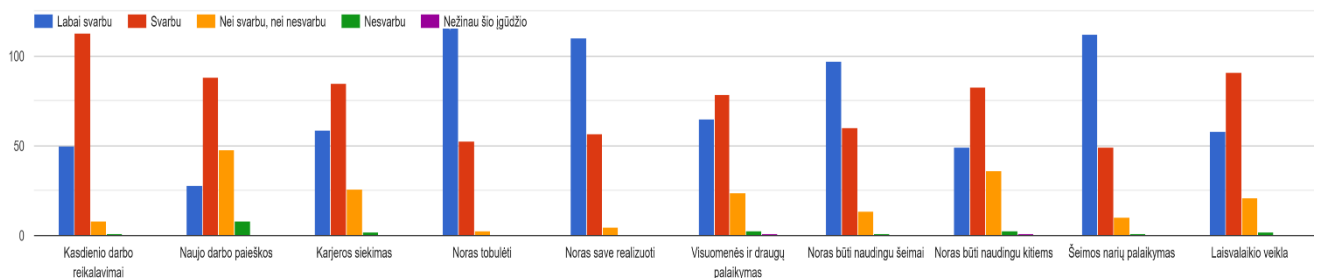
Emocinis intelektas - 79 resp. Emocinis intelektas apima savęs suvokimą, empatiją ir socialinius įgūdžius, kuriuos vis labiau vertina darbdaviai. Asmenys, pasižymintys aukštu emociniu intelektu, geba orientuotis tarpasmeniniuose santykiuose, valdyti konfliktus ir veiksmingai bendradarbiauti su kitais.

Todėl darbdaviai vertina kandidatus, kurie demonstruoja įsipareigojimą nuolat mokytis ir tobulėti profesinėje srityje. Noras įgyti naujų įgūdžių, toliau mokytis ir nuolat sekti pramonės tendencijas rodo, kad žmogus siekia asmeninio ir profesinio tobulėjimo.

Apskritai dėl minkštųjų įgūdžių (tokių kaip **bendravimas, problemų sprendimas ir gebėjimas prisitaikyti**) ir techninių įgūdžių derinio, papildyto tokiomis savybėmis kaip **lyderystė, emocinis intelektas ir augimo mąstysena**, kandidatai tampa labai pageidaujami įvairių sektorių darbdavių.

2. Minkštųjų įgūdžių ugdymą skatina įvairūs aplinkos veiksniai. Įvertinkite, kiek svarbūs Jums yra šie veiksniai, ugdant minkštuosius įgūdžius?

9. Minkštųjų įgūdžių ugdymą skatina įvairūs aplinkos veiksniai. Įvertinkite, kiek svarbūs jums yra šie veiksniai, ugdant minkštuosius įgūdžius? (Išrikiuokite pagal svarbą, pažymėdami langelius, atitinkančius jūsų atsakymą)

Minkštųjų įgūdžių ugdymo veiksmų vertinimo skalė:

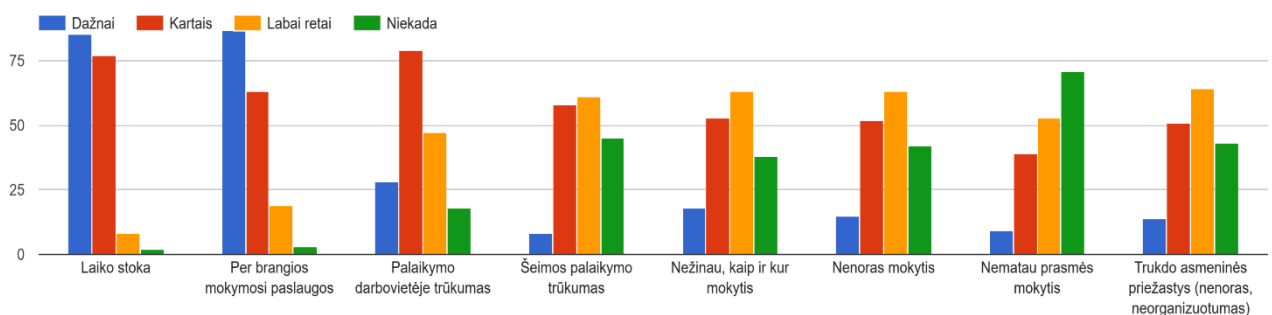
1. Noras realizuoti save;
2. Šeimos palaikymas;
3. Noras būti naudingam šeimai.

Darbo aplinka - turi būti kasdienio darbo poreikis. Mokymo ir tobulėjimo programos su grįžtamojo ryšiu ir instruktavimu. Čia taip pat svarbi asmeninė iniciatyva ir kultūrinė ekspozicija.

3. Kaip dažnai susiduriate su šiomis minkštųjų įgūdžių mokymo kliūtimis?

Įvertinimas, kaip dažnai susiduriama su minkštųjų įgūdžių mokymo kliūtimis:

10. Kaip dažnai susiduriate su šiomis minkštųjų įgūdžių mokymo kliūtimis? (Išrikiuokite pagal svarbą, pažymėdami langelius, atitinkančius jūsų atsakymą)

3. APIE MINKŠTUOSIUS ĮGŪDŽIUS

10.1. Kuriuos iš šių derybinių ir verslumo įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei įmanoma?

Respondentų /darbuotojų/ nuomone svarbiausią vietą užima:

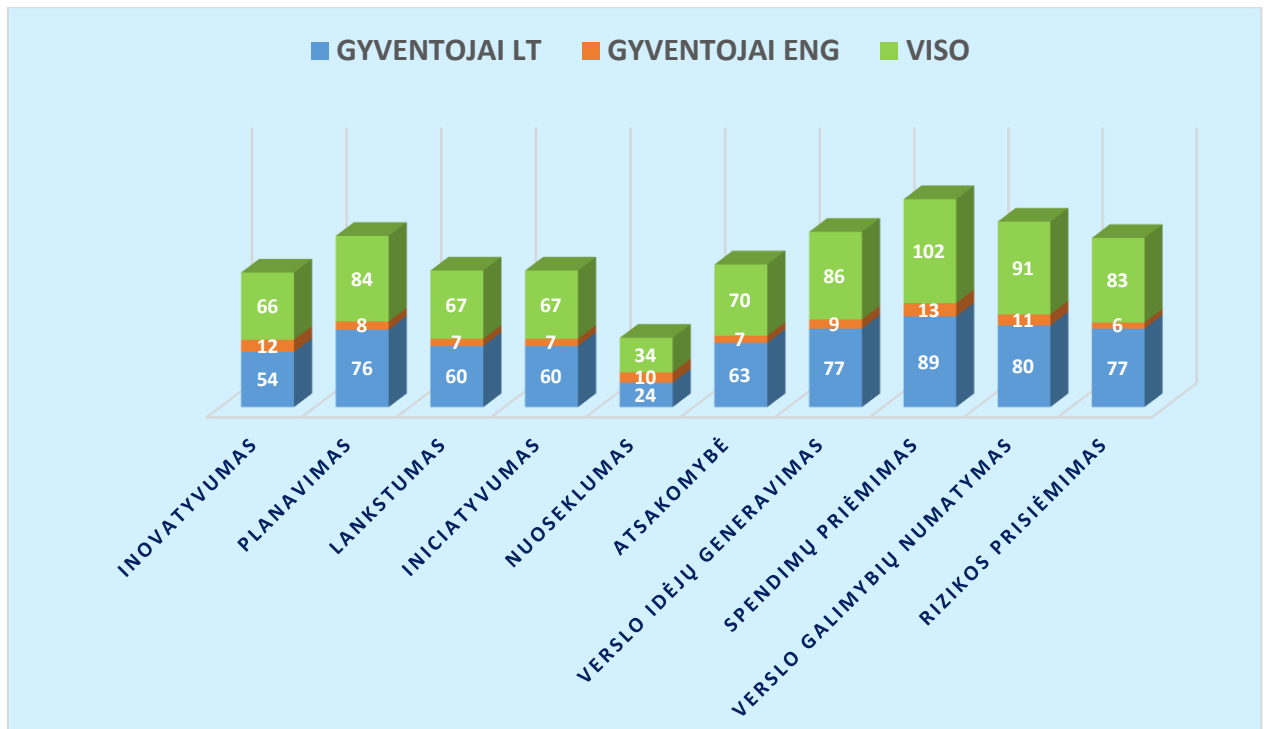
1. Sprendimų priėmimo įgūdžiai yra labai svarbūs tiek derybose, tiek verslumo srityje, nes dažniausiai naudojami šiose srityse:

- **Derybose** priimančiam sprendimui reikia įvertinti galimybes, pasverti kompromisus ir pasirinkti geriausią veikimo būdą, kad būtų pasiekta norimų rezultatų. Efektyvūs sprendimų priėmimo įgūdžiai leidžia derybininkams įvertinti alternatyvas, numatyti pasekmes ir priimti pagrįstus sprendimus, kurie maksimaliai padidina vertę visoms dalyvaujančioms šalims. Nesvarbu, ar tai būtų sprendimas dėl kainos, sąlygų, nuolaidų, ar strateginių žingsnių derybų proceso metu, stiprūs sprendimų priėmimo gebėjimai yra labai svarbūs siekiant palankių susitarimų.

- **Verslumo vystyme** sprendimų priėmimas yra verslumo pagrindas, nes verslininkai nuolat priima sprendimus, kurie daro įtaką jų įmonių veiklos kryptiai ir sėkmei. Nuo rinkos galimybių nustatymo ir verslo modelių pasirinkimo iki išteklių paskirstymo ir rizikos valdymo - verslininkai turi priimti sprendimus kiekviename savo veiklos etape. Efektyvūs sprendimų priėmimo įgūdžiai leidžia verslininkams įvertinti riziką, nustatyti užduočių prioritetus, išmintingai paskirstyti išteklius ir prireikus keisti kryptį, kad prisitaikytų prie besikeičiančių rinkos sąlygų ar nenumatytų iššūkių. Priimdami teisingus sprendimus, verslininkai gali diegti naujoves, augti ir būti tvarūs.

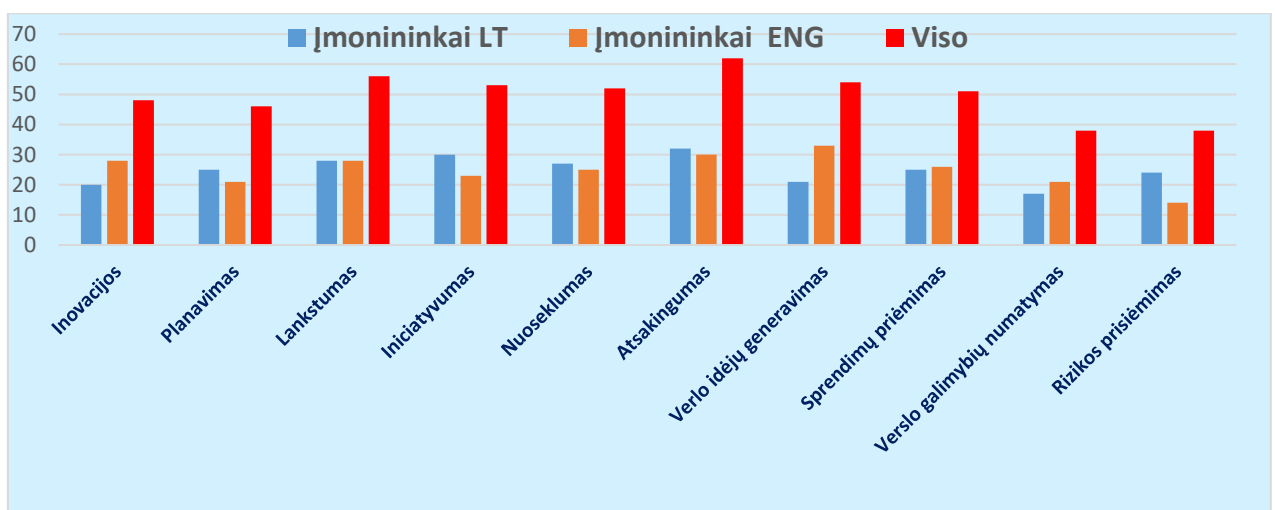
Tiek derybose, tiek verslumo srityje sprendimų priėmimo įgūdžių tobulinimas apima tokius veiksmus, kaip svarbios informacijos rinkimas, duomenų analizė, įvairių perspektyvų apsvaistymas, rizikos vertinimas ir ryžtingas veikimas. Nuolatinis sprendimų priėmimo gebėjimų ugdymas ir tobulinimas gali

padidinti veiksmingumą ir padėti sėkmingai orientuotis sudėtingose situacijose bei pasiekti norimų rezultatų. Žemiau žiūrėkite gyventojų nuomonę, kuriuos įgūdžius norėtų tobulinti:

1. Sprendimų priėmimas: 102 resp.
2. Verslo galimybių numatymas: 91 resp.
3. Verslo idėjų generavimas ir toliau kiti - Planavimas - 84 resp., Rizikos prisiėmimas -83 resp. o Atsakomybės įgūdžiai tik 6-oje vietoje – 70 resp.

Žemiau žiūrėkite įmoninkų nuomonę, kuriuos įgūdžius reikėtų tobulinti:

1. Atsakingumas yra esminis derybų ir verslumo požymis:

- Derybose atsakomybė reiškia atsakomybę už savo veiksmus, žodžius ir įsipareigojimus per visą derybų procesą. Atsakingi derybininkai laikosi etikos normų, laikosi susitarimų ir vykdo per derybas duotus pažadus. Jie atsako už savo sprendimus ir veiksmus, užtikrindami, kad veikia sąžiningai ir dorai. Prisiimdami atsakomybę už savo vaidmenį derybose, asmenys prisideda prie pasitikėjimo stiprinimo, teigiamų santykių puoselėjimo ir abipusiai naudingų rezultatų pasiekimo.

- Verslumo srityje atsakomybė apima įvairius aspektus, įskaitant atskaitomybę už verslo sprendimus, finansų valdymą, klientų pasitenkinimą ir etišką elgesį. Verslininkams tenka atsakomybė už savo įmonių sėkmę ar nesėkmę, todėl jie turi priimti sprendimus, atitinkančius jų viziją, vertybes ir tikslus. Jie prisiima atsakomybę už savo veiksmus, mokosi iš klaidų ir prisitaiko prie iššūkių, siekdami savo verslumo tikslų. Atsakingas verslumas apima verslo veiklos poveikio suinteresuotosioms šalims, bendruomenėms ir aplinkai apsvaistymą ir aktyvias priemones, kuriomis siekiama sumažinti neigiamas pasekmes ir padidinti teigiamus rezultatus.

Tiek derybose, tiek verslumo srityje atsakomybė apima įsipareigojimą laikytis etiško elgesio, profesionalumo ir sąžiningumo principų. **Atsakingi asmenys teikia pirmenybę sąžiningumui, skaidrumui ir teisingumui bendraudami su kitais ir stengiasi laikytis elgesio standartų, kurie prisideda prie pasitikėjimo, patikimumo ir tvarumo jų veikloje.** Prisiimdami atsakomybę, derybininkai ir verslininkai parodo, kad yra pasiryžę priimti etiškus sprendimus, vykdyti įsipareigojimus ir teigiamai prisidėti prie savo veiklos atitinkamose srityse.

2. **Lankstumas** arba **gebėjimas prisitaikyti** - labai svarbus sparčiai besikeičiančioje verslo aplinkoje. Darbuotojai, kurie gali greitai pritaikyti savo strategijas ir metodus reaguodami į naują informaciją ar rinkos pokyčius, yra labai vertingi. Lankstumas leidžia darbuotojams orientuotis neapibrėžtumuose ir prireikus keisti kryptį, užtikrinant, kad verslas išliktų atsparus ir reaguotų į besikeičiančias aplinkybes.

3. **Verslo idėjų generavimas.** Gebėjimas generuoti novatoriškas ir perspektyvias verslo idėjas yra pagrindinis verslininko įgūdis. Darbuotojai, gebantys kūrybiškai mąstyti ir siūlyti naujus produktus, paslaugas ar procesų patobulinimus, labai prisideda prie įmonės augimo ir konkurencinio pranašumo. Šis įgūdis apima ne tik idėjų siūlymą, bet ir jų įgyvendinamumo bei galimo poveikio vertinimą, kuris gali padėti sukurti naujus pajamų srautus ir rinkos galimybes.

Į klausimą Įmoninkams „**Kuriuos iš derybų ir verslumo įgūdžių labiausiai norėtumėte suteikti darbuotojams?**“ Atsakymai:

ATSAKOMYBĖS	62
LANKSTUMO	56
VERSLO IDĖJŲ GENERAVIMO	54

10.2. Kuriuos iš šių emocinio intelekto įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei tai įmanoma?

Toliau išvardyti emocinio intelekto įgūdžiai:

Savęs pažinimas: apima savo emocijų, stiprybių, silpnybių, vertybių ir motyvacijos atpažinimą ir supratimą. Tai leidžia tiksliai įvertinti savo jausmus ir reakcijas į įvairias situacijas, leidžia geriau save reguliuoti ir priimti sprendimus.

Savireguliacija: tai gebėjimas valdyti ir kontroliuoti savo emocijas, impulsus ir elgesį, ypač sudėtingose ar stresinėse situacijose. Tai reiškia, kad reikia išlikti ramiam esant spaudimui, atsispirti impulsams ir išlaikyti emocinį stabilumą, kad būtų galima priimti pagrįstus sprendimus.

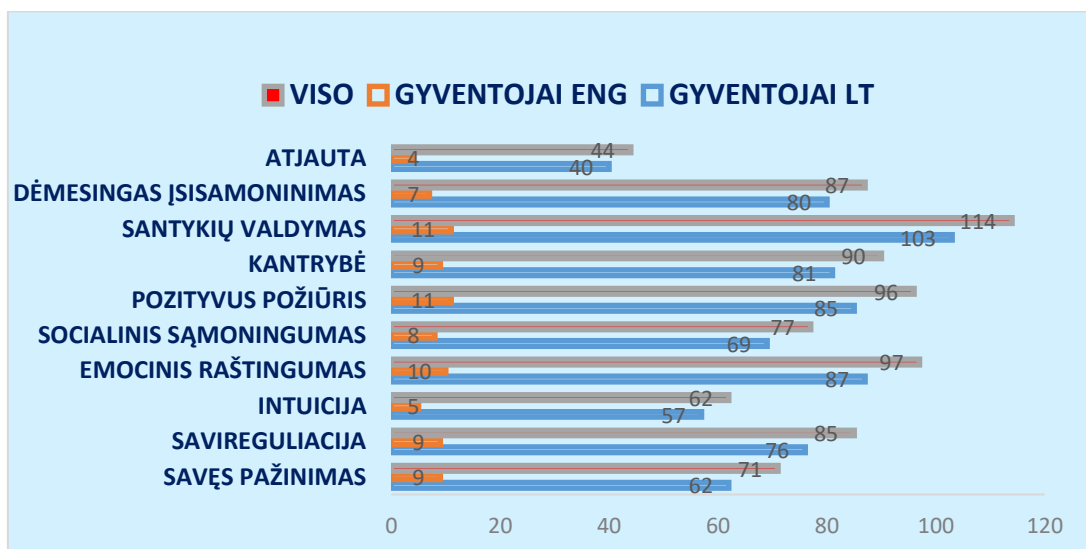
Empatija: tai gebėjimas suprasti ir dalytis kitų žmonių jausmais, požiūriais ir patirtimi. Empatijos ugdymas leidžia užmegzti gilesnį ryšį su žmonėmis, užmegzti kontaktą ir parodyti nuoširdų rūpestį bei supratimą apie jų emocijas ir poreikius.

Socialiniai įgūdžiai: apima veiksmingą socialinių sąveikų valdymą, santykių užmezgimą ir palaikymą, konstruktyvų ir pozityvų bendravimą su kitais žmonėmis. Gerindami socialinius įgūdžius galėsite sėkmingai bendradarbiauti, derėtis ir daryti įtaką kitiems, skatindami komandinį darbą ir bendradarbiavimą.

Motyvacija: tai ryžtas ir atkaklumas energingai ir entuziastingai siekti tikslų, net ir susidūrus su sunkumais ar nesėkmėmis. Motyvacijos ugdymas apima prasmingų tikslų išsikėlimą, susitelkimą, pozityvaus požiūrio ir atsparumo išlaikymą siekiant asmeninių ir profesinių siekių.

Kiekvienas iš šių emocinio intelekto įgūdžių yra labai svarbus asmeninei ir profesinei sėkmei, o tolesnis bet kurio iš jų tobulinimas gali padidinti jūsų veiksmingumą įvairiose gyvenimo srityse. Nustatydami, kuriam (-iems) įgūdžiui (-iams) norėtumėte teikti pirmenybę tobulėti, galite atsižvelgti į savo konkrečius tikslus, iššūkius ir tobulėjimo sritis.

Apibendrinant galima teigti, kad **emocinio intelekto įgūdžiai** yra sveikų, pilnaverčių ir ilgalaikių santykių pagrindas. Ugdydami savęs pažinimą, savireguliaciją, empatiją, socialinius įgūdžius ir motyvaciją, žmonės gali užmegzti gilius ryšius, pagrįstus supratimu, pasitikėjimu ir abipuse pagarba. *Žemiau Žr.: Respondentų /darbuotojų/ nuomonė:*

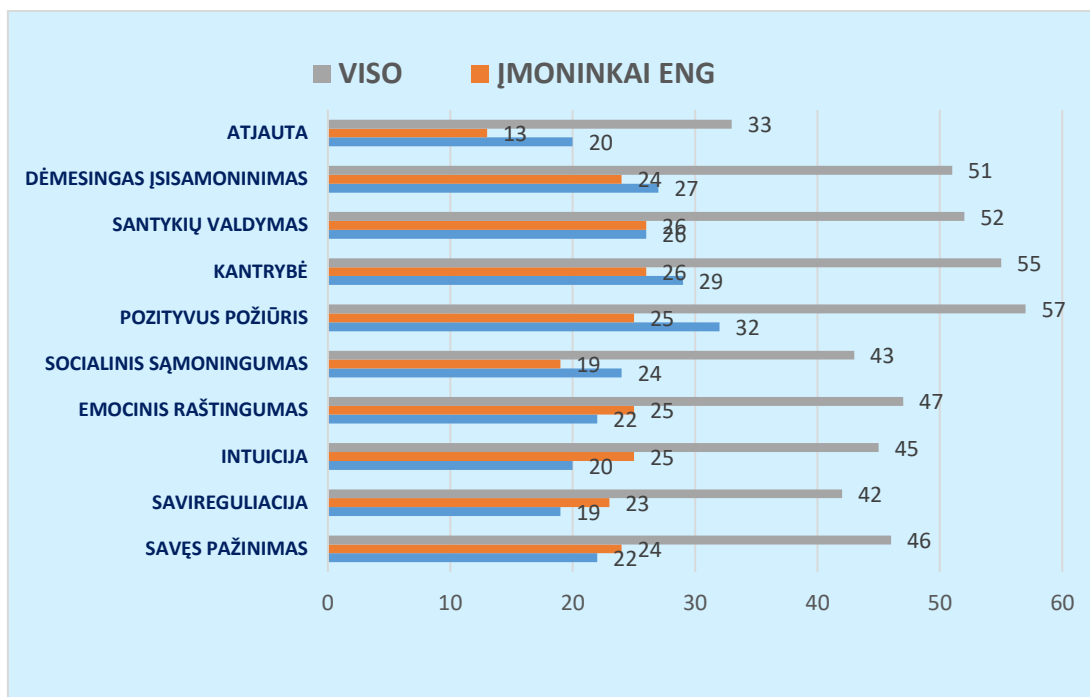

Emocinio intelekto įgūdžius norėtų tobulinti gyventojai /darbuotojai/:

1. Santykių valdymas - 114 resp.
2. Emocinis raštingumas - 97 resp.
3. Pozityvus požiūris - 96 resp.

Šiuos Emocinio intelekto įgūdžius norėtų tobulinti žmonininkai:

1. Pozityvus požiūris - 57 resp. *Iš trečios į pirmą vietą, lyginant su darbuotojų požiūriu.
2. Kantrybė - 55 resp.
3. Santykių valdymas - 52 resp. *Iš pirmos į trečią vietą, lyginant su darbuotojų požiūriu.

1. Pozityvus požiūris yra galingas santykių privalumas, kuris prisideda prie jų sėkmės ir ilgaamžiškumo keliais būdais:

2. Kantrybė yra labai svarbus verslumo įgūdis, nes ji lemia verslo sėkmę ir tvarumą. Ji svarbi strateginiam augimui. Sėkmingam verslui sukurti dažnai reikia laiko. Kantrybė leidžia verslininkams strategiškai planuoti, nusistatyti ilgalaikius tikslus ir nuosekliai jų siekti, nesitikint greitų rezultatų.

- Atsparumas nesėkmių akivaizdoje: Kantrybė padeda verslininkams išlikti susitelkusiems į savo ilgalaikę viziją, net kai iškyla trumpalaikių sunkumų ir nesėkmių.

- Tinklų kūrimas: Reikšmingiems verslo santykiams ir partnerystei užmegzti reikia laiko. Kantrybė yra labai svarbi norint užmegzti pasitikėjimą ir santykius su klientais, investuotojais ir partneriais.

- Santykiai su klientais: Ryšiai su klientais: lojalių klientų bazės puoselėjimui reikia nuolatinių pastangų ir laiko. Kantrybė padeda suprasti klientų poreikius, užtikrinti puikų aptarnavimą ir veiksmingai spręsti problemas.

Apibendrinant galima teigti, kad **kantrybė** yra vienas iš pagrindinių minkštųjų įgūdžių, kuriuo grindžiami daugelis verslumo aspektų. Ji leidžia verslininkams orientuotis verslo plėtros sunkumuose, užmegzti tvirtus santykius, priimti pagrįstus sprendimus ir pasiekti ilgalaikės sėkmės.

3. Santykių valdymas yra labai svarbus verslumo įgūdis, nes jis turi tiesioginės įtakos verslo sėkmei ir tvarumui. Veiksmingas santykių valdymas apima teigiamų santykių su įvairiomis suinteresuotosiomis šalimis, **įskaitant klientus, darbuotojus, investuotojus, tiekėjus ir partnerius, kūrimą ir palaikymą**. Santykių valdymas yra labai svarbus verslininkų sėkmei, nes padeda sukurti lojalių klientų bazę, išlaikyti talentingus darbuotojus, įgyti investuotojų pasitikėjimą, užtikrinti **patikimą partnerystę ir išlaikyti teigiamą prekės ženklo reputaciją**. Sutelkę dėmesį į veiksmingą bendravimą, empatiją, patikimumą, konfliktų sprendimą, tinklų kūrimą, personalizavimą ir nuolatinį tobulėjimą, verslininkai gali įvaldyti santykių valdymo meną ir nukreipti savo verslą į ilgalaikę sėkmę.

Apskritai teigiamas požiūris yra katalizatorius, skatinantis puoselėti meilę, laimę ir pasitenkinimą santykiais. Pasitelkusios optimizmą, dėkingumą, atsparumą, dėmesingumą, paramą ir veiksmingą bendravimą galime gauti

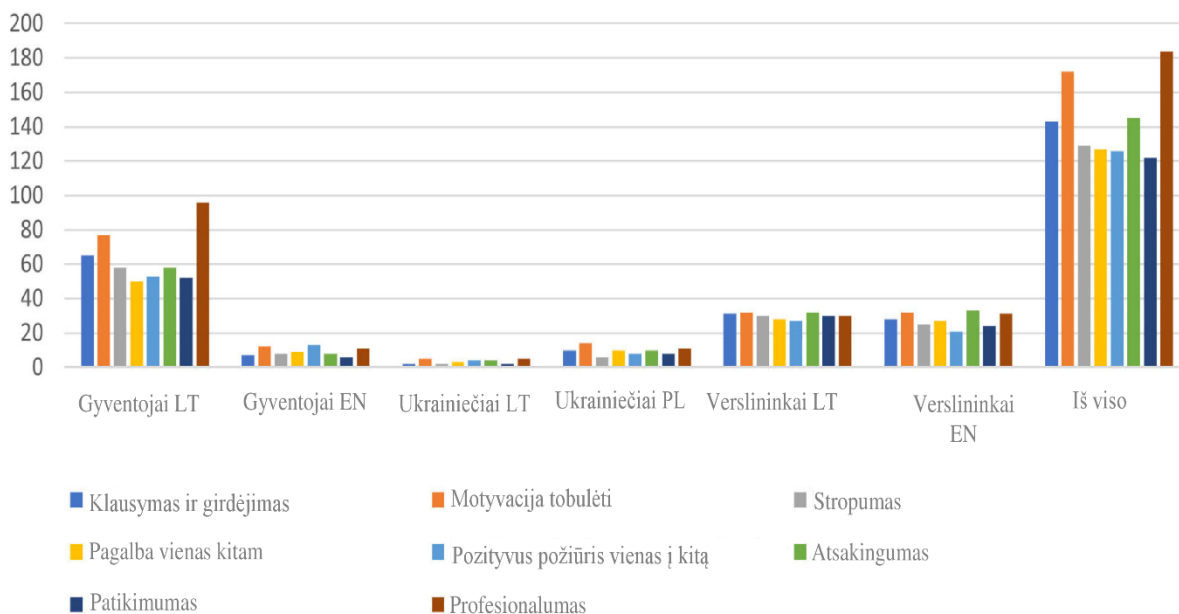
Į klausimą įmonininkams “Kuriuos iš emocinio intelekto įgūdžių labiausiai norėtumėte pastebėti pas darbuotojus?” Atsakymai:

POZITYVAUS POŽIŪRIO	57
KANTRYBĖS	55
SANTYKIŲ VALDYMO	52

10.3. Kuriuos iš šių profesinės etikos įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei įmanoma?

Profesinė etika. Profesinė etika įgijo svarbų vaidmenį verslo pasaulyje, nes įmonės vis daugiau dėmesio skiria etikai, įmonių socialinei atsakomybei ir skaidrumui. Profesinės etikos srityje darbo rinkoje apklausos duomenys pateikia vertybes ir kompetencijas, kurias skirtingos demografinės grupės laiko svarbiausiomis. Apklausoje gyventojams buvo pateikti klausimai apie tai, kokius profesinės etikos įgūdžius jie norėtų tobulinti, jei tai būtų įmanoma, o verslininkams - apie tai, kokių įgūdžių jie labiausiai norėtų, kad jų darbuotojai turėtų.

PROFESINĖ ETIKA

Kaip matyti iš pirmiau pateiktos diagramos, penki pageidaujami įgūdžiai visose apklaustose grupėse yra šie: profesionalumas (184 balsai), motyvacija tobulėti (172 balsai), savidisciplina (150 balsų), atsakomybė (145 balsai) ir klausymasis bei girdėjimas (143 balsai).

Profesionalumas yra labiausiai vertinamas įgūdis. Šią savybę labai vertina tiek Lietuvos, tiek kitų šalių partnerių verslininkai - 61 bendras balsas, o tai rodo, kad sparčiai besivystančiame ir konkurencingame verslo pasaulyje išlaikyti profesionalią laikyseną yra gyvybiškai svarbu. Profesionalumas dažnai vertinamas ne tik kaip patikimumo ir atsidavimo ženklas, bet ir kaip autoritetingo verslininko pagrindas. Tai taip pat ženklas, kad kiekvienas žmogus sugeba bendrauti su skirtingomis asmenybėmis ir spręsti konfliktines situacijas bei išsūkius ramiai ir išmintingai vertindamas situaciją.

Motyvacija tobulėti taip pat išsiskiria (iš viso 172 balsai), ypač tarp Lietuvos gyventojų, kurie skyrė 77 balsus, pabrėždami šio konkretaus įgūdžio svarbą. Tai galbūt galėtų reikšti, kad vis labiau suvokiamas dinamiškas darbo rinkos pobūdis ir nuolatinio savęs tobulinimo poreikis, norint išlikti konkurencingam savo pareigose.

Ukrainos gyventojai taipogi skyrė daug balsų motyvacijai tobulėti (19 balsų) bei profesionalumui (16 balsų), o tai rodo, kad abu įgūdžiai yra itin svarbūs, kas atspindi galimą atsparumą ir siekiamybę, būtiną tiems, kurie susiduria su persikėlimo ir integracijos į naują visuomenę iššūkiais.

Verslininkai išreiškė nuomonę, kad **motyvacija tobulėti** yra jiems antras pagal svarbą įgūdis (64 verslininkų balsai) po **atsakingumo** (65 verslininkų balsai), kas atspindintis labai svarbią poziciją, kad iš dabartinio darbuotojo tikimasi, jog jis sugebės valdyti sudėtingas situacijas, išlikti atsakingas, kai to reikia, ir sieks nuolat tobulėti, kad galėtų prisiimti dar daugiau atsakomybės ir vadovauti komandai.

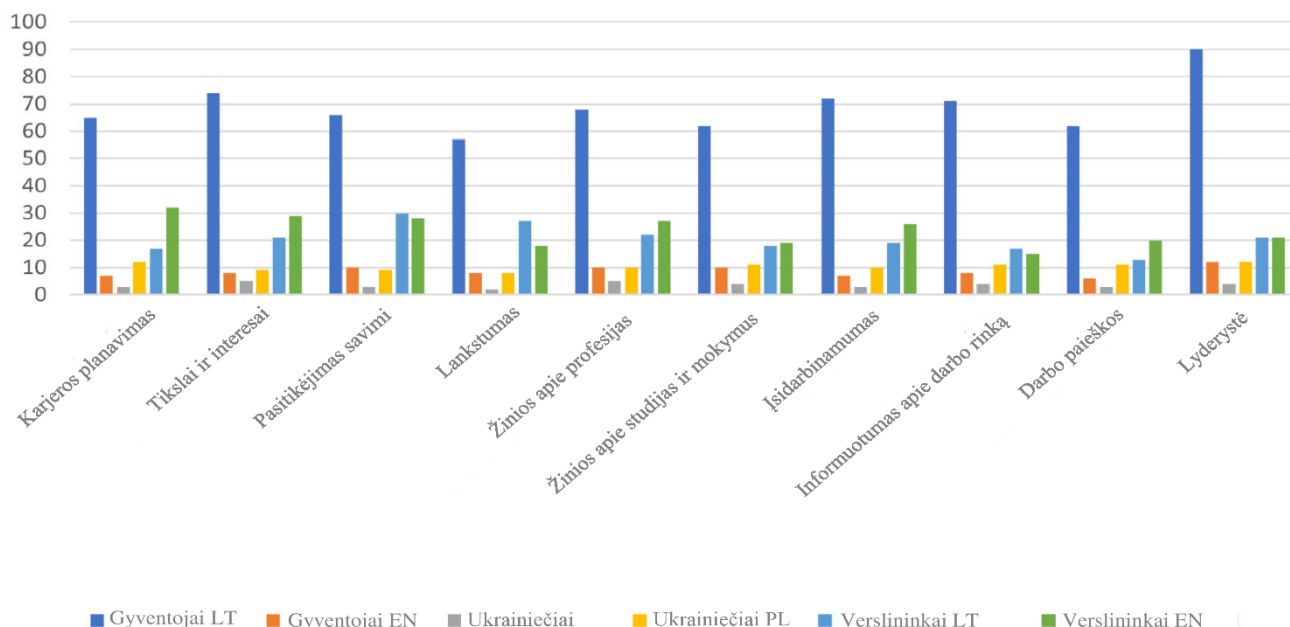
Bendri apklausos duomenys taip pat rodo, kad **savidisiplina ir atsakomybė** yra labai vertinamos, atitinkamai 150 ir 145 skirti balsai. Tai rodo, kad šie įgūdžiai yra asmeninės atsakomybės ir asmens gebėjimo prisitaikyti prie daugybės standartų bei neatsilikti nuo įsipareigojimų pagrindas, bei neįkainojamos savybės kaip ir **gebėjimas klausytis ir išgirsti**, surinkęs 143 balsus. Pastarojo gebėjimo išskyrimas pabrėžia gebėjimo būti aktyviu ir empatišku klausytoju, galinčiu apdoroti ir suprasti įvairią informaciją, koordinuoti veiklą, paskirstyti darbus ir pateikti aukštos kokybės produktą, svarbą.

Todėl skaitmeninėse internetinėse atviros prieigos mokymo programose turėtų būti ugdomos šios pagrindinės profesinės etikos nuostatos. Programos turėtų būti orientuotos į verslininkų, gyventojų, pabėgėlių ir migrantų poreikius ir sutelkti dėmesį į esminių minkštųjų įgūdžių suteikimą, kad būtų galima patekti į naujas darbo vietas ir augti senosiose. Tokios gerai suplanuotos programos galėtų būti naudingos ne tik žemos kvalifikacijos darbuotojams, migrantams ir pabėgėliams, bet ir specialistams bei verslininkams, kurie turi nuolat orientotis įvairiose darbo vietose ir palaikyti tarpkultūrinį dialogą. Tai skatintų etinius darbo principus, taip pat gebėjimą prisitaikyti, patikimumą, sąžiningumą, sąžiningumą, atskaitomybę ir nuolatinį asmeninį augimą.

10.4. Kuriuos iš šių karjeros valdymo įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei įmanoma?

Karjeros valdymas. Dinamiškas šiuolaikinės darbo rinkos pobūdis reikalauja, kad žmonės aktyviai valdytų savo karjerą, sutelkdami dėmesį į nuolatinį mokymąsi, gebėjimą prisitaikyti ir asmeninio prekės ženklo kūrimą.

KARJEROS VALDYMAS

Apklausoje buvo pateikti du klausimai: gyventojai turėjo galimybę apmąstyti, kokius karjeros valdymo įgūdžius jie siekia ugdyti, o verslininkai - apsvarstyti, kokie įgūdžiai, jų manymu, yra vertingiausi jų darbuotojams.

Gauti duomenys, užfiksuoti stulpelinėje diagramoje, atskleidžia vieningą sutarimą **dėl šešių karjeros valdymo įgūdžių svarbos: lyderystės, tikslų nustatymo (tikslai ir interesai), savarankiškumo, profesijų išmanymo, gebėjimo įsidarbinti ir karjeros planavimo.**

Gyventojai, įskaitant ukrainiečius, rodo didelį polinkį į **lyderystę ir visapusišką karjeros valdymą**, atsižvelgiant į visus išskirtus prioritetinius įgūdžius (lyderystė - 118 balsų, tikslai ir interesai - 96, darbo rinkos išmanymas - 94, profesijų išmanymas - 93, įsidarbinimo gebėjimai - 92), kas rodo, kad jie nori kryptingai ir įžvalgiai valdyti karjerą.

Lyderystės svarba išsiskiria ir Lietuvos gyventojai, skyrusių didžiausią balsų kiekį (iš viso 90) šiam įgūdžiui, paremtą pakankamai svaraus Lietuvos ir kitų šalių verslininkų balsų kiekiu (42), kas rodo, kad Lietuvos gyventojai vis labiau suvokia lyderystės svarbą ir nori imtis lyderio vaidmens bei profesiskai augti savo aplinkoje, o ne susikoncentruoti į tų pačių darbo pozicijų, kurias šiuo metu užima, išlaikymą.

Tikslai ir interesai atrodo taipogi itin svarbūs ir lietuviams, šiam įgūdžiui skyrusiems 74 balsus tarp gyventojų. Tam pritaria tiek Lietuvos, tiek kitų šalių verslininkai: jų 50 balsų suteikia antrąją pagal svarbą vietą šiam gebėjimui ir patvirtina jo svarbą darbo rinkoje. Iš viso 146 respondentų skirti balsai šiam bei tiek pat skirtų jų balsų, išreiškiančių nuomonę apie **savarankiškumą** rodo norą siekti laisvės, formuojant savo karjerą ir finansinės nepriklausomybės, taip pat siekti aukštesnių asmeninių siekių ir vertybių asmeninėje ir darbo aplinkoje.

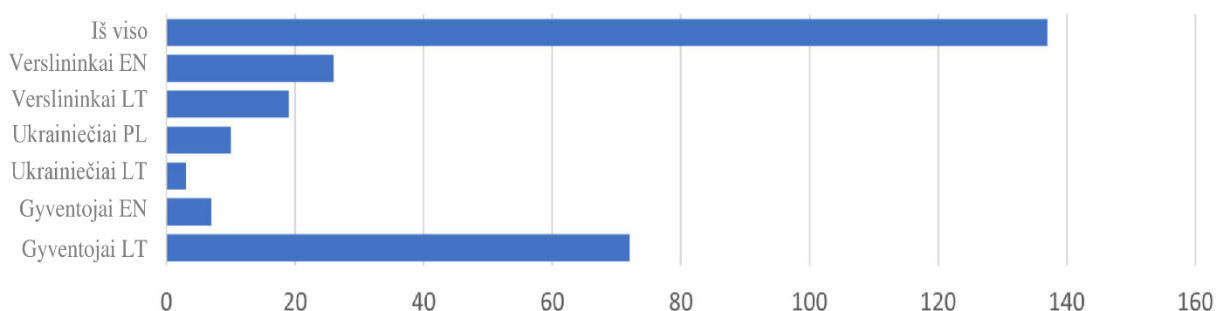
Atrodo, kad **karjeros planavimas** svarbus gyventojams (72 balsai) ir verslininkams (49 balsai), taip pat ukrainiečiams (15 balsų), kurių nuomonės pasiskirsčiusios vidutiniškai. Didžiausią dėmesį šiam įgūdžiui

išreiškė Lenkijoje gyvenantys ukrainiečiai (daugiausia - 12 - balsų), skyrę tokį pat kiekį balsų ir **lyderystei**. Didelę reikšmę karjeros planavimui (49 balsai) suteikė ir verslininkai, kurie, kaip spėjama, domisi asmenų strateginiu mąstymu ir noru augti.

Nors tai nėra svarbiausias gyventojų pageidaujamas įgūdis, tačiau tai yra labiausiai pageidaujama savybė, kurią kitų šalių verslininkai norėtų, kad jų darbuotojai turėtų, o tai aiškiai rodo, kad verslininkai siekia turėti motyvuotą darbo jėgą, kuri nuolat tobulėtų, dalyvautų įvairiuose mokymuose ir nuolat tobulintų savo kompetencijas ir žinias, kas yra būtina norint valdyti ateities verslą.

Didelį polinkį į **darbo rinkos išmanymą** išreiškė gyventojai (79 balsai) ir ukrainiečiai (15 balsų), o tai gali atspindėti siekį suprasti naują darbo jėgos aplinką ir gebėjimą geriau integruotis į rinką, kalbant apie pabėgėlius ir migrantus, taip pat siekį suprasti įvairias rinkos galimybes ir kilti karjeros laiptais.

Įsidarbinamumas

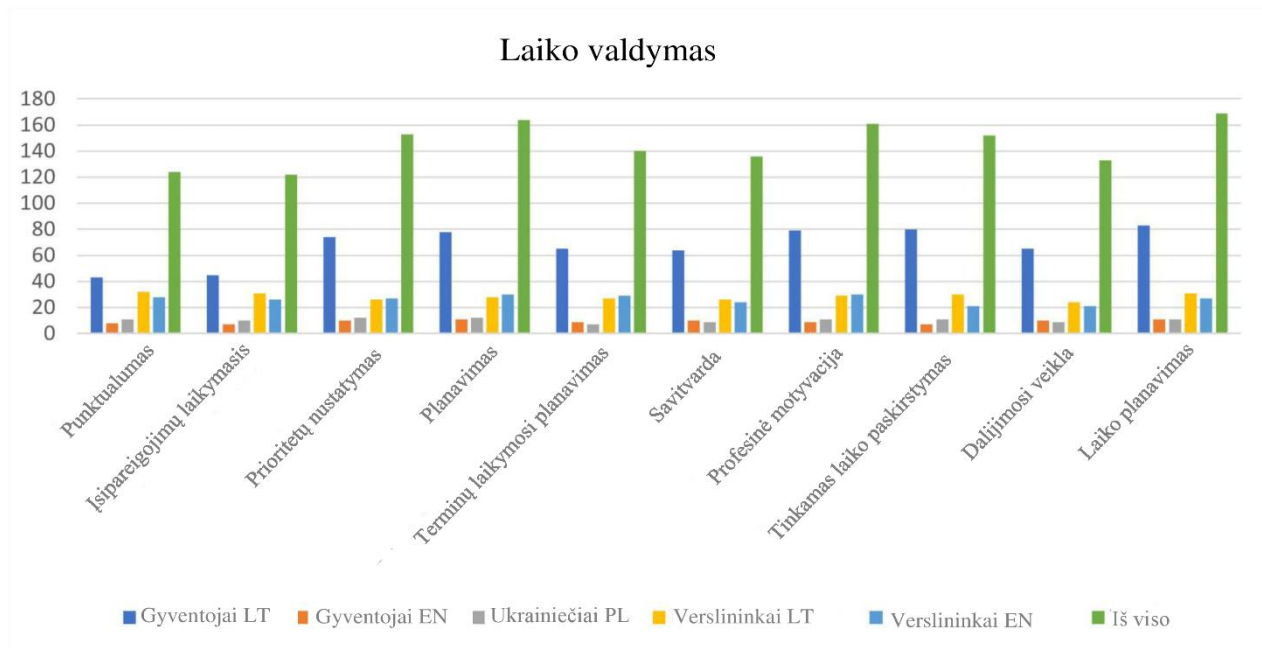
Ypatingą dėmesį gyventojai skiria **įsidarbinimo galimybėms** - lietuviai joms skyrė 72 balsus, o tai galbūt atspindi ekonominius nuogąstavimus, didesnę nedarbą tam tikrose vietovėse ir suvokimą, kad įsidarbinti yra sudėtinga.

Nors kiekvienas įgūdis turi neįkainojamą svarbą, vertinant jį atskirai, tokie įgūdžiai kaip darbo paieška (115 balsų), lankstumas (120 balsų), žinios apie mokymus ir mokymąsi (124 balsai), darbo rinkos išmanymas (126 balsai) yra mažiausiai pageidaujami įgūdžiai sudėjus visus balsus (gyventojų, ukrainiečių ir verslininkų), o tai rodo bendrą nuomonę, kad šie įgūdžiai nėra tokie svarbūs kaip **lyderystė, tikslai ir interesai bei savarankiškumas**, kurie yra labiausiai vertinamų savybių priešakyje.

Taigi karjeros valdymo programos turėtų būti pritaikytos šiems konkrečioms gebėjimams ugdyti, ypatingą dėmesį skiriant tikslų nustatymui, asmeninio tobulėjimo planavimui, lyderystės ugdymui ir gebėjimui prisitaikyti prie rinkos svyravimų. Tokiomis programomis būtų ugdomi įvairios kilmės asmenų, dirbančių įvairiose darbo aplinkose, karjeros valdymo gebėjimai.

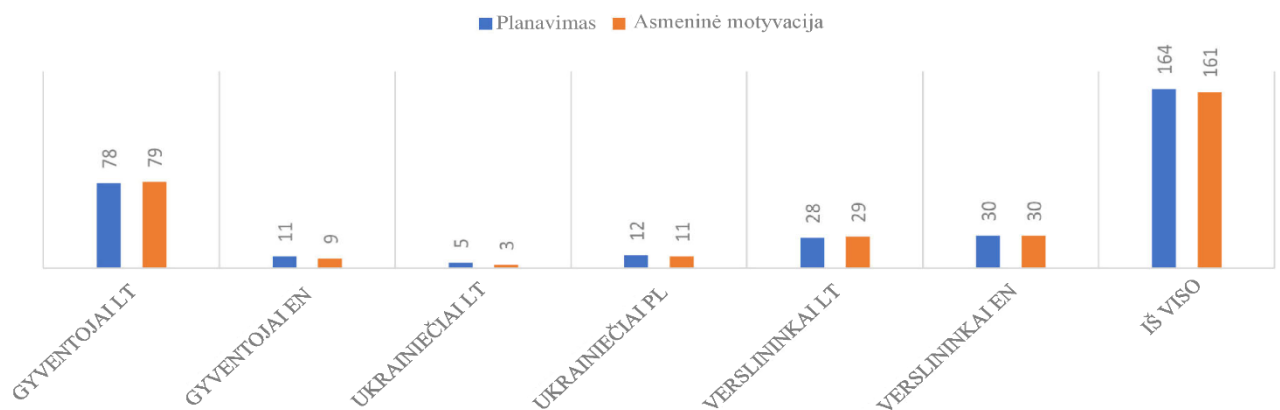
10.5. Kuriuos iš šių laiko valdymo įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei įmanoma?

Šiuolaikinėje dinamiškoje darbo aplinkoje, kai darbo krūvis vis didėja, norint padidinti produktyvumą ir užtikrinti harmoningą darbo ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą, labai svarbu įvaldyti **laiko valdymo įgūdžius**. Tai greičiausiai paaiškina, kodėl apklausti verslininkai, paklausti apie svarbiausius minkštuosius įgūdžius, kuriuos jie norėtų, kad jų darbuotojai turėtų, labai pabrėžė **punktualumo** (60 balsų), **planavimo** (58 balsai) ir laiko planavimo (58 balsai) vertę - tai rodo beveik vienodas balsų pasiskirstymas ir pabrėžia savalaikio darbų atlikimo, veiksmingo planavimo ir pareigų valdymo svarbą.

Taip pat visose grupėse vertinamas **laiko planavimas** (169 balsai) ir **planavimas** (164 balsai), o tai rodo, kad šie įgūdžiai yra visuotinai vertinami kaip būtini sėkmingam organizacijų darbui ir svarbūs asmeniniam tobulėjimui. Konkrečiai ukrainiečiams išryškėjusi **laiko planavimo** ir **planavimo** (kiekvienas surinkęs po 17 balsų) svarba vėlgi gali atspindėti norą prisitaikyti ir sėkmingai dirbti naujoje aplinkoje, kurioje efektyvus laiko panaudojimas yra labai svarbus.

PLANAVIMAS IR ASMENINĖ MOTYVACIJA

Asmeninės motyvacijos vaidmuo išryškėjo įspūdingame 161 atsakyme, o Lietuvos gyventojai prie šio skaičiaus prisidėjo 88 balsais. Verslininkai šį įgūdį taip pat nurodė kaip antrą pagal svarbą prioritetą - 59 balsai. Tai akivaizdžiai pabrėžia savimotyvacijos vertę - esminę verslumo sėkmės priežastį ir gyvybiškai svarbią savybę asmenims, išgyvenantiems pereinamuosius etapus, nesvarbu, ar tai būtų asimiliacija

naujoje kultūrinėje aplinkoje, ar įsitraukimas į darbo rinką, ar novatoriškų įmonių inicijavimas. Duomenys atspindi bendrą supratimą, kad vidinė motyvacija yra asmeninio augimo ir profesinių pasiekimų pagrindas.

Prioritetų nustatymas ir tinkamas laiko paskirstymas taip pat pelnė atitinkamai 153 ir 152 balsus. Atrodo, kad tai labai svarbu Lenkijos ukrainiečiams, kurie prioritetų nustatymą kartu su planavimu, įvardija kaip pagrindinius tobulėjimo įgūdžius, skirdami daugumą balsų (po 12), o tai galimai rodo, kad jie daug dėmesio skiria efektyvumui ir produktyvumui, ir yra asmenys, bandantys įsitvirtinti naujoje darbo rinkoje. Šią mintį patvirtina ir bendri ukrainiečių balsai, kurie rodo, kad svarbiausi įgūdžiai, kuriuos jie norėtų tobulinti, yra **laiko planavimo** (17 balsų), **planavimo** (17 balsų) ir **prioritetų nustatymo** (16 balsų), ypač kalbant apie gyvenančius didelėse šalyse, kur gebėjimas nusistatyti prioritetus ir tinkamai valdyti savo laiką yra labai svarbus darbo ir gyvenimo pusiausvyrai bei profesinei ir asmeninei sėkmei.

Atsižvelgiant į visų respondentų grupių nurodytus pagrindinius prioritetus, būtų labai svarbu pritaikyti **skaitmenines internetines atviros prieigos programas**, apimančias prioritetų nustatymo metodus, darbo krūvio valdymo priemones ir įžvalgas apie profesinio ir asmeninio gyvenimo derinimą. Labai svarbu parengti mokymo programą, į kurią būtų integruotos tikslų nustatymo sistemos, įkvepiantis bendravimas ir saviugdos principai.

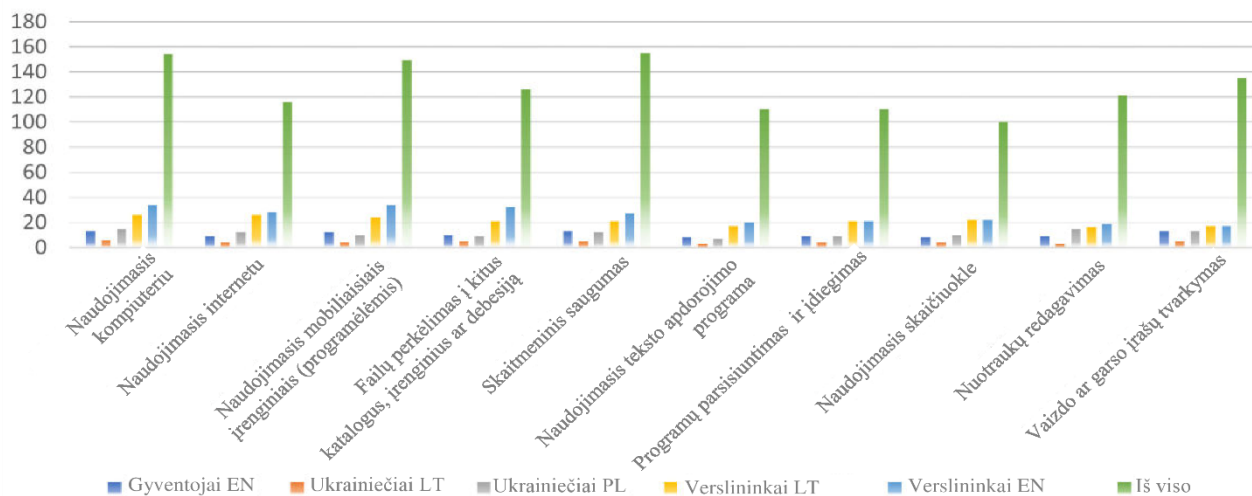
10.6. Kuriuos iš toliau išvardytų skaitmeninio raštingumo įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei įmanoma?

Dėl skaitmeninės revoliucijos skaitmeninis raštingumas tapo labai svarbiu įgūdžiu visose pramonės šakose, vis daugiau dėmesio skiriant kibernetiniam saugumui, duomenų valdymui ir skaitmeninėms komunikacijos priemonėms. Šiuolaikinėje skaitmeninių technologijų visuomenėje įvairių skaitmeninių kompetencijų išmanymas yra ne tik naudingas, bet ir būtinas. Atliktoje apklausoje gyventojams buvo pateiktas įžvalgus klausimas:

„Kuriuos iš šių skaitmeninio raštingumo įgūdžių labiausiai norėtumėte tobulinti, jei tai įmanoma?“ ir verslininkams:

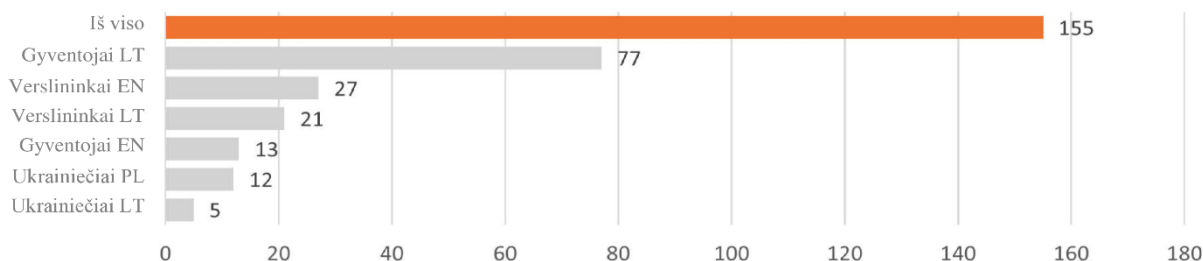
„Kuriuos iš šių skaitmeninio raštingumo įgūdžių labiausiai norėtumėte, kad įgytų jūsų darbuotojai?“ Atsakymai leidžia susidaryti ryškų vaizdą apie skaitmeninius gebėjimus, kurie įvairiose demografinėse grupėse laikomi gyvybiškai svarbiausiais.

SKAITMENINIS RAŠTINGUMAS

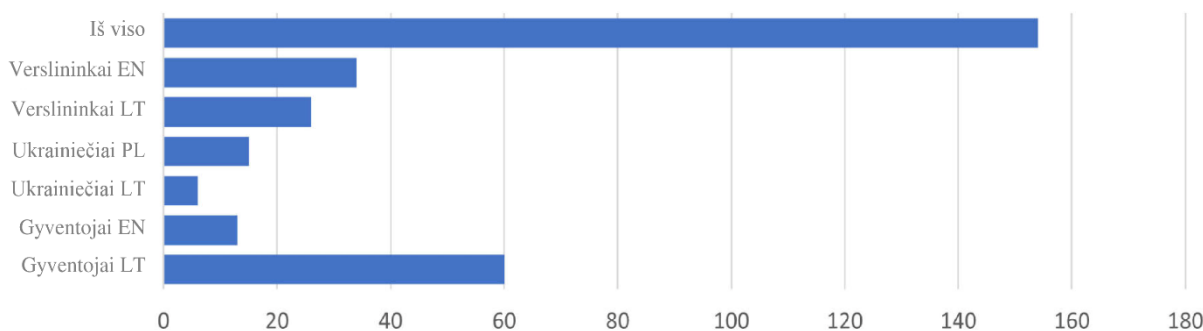
Skaitmeninis saugumas užima pačią svarbiausią vietą tarp pageidaujamų įgūdžių - už jį iš viso balsavo 155 respondentai, o tai rodo, kad norima įgyti daugiau žinių apie internetinius pavojus ir

Skaitmeninis saugumas

saugios skaitmeninės praktikos poreikį siekiant apsaugoti informaciją kibernetiniame pasaulyje. Šiam įgūdžiui pirmenybę teikia Lietuvos gyventojai, skirdami 77 balsus, o tai aiškiai rodo, kad jie labai nori apsaugoti duomenų vientisumą ir asmens privatumą bendraujant skaitmeninėje erdvėje.

Naudojimasis kompiuteriu

Kompiuterių naudojimas ir mobiliųjų įrenginių (APPS) naudojimas taip pat atrodo labai paklausūs: jiems skiriamas didelis - atitinkamai 154 ir 149 balsų - dėmesys. Didelę svarbą šiems įgūdžiams rodo ir verslininkai (atitinkamai 60 ir 68 balsai), kas leidžia manyti, kad itin svarbu prisitaikyti prie šiuolaikinio verslo skaitmeninio pobūdžio. Šie įgūdžiai yra pamatiniai ramsčiai šiuolaikinėje technologijų aplinkoje, būtini sklandžiai kasdinių profesinių užduočių ir asmeninės veiklos navigacijai ir yra būtini tiems, kurie siekia sėkmingai plėtoti savo būsimą karjerą.

Vaizdo ar garso failų tvarkymas surinko daug balsų (135), o tai rodo, kad vis labiau pripažįstamas daugialypės terpės vaidmuo bendraujant, skleidžiant informaciją ir kuriant turinį.

Nuotraukų redagavimas, nors ir ne pats svarbiausias, vis tiek surinko pagarbų 121 balsą, o tai rodo į vaizdą orientuotą kultūrą, kurioje manipuliavimas vaizdais ir jų tobulinimas vis dažniau tampa įprastais įgūdžiais asmeninėse ir profesinėse srityse.

Ukrainiečių respondentų akcentuojamas **naudojimasis kompiuteriu** (21 balsas) ir **nuotraukų redagavimas** (18 balsų) galimai atspindėti platesnį skaitmeninio raštingumo pagrindų poreikį, padedantį vykdyti įvairias veiklas - nuo bendravimo iki turinio kūrimo - įgūdžius, kurie yra būtini šiuolaikinėje darbo rinkoje.

Verslininkai tiek Lietuvoje, tiek kitose šalyse partnerėse parodė gan subalansuotą visų įgūdžių poreikį, kiek daugiau reikšmės skirdami **naudojimuisi kompiuteriu** ir **mobiliaisiais įrenginiais (programėlėmis)**, o tai rodo bazinio skaitmeninio raštingumo svarbą versle.

Duomenys rodo, kad būtina parengti mokymo programą, kurioje dėmesys būtų sutelktas ne tik į labiausiai išskirtinius įgūdžius, bet ir į platesnių **skaitmeninio raštingumo kompetencijų integravimą**. Taip būtų galima užtikrinti visapusišką skaitmeninių įgūdžių rinkinį, kuris įgalintų asmenis veiksmingai naršyti šiuolaikinės skaitmeninės ekosistemos tinkle. Taigi, nors daugiausia dėmesio gali būti skiriama skaitmeniniam saugumui, naudojimuisi kompiuteriu ir mobiliųjų įrenginių naudojimo įgūdžiams, platesnis požiūris į skaitmeninį raštingumą neabejotinai apimtų daugialypės terpės valdymo, turinio kūrimo ir debesijos paslaugų įgūdžių elementus, kad būtų parengta universali, prisitaikanti ir ateičiai pasirengusi darbo jėga. **Todėl skaitmeninio raštingumo mokymas turėtų apimti pagrindinius kompiuterinius įgūdžius, kibernetinio saugumo supratimą ir pažangių skaitmeninių priemonių naudojimo įgūdžius.**

10.7. Kuriuos iš toliau išvardytų kritinio mąstymo įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei tai įmanoma? (PL)

Kritinis mąstymas - tai gebėjimas rinkti ir analizuoti informaciją, o tada daryti išvadas. Tai svarbus įgūdis, kurį reikia turėti beveik kiekviename pramonės šakoje ir kuris taikomas daugelyje skirtingų profesijų. Kritinis mąstymas nėra susietas su konkrečia tema - veikiau tai gebėjimas analizuoti informaciją, duomenis ir statistiką, kad būtų rastas tinkamas sprendimas.

Vykdamas projekto veiklas buvo atlikta apklausa, kuria siekta išsiaiškinti suaugusiųjų (dirbančiųjų, bedarbių ir migrantų) poreikius, susijusius su minkštųjų įgūdžių ugdymu, ir tai, kaip sėkmingai jie integruojasi į darbo rinką.

Apklausa buvo vykdoma trimis variantais:

- klausimynas asmenims,
- apklausa verslininkams,
- apklausa pabėgėliams iš Ukrainos.

	Individualus	Įmonininkas	Pabėgėliai iš Ukrainos
Atsakymas 1	Analitinis Mąstymas	Analitinis Mąstymas	Lyderystė/ Prisitaikymas
Atsakymas 2	Lyderystė/ Inovacijos	Lankstumas	Atviras Protas
Atsakymas 3	Idėjų Generavimas	Idėjų Generavimas	Kūrybiškumas/ Inovacijos

Apklausoje buvo užduotas toks klausimas: Kokius kritinio mąstymo įgūdžius norėtumėte lavinti, jei tai įmanoma?

Analizuojant atsakymus matyti, kad darbdaviai labiausiai pageidauja **analitinio mąstymo**, panašiai galvoja ir asmenys.

Pabėgėliai iš Ukrainos pirmiausia norėtų ugdyti **lyderystės ir prisitaikymo įgūdžius**. Po to sekė tokie atsakymai kaip **novatoriškumas, lankstumas ir atviras protas**.

Tiek asmenims, tiek darbdaviams idėjų generavimas turėtų būti svarbus įgūdis.

10.8. Kuriuos iš toliau išvardytų kūrybiško problemų sprendimo įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei įmanoma?

Įvadas: L.A.B.A.S. CLG, ne pelno siekianti lietuvių diasporos Airijoje organizacija, 2023 m. dalyvavo „Erasmus+“ projekte „DEPS-Skills“ kaip partneriai. Įgyvendinant šią iniciatyvą, Airijoje buvo atliktas nepriklausomas balsavimas, kuriuo siekta išsiaiškinti darbdavių ir darbuotojų pageidavimus dėl kūrybiško problemų sprendimo įgūdžių ugdymo. Apklausos metu buvo siekiama nustatyti, kokių įgūdžių dalyviai labiausiai pageidauja.

Balsavimo rezultatai:

Dirbtinio intelekto (DI) naudojimas: 121 balsas. Ryškiausias balsavimo rezultatas - didžioji dalis balsavusiųjų pirmenybę teikė įgūdžių, susijusių su dirbtinio intelekto naudojimui. Surinkęs 121 balsą, jis tapo pagrindiniu dalyvių pasirinkimu. Tai rodo, kad vis labiau pripažįstama dirbtinio intelekto svarba sprendžiant problemas ir Airijos bendruomenė nori tobulinti šios srities įgūdžius.

Kritinis mąstymas: Antrasis pasirinkimas: 114 balsų. Kritinis mąstymas užėmė antrąją vietą tarp labiausiai pageidaujamų įgūdžių - 114 balsų. Tai rodo didelį susidomėjimą gebėjimo analizuoti, vertinti ir priimti pagrįstus sprendimus tobulinimu, o tai rodo, kad dalyviai supranta kritinio mąstymo svarbą problemų sprendimo scenarijuose.

Analitinis mąstymas: Trečias pasirinkimas: 102 balsai. Analitinis mąstymas užėmė trečiąją vietą, surinkęs 102 balsus. Šis rezultatas pabrėžia, kad dalyviai pripažįsta sudėtingų problemų skaidymo į lengvai valdomas sudedamąsias dalis svarbą, taip parodydami įsipareigojimą skatinti struktūruotą ir sistemingą požiūrį į problemų sprendimą.

Pasekmės ir rekomendacijos: Tai, kad didžioji dalis respondentų pirmenybę teikia dirbtinio intelekto naudojimui, rodo, kad į „DEPS-Skills“ programą reikia įtraukti su dirbtiniu intelektu susijusius mokymus ir seminarus.

Kritinis mąstymas ir analitinis mąstymas taip pat yra labai vertinami, o tai rodo, kad svarbu įtraukti modulius, kuriuose daugiausia dėmesio skiriama šiems pagrindiniams problemų sprendimo įgūdžiams.

Programos pritaikymas atsižvelgiant į konkrečius Airijos dalyvių pageidavimus greičiausiai lems didesnę įsitraukimą ir geresnius rezultatus.

Išvados: Balsavimo rezultatai atspindi didelį Airijos bendruomenės susidomėjimą kūrybiško problemų sprendimo įgūdžių ugdymu, ypač dirbtinio intelekto, kritinio mąstymo ir analitinio mąstymo srityse. Suprasdami šiuos pageidavimus, L.A.B.A.S. CLG ir „Erasmus+“ projekto partneriai galės parengti tikslingesnę ir veiksmingesnę programą, atitinkančią dalyvių Airijoje siekius.

* [Ukrainians granted temporary protection in December - Products Eurostat News - Eurostat \(europa.eu\)](#)

** [Ukrainian refugees by country 2023 | Statista](#)

Informacijos šaltiniai:

<https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/pana/annualnationalaccounts2022/gdpandgrowthrates/>

<https://www.statista.com/statistics/375232/unemployment-rate-in-ireland/>

<https://www.irishexaminer.com/news/arid41288857.html#:~:text=The%20median%20annual%20salary%20for,women%20it%20was%20%E2%82%AC277%2C613>

https://www.workplacerelations.ie/en/what_you_should_know/hours-andwages/national%20minimum%20wage/previous-rates-of-pay-under-the-national-minimum-wage.html

<https://www.irishtimes.com/ireland/social-affairs/2023/11/29/immigration-rose-significantly-in-2022-23-but-emigration-grewtoo/#:~:text=This%20represents%20a%2031%20per,increase%20from%20the%20year%20before.>

10.9. Kuriuos iš šių bendravimo įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei įmanoma?

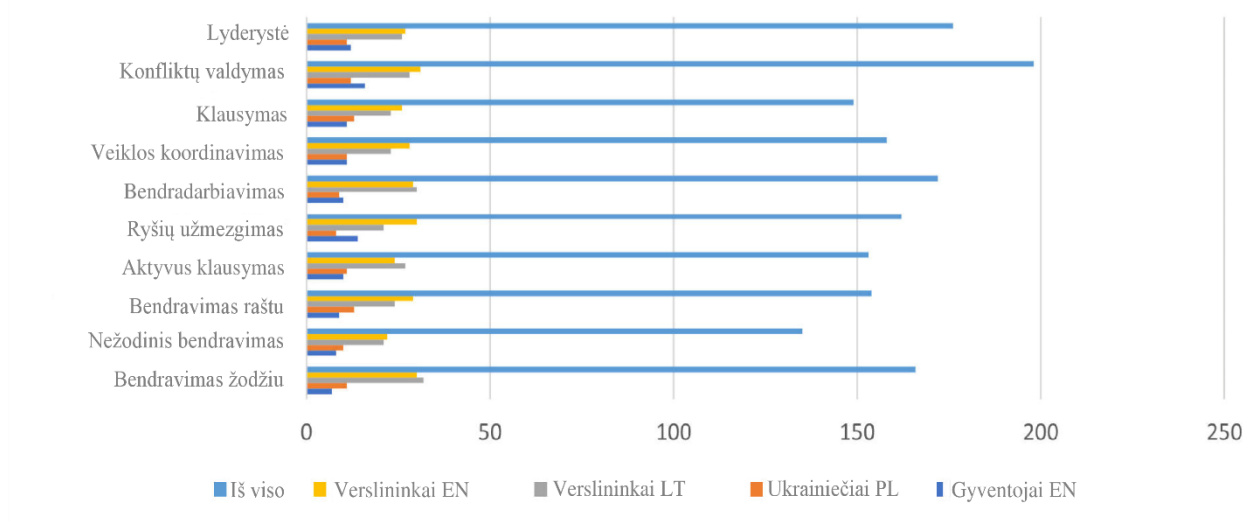
Bendravimo įgūdžiai. Šiuolaikiniame tarpusavyje susijusiame pasaulyje veiksmingas bendravimas yra itin svarbus pasaulinio verslo operacijoms, komandiniam bendradarbiavimui ir tarpkultūriniam bendravimui. Apklausos duomenys, surinkti atsakant į pateiktą klausimą gyventojams „Kurį iš toliau išvardytų bendravimo įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei tai įmanoma?“ ir „Kurį iš toliau išvardytų bendravimo įgūdžių labiausiai norėtumėte, kad turėtų jūsų darbuotojai?“ verslininkams, rodo, kad konfliktų valdymas yra labiausiai vertinamas įgūdis visose grupėse - iš viso 198 balsai. Šiam įgūdžiui ypač daug dėmesio skiria gyventojai (lietuvių ir anglų kalbos balsai kartu sudėjus) - 122 atsakymai, o tai rodo, kad įvairialypėje darbo jėgoje gebėjimas valdyti ir spręsti konfliktus yra labai svarbus.

Verslininkams tai taip pat vienas iš svarbiausių įgūdžių kaip ir **bendradarbiavimas** (59 balsai), sudėjus lietuvių ir anglų balsus (taip pat 59 balsai), o tai rodo jo svarbą verslininkų veikloje, greičiausiai dėl to, kad itin svarbu gebėti vesti sudėtingas derybas ir išlaikyti komandos darną.

Ukrainiečiams **konfliktų valdymo įgūdžiai** yra tokie pat svarbūs kaip ir klausymo bei bendravimo raštu įgūdžiai, kurie surinko po 17 balsų, greičiausiai dėl iššūkių prisitaikant prie naujos kalbinės ir kultūrinės aplinkos ir dabartinės geopolitinės įtampos, kuri daro įtaką Ukrainai.

Šių specifinių įgūdžių vienodumas pabrėžia įvairius iššūkius, su kuriais susiduria pabėgėliai, kalbant apie kalbos mokymąsi, kultūrinę adaptaciją ir derybas dėl vietos užsienio darbo rinkose, taip pat pabrėžia esminį bendravimo kompetencijų vaidmenį kalbant apie socialinę ir ekonominę pabėgėlių integraciją į darbo rinkas ir įvairią kultūrinę aplinką.

BENDRAVIMO ĮGŪDŽIAI

Iš pateiktos diagramos matyti, kad kitas labiausiai vertinamas įgūdis - vadovavimas (176 balsai), po jo seka bendradarbiavimas ir žodinis bendravimas (atitinkamai 172 ir 166 balsai), o tai rodo, kad svarbu gerai dirbti su kitais ir užmegzti profesinius santykius. Verta paminėti, kad nors žodinis bendravimas nėra svarbiausias įgūdis apskritai, jį labiausiai vertina verslininkai, kurie visose apklausoje dalyvavusiose šalyse nurodė, kad žodinis bendravimas yra svarbiausias įgūdis (iš viso 62 balsai), o tai rodo, kad jis labai svarbus verslo derybose ir bendraujant su klientais, taip pat tai, kad reikia gebėti vadovauti komandoms ir aiškiai bei veiksmingai bendrauti.

Nors neverbalinis bendravimas yra mažiausiai vertinamas įgūdis (135 balsai), jis turėtų būti įtrauktas į mokymo programas, nes taip pat yra labai svarbus ugdant visas bendravimo formas, kurios yra neatsiejama integralaus komandinio darbo darbo darbo darbo dalis.

Apklausos metu gautos įžvalgos pabrėžia, kad daugiakultūroje darbo vietose reikia ugdyti **darnius santykius ir gebėjimą prisitaikyti**. Gebėjimas aiškiai ir tiksliai bendrauti išryškėja kaip esminis gebėjimas. Be to, duomenys rodo, kad įmonės vertina bendradarbiavimą ir siekia įdarbinti asmenis, galinčius dirbti į komandą orientuotoje aplinkoje, nes bendros pastangos lemia augimą ir plėtrą.

Todėl būtina ugdyti labiausiai pageidaujamus darbuotojų įgūdžius, kaip nurodyta apklausos duomenyse: **konfliktų valdymas (198 balsai)**, **lyderystė (176 balsai)**, **bendradarbiavimas (172 balsai)**, **verbalinis bendravimas (166 balsai)** ir **ryšių užmezgimas (162 balsai)**.

Atsižvelgiant į įvairius veiksnus, pavyzdžiui, **darbo jėgos įvairovę, kultūrinį identitetą ir integracijos į darbo rinką iššūkius**, apklausos duomenys rodo, kad reikia kurti mokymo programas, kuriose **daugiausia dėmesio būtų skiriama tarpkultūriniam ir empatiškam bendravimui**. Šie minkštieji įgūdžiai padėtų įvairioms grupėms, pavyzdžiui, žemos kvalifikacijos darbuotojams, gyventojams, migrantams ir pabėgėliams, geriau integruotis į naują darbo aplinką ir būtų ypač vertingi verslininkams, veikiantiems tarpkultūrinėje aplinkoje.

10.10. Kuriuos iš šių kultūrinio intelekto ir komandinio darbo įgūdžių norėtumėte tobulinti, jei įmanoma?

Pripažįstame visų išvardytų kultūrinio intelekto ir komandinio darbo įgūdžių svarbą. Tačiau, remiantis balsavimo rezultatais, akivaizdu, kad **Bendradarbiavimas komandoje** yra tas įgūdis, kurį mūsų bendruomenė (Norvegijoje) labiausiai trokšta tobulinti - už jį balsavo 107 nariai. Tai rodo didelį norą **puoselėti bendradarbiavimo aplinką ir veiksmingą komandinį darbą**.

Be to, didelio palaikymo sulaukė ir **Atsakomybė komandoje** - 97 balsai, o po jo seka **komandinių tikslų** laikymasis - 96 balsai. Tai pabrėžia bendruomenės įsipareigojimą efektyviai atlikti savo funkcijas komandoje ir laikytis kolektyvinių tikslų.

Be to, kalbant apie **kultūrinę inteligenciją**, kalbos mokėjimas tapo svarbiausiu prioritetu - 89 balsai. **Kalbos mokėjimas** pripažįstamas kaip labai svarbus aspektas siekiant suprasti įvairias kultūras ir veiksmingai su jomis bendrauti. Ji yra pagrindas kitiems kultūrinės inteligencijos įgūdžiams ugdyti, padeda sklandžiau bendrauti ir užmegzti tvirtesnius santykius tarp skirtingų kultūrų.

Atsižvelgdami į šiuos rezultatus, **pirmenybę teiksime BENDRADARBIAVIMO KOMANDOJE** įgūdžių ugdymui, kartu pabrėždami **ATSAKOMYBĘ KOMANDOJE, KOMANDOS TIKSLŲ LAIKYMAŠI IR KALBOS ŽINIŲ** įgijimą, kad sustiprintume savo kultūrinės inteligencijos gebėjimus.

V. IŠVADOS. REKOMENDACIJOS. Prof. Genutė Gedvilienė

Išvados

Atlikus empirinį tyrimą ir ištyrus respondentų minkštuosius įgūdžius, apklausos rezultatai atskleidė, kad respondentams labai reikšmingi *derybų vystymo ir verslumo įgūdžiai*. Derybų vystyme, siekiant priimti sprendimus, būtina gebėti įvertinti galimybes ir pasirinkti geriausią veikimo būdą, kad būtų pasiekta norimų rezultatų. Efektyvūs sprendimų priėmimo įgūdžiai leidžia derybininkams įvertinti alternatyvas, numatyti pasekmes ir priimti pagrįstus sprendimus, kurie maksimaliai padidina vertę visoms dalyvaujančioms šalims.

Verslumo gebėjimas gali pasitarnauti tinkamo modelio pasirinkimui, inovacijų taikymui ir diegimui. Todėl tiek derybose, tiek verslumo vystyme svarbus atsakingumas, lankstumas ir verslo idėjų generavimas. Šis įgūdis apima ne tik idėjų siūlymą, bet ir jų įgyvendinamumo bei galimo poveikio vertinimą, kuris gali padėti sukurti naujus pajamų srautus ir rinkos galimybes.

Detalizuojant emocinio intelekto įgūdžių svarbą, respondentai norėtų tobulinti savęs pažinimo, savireguliacijos, empatijos ir motyvacijos gebėjimus. Tai gali padėti lavinant socialinius įgūdžius, t.y. bendraujant ir bendradarbiaujant darbuotojams tarpusavyje. Pastebėta, kad emocinio intelekto įgūdžiai yra svarbus asmeninei ir profesinei sėkmei. Kitaip tariant emocinio intelekto įgūdžiai yra pamatas pozityvių santykių tarp dirbančiųjų vystymui.

Apžvelgus profesinės etikos įgūdžių rezultatus paaiškėjo, kad respondentai norėtų tobulinti profesinės etikos, profesionalumo ir motyvacijos tobulėti. Tiriamieji mano, kad tam svarbi savidisciplina ir atsakingumas. Pastebėta, kad galėtų būti parengtos profesinės etikos nuostatos ir pateiktos sukurtose internetinėse prieigose. Tokios programos galėtų būti naudingos ne tik žemos kvalifikacijos darbuotojams, migrantams ir pabėgėliams, bet ir specialistams bei verslininkams. Tai stiprintų etinius darbo principus.

Aptarus respondentų karjeros valdymo įgūdžius, nustatyta, kad norėtų tobulėti savo karjeros valdymo, lyderystės, tikslų nusistatymo, savarankiškumo, profesijų išmanymo, gebėjimo įsidarbinti ir karjeros planavimo srityse. Respondentų manymu, kad kiekvienas šio įgūdžio gebėjimas yra svarbūs ir aktualūs dirbantiems ir ieškantiems darbo. Todėl karjeros valdymo programos turėtų būti parengtos ir pritaikytos šiems konkrečioms gebėjimams ugdyti. Tai pasitarnautų plačios aprėpties visos darbo rinkai.

Pastebėta, kad laiko valdymo įgūdžiams respondentams taip pat labai reikšmingi. Apklaustieji verslininkai akcentavo darbuotojų punktualumą, gebėjimą planuoti laiką ir tinkamai jį paskirstyti. Nustatyta, kad visų grupių respondentai mano, kad būtų labai svarbu pritaikyti skaitmenines internetines atviros prieigos programas, į kurias būtų integruotos tikslų nustatymo sistemos, įkvepiantis bendravimas ir saviugdos principai.

Respondentams aktualūs skaitmeninio raštingumo įgūdžiai. Dėl skaitmeninės revoliucijos skaitmeninis raštingumas tapo labai svarbiu įgūdžiu visose pramonės šakose, vis daugiau dėmesio skiriant kibernetiniam saugumui, duomenų valdymui ir skaitmeninėms komunikacijos priemonėms. Anot respondentų šiuolaikinėje skaitmeninių technologijų visuomenėje įvairių skaitmeninių kompetencijų išmanymas yra ne tik naudingas, bet ir būtinas. Kaip svarbiais įvardinti skaitmeninis saugumas, kompiuterių ir mobiliųjų įrengimų naudojimas, vaizdo ar garso failų tvarkymas, nuotraukų redagavimas, naudojimasis kompiuteriu. Siekiant ugdyti skaitmeninio raštingumo kompetenciją skaitmeninis raštingumas turėtų apimti pagrindinius kompiuterinius įgūdžius, kibernetinio saugumo supratimą ir pažangių skaitmeninių priemonių naudojimo gebėjimus.

Apžvelgus kritinio mąstymo įgūdžių reikmę, paaiškėjo, kad darbdaviams prioritetiškai svarbus analitinio mąstymo gebėjimas. Tačiau emigrantams ukrainiečiams ypač aktualus lyderystės, novatoriškumo, lankstumo ir atviro mąstymo gebėjimai.

Kūrybiško problemų sprendimo įgūdžiai aktualūs visiems respondentams. Ypač pabrėžtinas kritinis ir analitinis mąstymas. Didžioji dalis respondentų pirmenybę teikia dirbtinio intelekto naudojimui, rodo, kad į „DEPS-Skills“ programą reikia įtraukti su dirbtiniu intelektu susijusius mokymus ir seminarus.

Analizuojant bendravimo įgūdžių svarbą, iš respondentų paaiškėjo, kad šiuolaikiniame pasaulyje veiksmingas bendravimas yra itin svarbus verslui, komandiniam bendradarbiavimui ir tarpkultūriniam bendravimui. Apklausos metu gautos įžvalgos pabrėžia, kad daugiakultūris darbo vietose reikia ugdyti darnius santykius. Todėl būtina ugdyti labiausiai pageidaujamus darbuotojų gebėjimus, tokius kaip konfliktų valdymas, lyderystė, bendradarbiavimas, verbalinis bendravimas ir partnerystės vystymas. Atsižvelgiant į įvairius veiksnius, pavyzdžiui, darbo jėgos įvairovę, kultūrinį identitetą ir integracijos į darbo rinką iššūkius, apklausos duomenys rodo, kad reikia kurti mokymo programas, kuriose daugiausia dėmesio būtų skiriama tarpkultūriniam ir empatiškam bendravimui. Šie minkštieji įgūdžiai padėtų įvairioms grupėms, pavyzdžiui, žemos kvalifikacijos darbuotojams, gyventojams, migrantams ir pabėgėliams, geriau integruotis į naują darbo aplinką ir būtų ypač vertingi verslininkams, veikiantiems tarpkultūrinėje aplinkoje.

Rekomendacijos

Pasaulinei ekonomikai toliau vystantis, minkštųjų įgūdžių poreikis darbo rinkoje tampa vis svarbesnis. Tiek Europos Komisijos įgūdžių pakte, tiek Pasaulio ekonomikos forumo tyrimuose pabrėžiama didėjanti ne tik techninių gebėjimų (IT raštingumo, skaitmenizacijos), bet ir tokių minkštųjų įgūdžių, kaip derybų vystymo, verslumo įgūdžių taikymo, kritinio mąstymo, problemų sprendimo ir komandinio bendravimo svarba ateities darbo vietose (Poláková et al., 2023) (Dogara et al., 2020) (Taylor, 2019) (Ramlall, 2014).

Perėjimas nuo pramoninės prie informacinės ekonomikos lėmė tai, kad daugiau dėmesio skiriama tarpasmeniniams įgūdžiams ir gebėjimui prisitaikyti darbo rinkoje (Ramlall, 2014). Dabar darbdaviai ieško asmenų, kurie galėtų susigaudyti sudėtingoje šiuolaikinėje darbo aplinkoje, kuriai būdinga sparti technologinė pažanga ir sumažėjęs tiesioginis bendravimas, ypač po COVID-19 pandemijos (Poláková ir kt., 2023). Minkštieji įgūdžiai, pavyzdžiui, gebėjimas vystyti derybas, dirbti komandoje bendradarbiaujant, kūrybiškai mąstyti ir lanksčiai reaguoti į besikeičiančias aplinkybes, vis dažniau laikomi žmogiškaisiais ištekliais, kurie suteikia organizacijoms konkurencinį pranašumą (Taylor, 2019) (Dogara et al., 2020).

Be to, darbo rinkoje šie minkštieji įgūdžiai pripažįstami ir vertinami dėl jų gebėjimo suteikti lankstumo ir gebėjimo prisitaikyti, todėl darbuotojai gali sėkmingai dirbti besikeičiančioje 5-osios pramonės srityje (Poláková ir kt., 2023).

Darbo pasaulyje, didėjanti minkštųjų įgūdžių paklausa, jau neapsiriboja tik konkrečiomis pramonės šakomis. Kitaip tariant, ši tendencija pastebima įvairiuose profesiniuose sektoriuose, įskaitant visą darbo rinką, kur sėkmei pasiekti nebeužtenka vien siaurų profesinių/techninių žinių (Ramlall, 2014). Siekdamos spręsti šią problemą, tiek švietimo paslaugas teikiančios įstaigos, tiek darbdaviai, turi teikti pirmenybę dirbantiesiems ir/ar besimokantiesiems, taip pat ir migrantams, ugdyti minkštuosius įgūdžius. Suteikdamos asmenims būtinus tarpasmeninius, emocinius ir problemų sprendimo įgūdžius, organizacijos ir įmonės gali geriau prisitaikyti prie ateities darbo rinkos iššūkių ir išlaikyti konkurencinį pranašumą tarptautiniame lygmenyje (Dogara et al., 2020).

Pasaulio ekonomikos forumo parengtoje 2023 m. darbo vietų ateityje ataskaitoje pateikiama keletas svarbiausių pagrindimų, įskaitant:

Automatizacijos ir dirbtinio intelekto (DI) augimas: Automatizavimas ir dirbtinis intelektas išstumia daugelio profesijų darbuotojus, tačiau taip pat sukuria naujų galimybių.

Automatizavimas išstums darbuotojus, tačiau taip pat sukurs naujų galimybių. Įmonės tikisi, kad iki 2027 m. 42 proc. darbo vietų bus automatizuotos, palyginti su 34 proc. 2020 m. Tačiau taip pat bus sukurta naujų ir atsirasiančių profesijų - iki 2027 m. tikimasi sukurti 97 mln. naujų darbo vietų.

Didėjanti užsakomųjų darbų ekonomika: Sparčiai auga „gig“ ekonomika, o tai daro didelę įtaką darbo pobūdžiui.

Didėja minkštųjų įgūdžių atotrūkis. Darbdaviai teigia, kad jiems bus sunku rasti reikiamų įgūdžių turinčių darbuotojų, ir tikėtina, kad taip bus ir toliau, nes darbo rinka sparčiai keičiasi. Svarbiausi minkštieji įgūdžiai, kurių

darbdaviai ieško, yra darbuotojų karjeros valdymas, verslumas, kritinis mąstymas, kūrybiškas problemų sprendimas ir profesinės etikos supratimas.

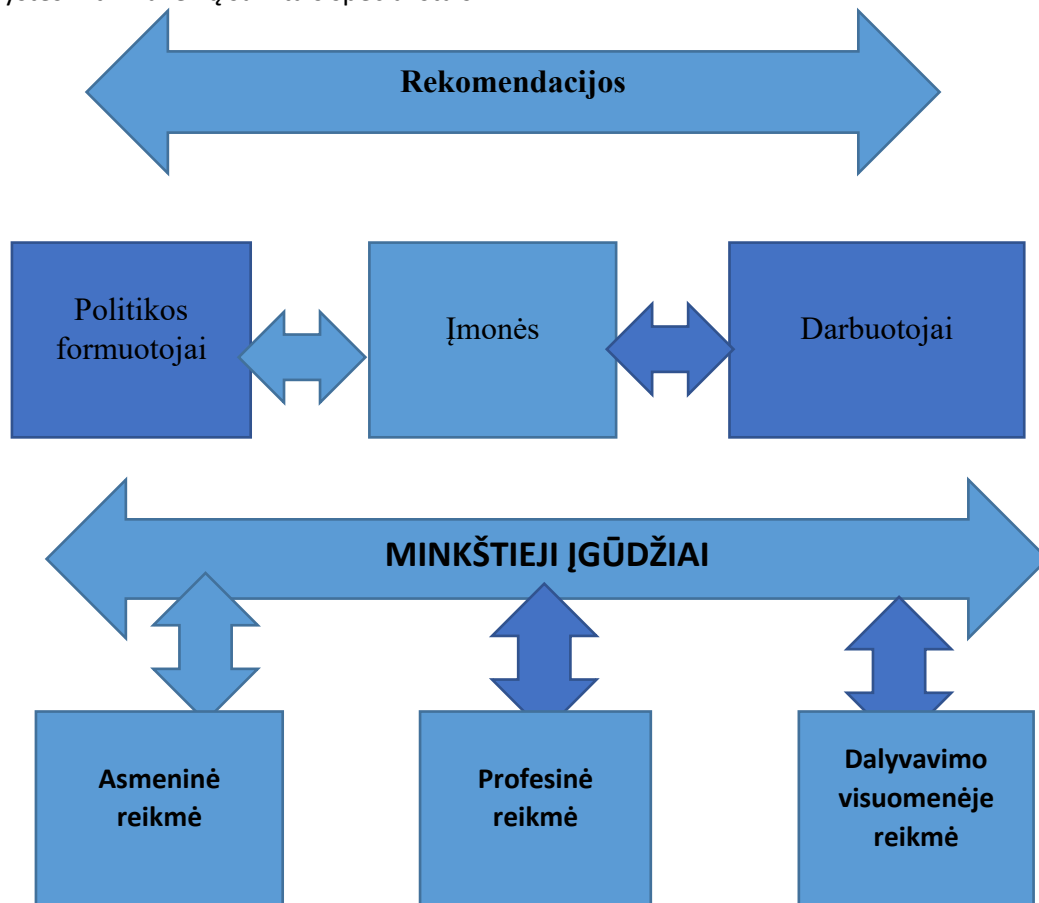
Darbuotojai turės mokytis visą gyvenimą. Pokyčių tempas vis spartėja, todėl darbuotojai turės gebėti prisitaikyti prie naujų technologijų (skaitmeninio raštingumo) ir įgūdžių per visą savo karjerą. Tam reikės įsipareigoti mokytis ir šviestis nuolat, siekiant prisitaikyti ir/ar atnaujinti, o galbūt įgyti naujus minkštuosius įgūdžius.

Rekomendacijos politikos formuotojams, įmonėms ir darbuotojams (Pasaulio ekonomikos forumas):

Politikos formuotojai turėtų investuoti į darbuotojų švietimą ir mokymą. Tai galėtų apimti profesinį švietimą, įvairių mokymo programų finansavimą, galėtų palengvinti darbuotojų galimybes įgyti profesines kompetencijas, kurios pasitarnautų, ypač ieškantiems darbo, ir/ar migrantams sėkmingam integravimuisi į darbo rinką.

Įmonės turėtų sistemingai investuoti į savo darbuotojų, įskaitant ir migrantus, minkštųjų įgūdžių tobulinimą. Tai galėtų apimti mokymus apie naujas technologijas (dirbtinis intelektas ir minkštieji įgūdžiai), taip pat skatinti darbuotojus dualinio mokymo t.y. mokymosi darbo vietoje, naudotis mokymosi visą gyvenimą galimybėmis.

Darbuotojai turėtų priimti atsakomybę už savo karjeros plėtrą. Tai galėtų apimti jų pačių minkštųjų įgūdžių trūkumų nusistatymą, naudojimąsi mokymo galimybėmis per informacinius tinklus, bendravimą, įsitraukiant į partnerystes ir tinklaveiką su kitais specialistais.

1 pav. Minkštųjų įgūdžių svarba

Apibendrinant galima daryti prielaidą, kad ateities darbo rinkoje, toliau transformuojantis pasaulio ekonomikai, vis labiau ir daugiau dėmesio bus skiriama minkštiesiems įgūdžiams (kritiniam mąstymui, kūrybiškam problemų sprendimui, bendravimui ir gebėjimui dirbti komandose, gebėjimui prisitaikyti kultūros kontekste) nuolat tobulinant asmeninius, profesinius ir dalyvavimo visuomenėje tikslus (1 pav.). Šiems poreikiams patenkinti reikės pačio asmens pastangų, darbdavių asociacijos, formalių ir neformalių švietimo įstaigų bei įvairias švietimo

paslaugas teikiančių organizacijų, kad būtų skatinamas šių esminių įgūdžių ugdymas.

Nuorodos

1. Dogara, G., Saud, M., Kamin, Y., & Nordin, M S. (2020, sausio 1 d.). Projektiniu mokymusi grįsto mokymosi konceptuali sistema, skirta integruoti minkštuosius įgūdžius tarp technikos kolegijų studentų. Institute of Electrical and Electronics Engineers, 8, 83718-83727.
<https://doi.org/10.1109/access.2020.2992092>
2. Įgūdžių pakto interneto svetainė. (2024 m. liepos 4 d.). Pact for Skills. https://pact-for-skills.ec.europa.eu/index_en
3. Poláková, M., Suleimanová, J H., Madžík, P., Copuš, L., Molnárová, I., & Polednová, J. (2023, rugpjūčio 1 d.). Minkštieji įgūdžiai ir jų svarba darbo rinkoje 5.0 pramonės sąlygomis. Elsevier BV, 9(8), e18670-e18670. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e18670>.
4. Ramlall, S. (2014, sausio 10 d.). The Value of Soft-Skills in the Accounting Profession (Minkštųjų įgūdžių vertė buhalterio profesijoje): (angl. k.): The Soft-Skills of Accounting: Perspectives of Current Accounting Students. Sciencedomain International, 2(11), 645-654.
<https://doi.org/10.9734/air/2014/11000>
5. Taylor, E. (2019, lapkričio 5 d.). Minkštųjų įgūdžių ugdymo Pietų Afrikos Respublikos aukštojoje mokykloje tyrimas. <https://doi.org/10.1145/3371647.3371669>
6. The Future of Jobs Report 2023 (2023 m. darbo vietų ateities ataskaita). (2024 m. kovo 28 d.). Pasaulio ekonomikos forumas. <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2023/>

